

ВОСТОЧНО ЕВРОПЕЙСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

DOI: 10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68

#4(68), 2021 часть 5

#4(68), 2020 part 5

Восточно Европейский научный журнал
(Санкт-Петербург, Россия)

Журнал зарегистрирован и издается в России
В журнале публикуются статьи по всем
научным направлениям.

Журнал издается на русском, английском и
польском языках.

Eastern European Scientific Journal
(St. Petersburg, Russia)

The journal is registered and published in Russia
The journal publishes articles on all scientific
areas.

The journal is published in Russian, English
and Polish.

Статьи принимаются до 30 числа каждого
месяца.

Периодичность: 12 номеров в год.

Формат - А4, цветная печать

Все статьи рецензируются

Бесплатный доступ к электронной версии
журнала.

Редакционная коллегия

Главный редактор - Адам Барчук

Миколай Вишневецки

Шимон Анджеевский

Доминик Маковски

Павел Левандовски

Ученый совет

Адам Новицки (Варшавский университет)

Михал Адамчик (Институт
международных отношений)

Питер Коэн (Принстонский университет)

Матеуш Яблоньски (Краковский
технологический университет имени
Тадеуша Костюшко)

Петр Михалак (Варшавский университет)

Ежи Чарнецкий (Ягеллонский университет)

Колуб Френнен (Тюбингенский
университет)

Бартош Высоцкий (Институт
международных отношений)

Патрик О'Коннелл (Париж IV Сорбонна)

Мацей Качмарчик (Варшавский
университет)

Articles are accepted till the 30th day of each
month.

Periodicity: 12 issues per year.

Format - A4, color printing

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal
Editorial

Editor-in-chief - Adam Barczuk

Mikolaj Wisniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Pawel Lewandowski

Scientific council

Adam Nowicki (University of Warsaw)

Michal Adamczyk (Institute of International
Relations)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jablonski (Tadeusz Kosciuszko
Cracow University of Technology)

Piotr Michalak (University of Warsaw)

Jerzy Czarnecki (Jagiellonian University)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Institute of International
Relations)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (University of Warsaw)

Давид Ковалик (Краковский технологический университет им. Тадеуша Костюшко)

Питер Кларквуд (Университетский колледж Лондона)

Игорь Дзедзич (Польская академия наук)

Александр Клиmek (Польская академия наук)

Александр Роговский (Ягеллонский университет)

Кехан Шрайнер (Еврейский университет)

Бартош Мазуркевич (Краковский технологический университет им. Тадеуша Костюшко)

Энтони Маверик (Университет Бар-Илан)

Миколай Жуковский (Варшавский университет)

Матеуш Маршалек (Ягеллонский университет)

Шимон Матысяк (Польская академия наук)

Михал Невядомский (Институт международных отношений)

Главный редактор - Адам Барчук

1000 экземпляров.

Отпечатано в ООО «Логика+»

198320, Санкт-Петербург,

Город Красное Село,

ул. Геологическая,

д. 44, к. 1, литера А

«Восточно Европейский Научный Журнал»

Электронная почта: info@eesa-journal.com,

<https://eesa-journal.com/>

Dawid Kowalik (Kracow University of Technology named Tadeusz Kościuszko)

Peter Clarkwood (University College London)

Igor Dzedzic (Polish Academy of Sciences)

Alexander Klimek (Polish Academy of Sciences)

Alexander Rogowski (Jagiellonian University)

Kehan Schreiner (Hebrew University)

Bartosz Mazurkiewicz (Tadeusz Kościuszko Cracow University of Technology)

Anthony Maverick (Bar-Ilan University)

Mikołaj Żukowski (University of Warsaw)

Mateusz Marszałek (Jagiellonian University)

Szymon Matysiak (Polish Academy of Sciences)

Michał Niewiadomski (Institute of International Relations)

Editor in chief - Adam Barczuk

1000 copies.

Printed by Logika + LLC

198320, Region: St. Petersburg,

Locality: Krasnoe Selo Town,

Geologicheskaya 44 Street,

Building 1, Litera A

"East European Scientific Journal"

Email: info@eesa-journal.com,

<https://eesa-journal.com/>

СОДЕРЖАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Majidov S.S. PUBLIC DIPLOMACY IN CONTEMPORARY RESEARCH DISCOURSE	4
Utamuradov A., Zoirova M. FOREIGN EXPERIENCES OF PUBLIC CONTROL AND PROBLEMS OF THEIR APPLICATION IN UZBEKISTAN	7
Safarov M.M. ANALYSIS OF RESEARCH ON THE DYNAMICS OF TRANSFORMATION IN THE SOCIO-POLITICAL CONSCIOUSNESS OF YOUNG PEOPLE.....	11
Dziundziuk V.B., Merezhko S.I. MODEL FOR FORMING OF ANTI-CORRUPTION POLICY IN UKRAINE.....	14
Ziyaeva O. ELEMENTS OF CIVIL SOCIETY IN THE HISTORY OF NATIONAL HERITAGE	18
Pechenkin I.V. PECULIARITIES OF EU COUNTRIES NORMATIVE-LEGAL PROVISION ON REGULATION OF THE SPHERE OF APPEAL OF SERVICE ACTIVITY OF PUBLIC AUTHORITIES: EXPERIENCE FOR UKRAINE.....	20

СОЦИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Katkova S. THE INSTITUTIONALIZATION OF THE NATIONAL PUBLIC RELATIONS INDUSTRY IN ITALY	27
--	----

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Ehsan Moradi, Mohsen Yousefi Parsa, Golnoosh Sabery 3D EVALUATION OF BUSINESSES IN TERMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT PURPOSES; DESCRIPTION OF THE IMPORTANCE OF SUSTAINABLE ENTREPRENEURSHIP IN THE FUTURE OF BUSINESS	33
Malacoubame K., Hanchar A.I. FORMATION AND DEVELOPMENT OF AGROECOTOURISM IN THE TOGOLESE REPUBLIC.....	40
Гладких Р.А. ИССЛЕДОВАНИЕ МАСШТАБОВ НЕФОРМАЛЬНОЙ ЗАНЯТОСТИ И БЕЗРАБОТИЦЫ НА РОССИЙСКОМ РЫНКЕ ТРУДА.	46
Бочуля Т.В., Кашперська А.І. ГНОСЕОЛОГІЯ ІННОВАЦІЙ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	51

ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

Басенко Р.О., Коваленко В.Ф., Аванесян Г.М. ВУЛИЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	65
--	----

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Majidov Sodiqjon Sadullayevich
Namangan Engineering – Construction Institute

PUBLIC DIPLOMACY IN CONTEMPORARY RESEARCH DISCOURSE

Annotation. The article analyzes the current research comprehension of public diplomacy and options of practical application of this phenomenon as an additional resource of international interaction.

The author traces back the evolution of the concept "public diplomacy" in American scientific discourse and the specific features of recourse to it in scientific-practical rounds other states.

Taking into account an increasing role of public diplomacy formats in achieving foreign policy objectives and in constructing an international positive image of states, the author makes an attempt of assessing the potential and recourses of public diplomacy of Central Asian states and their practical steps in the given field.

Key words: public diplomacy, people`s diplomacy, Central Asia, cultural diplomacy, state image.

Public diplomacy as a phenomenon of political practice is increasingly being analyzed at the conceptual level and in the context of applied scientific developments.

The emergence of this concept in the international discourse is due to the objective tendency to diversify the formats of cross-border communications and the intensification of the activities of modern states to increase the attractiveness of their foreign policy in the eyes of the foreign public. However, understanding the public diplomacy as a new phenomenon of international interaction is not complete and does not remove from the agenda the issue of "non-military" ways to strengthen the influence of various traditional and new actors in world politics. At the same time, it should be emphasized that, although the "palm tree" in the study of public diplomacy and the practical application of its mechanisms belongs to the representatives of the United States, scientists and experts from other countries are increasingly successfully developing their own national experience in this area. In other words, we are talking about both the constant expansion of the boundaries of the profile discourse, and the enrichment of its content.

The term "public diplomacy" is not a new lexical construct, but its modern understanding differs from the original meaning, although a wide audience continues to perceive its meaning as the opposite of "secret" or even professional state diplomacy. Such a mass simplified perception is not categorically wrong, since openness or publicity is indeed one of the important, although far from the only, attributes of public diplomacy in its applied dimension.

The first mention of public diplomacy as a special type of activity is found in the English press in the middle of the nineteenth century. These were journalistic arguments that pointed to the need to demonstrate integrity, honesty and transparency in politics. In the future, the term began to be used by the American media and representatives of US political circles. Official bodies with actual functions of a public-diplomatic nature in the United States appeared in the late 40s of the twentieth century.

In the mid-60s of the twentieth century, at the height of the "cold war", Americans-first journalists,

and then representatives of scientific and practical circles, began to use the term "public diplomacy", replacing them with the concept of "propaganda", which by that time had acquired a negative connotation in the Western public consciousness.

The accumulation of knowledge and skills in the field of public diplomacy in the United States ultimately required the systematization and scientific and theoretical understanding of this phenomenon, which was dynamically filled with new features, scientific and institutional components. There was a definition of public diplomacy, which is considered a classic, close to the modern meaning, but not the only one and is generally recognized. It was proposed by an American researcher, E. Gullion, in 1965, called public diplomacy a dimension of international relations that goes beyond traditional diplomacy, and a means by which governments and private groups influence the opinions and attitudes of other governments and peoples in order to influence their foreign policy decisions. According to Gullion, "the central point for public diplomacy is the transnational flow of information and ideas."

The general definition of public diplomacy allows us to identify its main subjects, which include governments, public authorities, private interest groups, the media, journalists and participants in cross-cultural communications (organizations, individual citizens).__

As noted, the term "public diplomacy" in American discourse has emerged as a less odious synonym for the concept of "propaganda". At the same time, the practice of US activities in this area during the "cold war" remained quite propagandistic. According to a number of experts, public diplomacy was then considered an important preventive tool in the "American defense arsenal". The famous journalist, the head of the US News Agency E. Murrow wrote in 1963 that the US persuasion arsenal should be as combat-ready as the US nuclear arsenal, and used more energetically than ever.

Over time, the American approach to understanding public diplomacy has evolved, becoming more and more variable, as well as the formal definitions proposed in various semantic connotations.

If in the 80s in the United States public diplomacy was defined as a set of programs sponsored by the state to influence the opinion of the foreign public, then in 1999 the United States Information Agency (USIA) recognized the importance of "interaction of American society and social institutions with their foreign counterparts." Depending on the nature of international relations, American experts have changed their approaches to the vision of the subjects of public diplomacy – along with the state, new actors (NGOs, civil society, business) are more actively involved in its implementation.

With the end of the cold war, there was no need for "rigid" propaganda guidelines for the transmission of information in the implementation of public diplomacy. The use of this mechanism began in more "soft" versions – as a translator of Western values and the promotion of mass culture, as a channel for popular coverage of foreign policy issues, and as a tool for dialogue with the elites of the countries of Eastern Europe that were freed from bloc restrictions, as well as new states in the post-Soviet space.

It was in this form, adapted to the post-bipolar realities of world politics, that the appeal to the phenomenon of public diplomacy went beyond the American scientific environment and was perceived by researchers from other countries. Despite the diversity of concepts, today the concept of public diplomacy is considered a generally accepted term in international discourse. It has ceased to be the subject of discussion exclusively by American analysts and a distinctive feature of only American foreign policy. However, it should be noted that the definitions of public diplomacy, taking into account the specific goals and forms of its implementation, are variable.

The conceptualization of the experience of public diplomacy began in the 60s of the twentieth century, when certain empirical material was accumulated on the activities of the American government in this area. During the Cold War, public diplomacy was mainly carried out by specialists who traditionally mediated information flows in the field of interstate communications: actually, diplomats and specialized journalists. Public diplomacy was regarded as an exclusive state foreign policy prerogative, which was explained by the "iron curtain" separating the East and the West. At that time, in conditions of low border permeability, "the only actor capable of systematically and qualitatively carrying out international communication was the state".

At the present stage, public diplomacy is studied by specialists not only in the field of diplomacy and international relations, but also in journalism, marketing and other research areas. Within the framework of political science, the phenomenon of public diplomacy is mainly considered in connection with the neoliberal concept of "soft power", which J. P. Blavatsky has described as "soft power". Nye defined it as the ability to achieve what you want, not by coercion or bribery, but by using attractiveness. He understands public diplomacy as a communication mechanism, a tool for increasing attractiveness and strengthening authority.

"Soft power" as the ability of the state to shape the preferences of other countries is based on three major components: the culture of the state, the political values of the state and foreign policy. Public diplomacy is designed to transmit (broadcast or sell) these three components are available to other countries.

A state that does not possess attractive values is not able to influence foreign society through public diplomacy.

The concept of "soft power" has become the basis for a theoretical understanding of the phenomenon of public diplomacy, but there are also interesting approaches from representatives of other theoretical directions. One of such scientific schools is constructivism.

Public diplomacy has come to be seen by constructivists as a means of understanding the "other" culture and traditions of the "others". Given the diversity of States on a wide range of non-material criteria (perception of the world, culture, values, etc.), it is necessary to strive to understand such diversity. The basis for creating a stable relationship lies in the understanding that can be achieved through public diplomacy.

The possibilities of public diplomacy, its image and brand issues are actively studied in such areas of scientific knowledge as marketing and political communication. Experts in the first field explain the nature of modern public diplomacy with the concept of a national brand. In their opinion, the combination of the principles of public diplomacy and marketing laws in promoting the image of the country has made the image of the state and its policies a product that needs to be sold to a foreign audience. The image of the government became known as the national brand, and "soft power" - its key constructive force. The status of a channel for promoting such a brand goes to public diplomacy.

The possibilities of various "soft power" resources are increasingly recognized among the post-Soviet states. There is a growing interest in the formats of public diplomacy in the post-Soviet states of Central Asia.

For a number of years, the profile theme has been present in the works of Kazakhstani authors who seek to accumulate the best foreign experience in the interests of strengthening the international positions of the Kazakh statehood. Scientists from this country have defended their dissertation studies on the problems of public diplomacy, which, analyzing foreign experience, consider the possibilities of using public diplomacy formats in the foreign policy practice of Kazakhstan. Kazakh researchers generally recognize the synonymy of the concepts of public and people's diplomacy, pointing out that in addition to classical diplomats, representatives of the media, business, science and education, cultural and art figures, heads of NGOs, etc. are involved in the implementation of public diplomacy.

As a virtue of public diplomacy, they cite its ability to "be flexible depending on national interests and the interests of partners."

Pointing to the lack of a specialized institutional framework for public diplomacy in their country, researchers from Kazakhstan, however, draw attention to its great potential, formed by a number of major international initiatives of the republic and its President N.A.Nazarbayev. Among them, it is worth noting the holding of the historic OSCE summit in Astana in 2010, the idea and launch of the G-Global communication platform in 2012, the meeting of the Berlin Eurasian Club in Astana in 2014, the adoption of the "Strategy for Kazakhstan's entry into the top fifty most competitive countries in the world", participation in events at various sites of the "Turkic world" and annual meetings within the framework of the World Turkic Forum. During the work of the World Turkic Forum, the topics of cultural and public diplomacy are increasingly discussed.

In other Central Asian countries - Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, and Uzbekistan – the focus of experts' attention so far is mainly on issues of general discourse about "soft power", cultural components of foreign policy practice, and the resources of public diplomacy are mentioned in comments on specific events, in Internet publications, or to emphasize changes in the sphere of international contacts.

Kyrgyz researchers, recognizing the growing importance of "soft power" in modern world politics, urge politicians and experts to pay attention to the possibilities of digital diplomacy, new technologies to meet the external needs of the state, strengthen its reputation and position in the international arena.

It would be premature to generalize the experience of Kyrgyzstan due to the lack of national publications. However, taking into account the international response in connection with the World Nomad Games held in Issyk-Kul region in September 2016, it can be assumed that the resources of public diplomacy will be actively involved in the activities of state and non-state structures in this country.

The experience of public diplomacy of Turkmenistan and Uzbekistan has not yet become the object of special scientific research, although in practice both states pay great attention to projects and activities within the framework of cultural and educational ties with Russia, Kazakhstan, India, China and other countries. In particular, Turkmen experts consider culture "as ... a means of achieving the fundamental goals of the state's foreign policy, creating a favorable image of the country, and popularizing its culture." The last point is called by President G.Berdimuhamedov a direct duty of the Turkmen diplomacy. Therefore, _ _ Turkmenistan organizes regular international scientific and cultural events, inviting foreign experts and cultural figures.

The research discourse on public diplomacy has not yet fully developed in Tajikistan. There are some publications devoted to increasing the role of "soft power" and new diplomatic formats in interaction with the foreign public. For example, D. Latifov writes that "diplomacy ceases to be exclusively the work of specially trained people, ... its target group is not only

diplomats, but the general public, hence the new element of modern international relations – the so-called public or modern diplomacy-public diplomacy". Noting the importance of media diplomacy in improving the international image of the state, some Tajik experts call for the creation of multilingual information channels about Tajikistan and the development of proactive activities of Tajik embassies abroad. President Emomali Rahmon also draws attention to this issue. Emphasizing the critical importance of creating a positive international image of Tajikistan, he calls on the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Tajikistan to "radically improve its interaction with representatives of the media and expand its presence on the Internet...".__

In the context of the practical mechanisms of public diplomacy in Tajikistan, it is worth noting the activities of the Tajik Society for Friendship and Cultural Relations with Foreign Countries (TSFCRFC). Being a public non-profit organization and working on the principles of people's diplomacy, TSFCRFC has 17 friendship societies with different countries. By organizing cultural and humanitarian events in Tajikistan and, more rarely, outside of it, the society promotes the development of people's diplomacy and international contacts of this republic.

In this context, we will also emphasize the role of the Tajik diaspora. For example, in Russia, where a large number of people from Tajikistan live permanently or are temporarily employed, the Regional Public Organization "Nur" is very active.

Despite the lack of major research on public diplomacy in Tajikistan, its resources are increasingly being used in the practical activities of the Tajik State. With the accumulation of empirical material and the enrichment of the experience of Tajik structures, in the near future we can expect the appearance of special publications, scientific and practical developments that will become the basis of Tajik discourse on such topics as public diplomacy, which are relevant for a wide international interaction.

Understanding the phenomenon of public diplomacy in the post-Soviet Central Asian states opens up certain opportunities for achieving real complementarity between the specialized research discourse and political practice. It seems that the prospects for further constructive development in this direction for all countries in the region depend, first, on the awareness of the importance of proactive activities to create an attractive image of their country in the eyes of the international community; secondly, the expansion of the range of ongoing projects, the geography of dialogue platforms, the activation of information coverage of multilateral and bilateral cooperation; thirdly, the coherence of joint work of national state and non-state structures, which will significantly diversify the channels of positive information influence abroad and at the domestic level.

With the development of new communication technologies and the strengthening of the struggle for the "hearts and minds" of people, public diplomacy becomes an important "non-power" mechanism of

influence and interaction with the foreign public to achieve foreign policy goals. This trend has led to an increase in scientific and practical interest in the phenomenon of public diplomacy among the world community, including in the countries of Central Asia.

The President of Uzbekistan Sh.Mirziyoyev said: "The people's movement towards a clear goal, statesman, happy self-esteem, humiliation or being weak, suffering the burden of misfortune, neglect, subjugation to other people and enslavement depend on the upbringing they received from their parents in childhood."

The deeper meaning and significance of these words becomes more evident if we take into account the increasing risk of religious extremism, terrorism, drug trafficking, illegal migration, various disasters called "mass culture" around us today.

Indeed, at the moment, youth education remains an issue for us that will never lose its relevance and importance.

In international discourse, the term public diplomacy is considered generally accepted or collective in relation to other similar concepts. Depending on the country specifics, the methods and forms of public diplomacy, its models, which in each particular case are focused on maximizing the objective and subjective advantages available in the national arsenal, vary.

Despite the diversity of theoretical approaches to the phenomenon of public diplomacy: from the neoliberal concept of "soft power" and constructivist intersubjectivity to the political dialogue of supporters of political communication and the concept of the national brand of marketing theorists, the practice of public diplomacy should be based on a variety of approaches. Overestimating some factors and underestimating others can jeopardize successful projects and formats of public diplomacy.

In practical terms, public diplomacy is actively used by Russia and other countries in the CIS, but its institutionalization in most cases is not yet complete. Nevertheless, taking into account the attention paid to this area, it can be concluded that public diplomacy is becoming an increasingly important area of foreign policy practice for an increasingly significant number of members of the world community. In this regard, it seems that the development of public diplomacy in the

Central Asian states is a "window of opportunity", that is, a window of opportunity. The resource that could accelerate the solution of certain intraregional problems and promote broad cooperation in the international arena.

References:

1. Aytmurzayev N.T. Application of informational-Communicative Technologies in Diplomacy // Bulletin of the Diplomatic Academy of the Ministry of Foreign Affairs of the Kyrgyz Republic. - # 5(05). – pp. 76 – 81.
2. Ergashev I. CIVIL SOCIETY AND YOUTH // Science and Education. – 2021. – T. 2. – №. 2.
3. Gurbangeldyev Djumamurat. Cultural Diplomacy as the Language of Dialogue between Nations. URL:<http://www.turkmenistan.gov.tm/?id=1018>
4. Latifov D.L. Attaché on Culture in Embassies and its Role in Reference to International Cultural Relations Development // Foreign Policy, Ministry of Foreign Affairs of TR. - #1.-2015. - pp. 114-119.
5. Lebedeva M.M. Public Diplomacy Aimed at Conflict Regulations// International Processes. – 2015. – V.13. - # 4 (43). – pp. 45 - 56.
6. Lukin A.V. Public Diplomacy // International Life. - 2013. - # 3. - pp. 69 - 87.
7. Byrne Caitlin. Public Diplomacy and Constructivism: Synergistic and Enabling Relationship// International Studies Association Annual Conference, San Diego, 1 - 4 April 2012.
8. URL:<http://files.isanet.org/ConferenceArchive/c0f3deebd76244828cc6ed1c12810555.pdf>
9. Nicholas J. Cull. "Public Diplomacy" Before Gullion: The Evolution of a
10. Phrase.URL:http://uscpublicdiplomacy.org/bl/og/060418_public_diplomacy_before_gullion_the_evolution_of_a_phrase
11. John P.C.Matthews.The West's Secret Marshall Plan for the Mind. Internat. Journal of Intelligence and Counterintelligence, 2003. - #16. -pp. 409-427.
12. Эргашев И. Политика государства независимого Узбекистана на селе: теория и практика. – 1995.
13. Shavkat Mirziyoyevning ma'ruzasi (1-qism) – Gazeta.uz

Utamuradov Akbar
professor

Zoirova Malohat
base doctorate

National University of Uzbekistan
Uzbekistan. Tashkent

FOREIGN EXPERIENCES OF PUBLIC CONTROL AND PROBLEMS OF THEIR APPLICATION IN UZBEKISTAN

Annotation. In recent years, special attention has been paid to ensuring public control over the activities of state authorities and officials in democratization of society, acceleration of liberalization processes in all spheres of our life, ensuring the implementation of laws. In this article highlights of foreign experiences of public control and problems of their application in Uzbekistan.

Introduction.

In this regard, the introduction of effective and practical measures for the implementation of public control in the management of the state and society has become an important condition for the construction of civil society. "Public control is not only control over the activities of government agencies, but also the way in which society is self – governing, in other words, it is one of the important factors in the development of civil society"[1].

The implementation of public control over the activities of state authorities and officials is one of the necessary conditions for the formation of a Democratic state and a strong civil society. In the "concept of civil society development in 2021-2025" adopted in Uzbekistan, new measures were also introduced to ensure public control. In particular, the civil society institutions developed the procedure for the practice of conducting public control by going to state bodies, and the procedure for introducing into the Cabinet of Ministers the draft law, which provides for the definition of administrative responsibility for violation of the legislation on public control was established[2]. In developed countries, great attention is paid both in theory and in practice to ensuring public control over state power and leaders. This type of control is provided by citizens, institutions of civil society, in particular the media. Bunda citizens can come up with complaints about violations of rights and duties by the authorities. The task of such control institutions will be aimed at protecting citizens from the subordination of officials.

Analysis of the literature on the topic (Literature overview).

The first reflections on public control are the emergence of the first statehood and their relationship with society. And the scientific and theoretical basis of conceptions of public control began to form in the XVIII-XX centuries. In this regard, comments on civil society and its control functions have an important scientific and practical value. In ancient times, Plato's "State" work considered the proportions of privateness and public opinion from the point of view of various forms of State Construction, while Aristotle's view of state and public relations shows that the issue has a long history[3]. In the East, Forobi's conception of the virtuous society, there are three main points of view on the participation and control of citizens in the public administration. Public control within the framework of political order thinkers of a new era Sh.L.Monteske, T.Gobbs, J.Lokk, J.Russo, G.V.Hegel was first interpreted on a scientific basis by such thinkers. For Example, J.J.Russo argued that failure to comply with the social contract would be observed if it were to be applied by the state without taking into account the interests of the people of the powers of power[4], while proposing the concept of "social contract". According to L.Lokk, "whoever does not have a legislative or supreme authority in any state must fulfill it in accordance with the established permanent laws, and not by decrees that are prepared in a flash[5.137,405].

Hegel, however, argues that the protection of public interests and the maintenance of order in the state should provide for the protection of the authorities from their arbitrariness and illegal actions[6.524].

Various aspects of the formation and evolution of state and social relations in the Republic, including J.Mavlonov problems of increasing the role of civil society institutions in ensuring effective communication between the state and the people[7], B.Hasanov noted that the problems of improving the socio – political foundations of the liberalization of the mass media in the formation and development of civil society[8] and various aspects of the relationship between the state and civil society F.Musaev, X.Adilkariev, A.Utamurodov, M.Kyrgyzboev, as such, is being studied by scientists. In their research, some aspects of issues such as the role and role of the political system and democratic political order in the life of society in the history and theory of the Uzbek national statehood, the role of the media in the construction of civil society, increased control of the state power and the activities of officials are widely covered.

Research Methodology (Research Methodology).

Summarizing the extent of the study of the issue of public control in modern domestic and foreign literature, the topic of this paper has been analyzed in a wide range of Political Sciences. To solve them, the study will focus on determining the origin of the emergence of certain forms and methods of the activities of subjects and objects of public control in the implementation of problematic - chronological – public control, including the use of the following methods. On the basis of the comparative-historical style, it is possible to study various stages of the development of the practice of public control, foreign experiences. And the method of concrete-sociological research allows to determine the exact relationship between the participation of citizens, NGOs, mass media in public control and the determination of trends and changes in this regard, the logical method - the existing phenomenon and processes. The joint use of these methods in the topic article allowed to investigate the existing problem more accurately and in depth.

Analysis and Results (Analysis and results).

In most developed countries, the concepts of "public control" and "civil control" differ somewhat from the point of view of their origin: civil control is often understood as an observation of military structures, first of all, on the activities of the army. At present, this type of control belongs to the sphere of responsibility of activists, the so-called "public sector", monitoring the effectiveness and transparency of the work of public authorities.

The foreign and international experience of public control is characterized by the diversity of its implementation. For example, in the US, public control is carried out in two main ways - through direct (direct) the will of citizens and through indirect (representative) bodies elected by citizens working on behalf of the

people. Forms of direct public control by US federal and state laws, in particular: public legislative initiative; participation of citizens in the management of local affairs through municipalities, citizen gatherings and meetings, public discussions; the possibility of using information and documents on the activities of state bodies of citizens (including in electronic form on specialized websites on the Internet); the activity of Investigative Journalism and mass media; the possibility of sending written and electronic appeals of citizens to state and local government bodies, as well as officials; public discussion of projects of normative legal acts related to; research, journalism, the formation of public opinion and influence on the ruling elite; mass examination of bills of lading; participation in the judicial complex of the civil court.

In accordance with the law "on electronic information land" in the United States "each person or organization has the right to request documents stored in federal government agencies, regardless of their nationality or country of birth[9.622]. These bodies must give the answer no later than 20 working days" this right is guaranteed to be implemented:

1) the obligation of state bodies (primarily federal ministries and departments) to submit annually to the Attorney General of the United States a report on the implementation of this right, in which its electronic version is available on special sites on the Internet;

2) the obligation of the Attorney General of the United States of America is the simultaneous written and electronic submission of the electronic version of the consolidated report to the relevant departments and commissions of the US Congress in a single open database for the above - mentioned reports by the Office of the Attorney General of the United States of America;

3) the task of the Attorney General of the United States of America, based on the reports received, is to prepare a report and instructions for practical work with reference to the state authorities;

4) rules for the provision of information requested at the request of citizens by the state authorities and governing bodies and the obligation to prepare a report on this and submit it to the US Attorney General.

Among the forms of public control in the countries of the European Union, attention can be paid to 4 main views:

1) working with citizens' data and requests (asking for opinions, working with their data; working with applications and proposals of Public Associations; studying citizens' complaints);

2) public consultations (open hearings with the participation of all interested parties; closed hearings with the participation of representatives of the public; written consultations (electronic focus groups);

3) advisory forums (master classes; conferences; civil courts);

4) interactive communication through social networks

A very interesting form of public control in the US and EU countries is this civil veto institution, which is

understood as the right and opportunity of citizens of the country or its separate region or municipality to refuse (cancel, recognize as not having legal force) certain normative legal acts adopted by local authorities and their officials. The fact is that this form of public control is relevant, since it allows direct influence on the legislative (representative) bodies of power, which is difficult by the representative character of power, consisting directly of individuals elected by the population. There is a unique practice of carrying out this form of public control, for example, the call of officials by citizens to a referendum. In addition, if it was a question of calling mainly elected officials in the US (for example, deputies of the federal parliament, parliaments of the States), then in Japan, too, there was an opportunity to legally call representatives of local authorities.

In a number of countries of the European Union, citizens can also raise the issue of re-election of the elected person or official before further procedures or be expelled from power. For example, the Austrian Constitution gives the opportunity to call the Federal President from his office by a people's vote. It also provides for the opportunity to call the seats of the heads of local self-government bodies.

In the European Union, there are also public forms of public control in which public control is carried out in the form of open and closed listening, in the form of focus groups or through the Internet. In public discussions in the form of open and closed listening, representatives of public organizations and the media are invited. Information about these events can be posted on the Internet or sent invitations to participants. These consultations can be conducted interactively (on the Internet) or by receiving an interview from public or public organizations by e-mail. This allows us to determine the attitude of the society to the issues under discussion, as well as to develop solutions that meet the interests of the majority of the subjects of public control. In recent years, in the West, this form of public control has become popular, as citizens are turning to the authorities of state power and administration, as well as their officials, through the Internet.

In the UK, on the basis of the law "on the support of local communities", citizens have the right to apply to the authorities for local problems. In addition, in this country, electronic forms of public control are actively used, the population can monitor the work on documents, complaints, applications electronically, and this is also developing as one of the forms of public control. The population can inform the Municipal Administration in electronic form about the violation by some officials of the current legislation or the violation of their rights, freedoms and legitimate interests. At the same time, the circulation of documents on these requests has been significantly simplified, the time of preparation of responses to them, as well as the time of development and implementation of measures to restore (protect) the rights, freedoms and legitimate interests of citizens has been reduced.

Foreign and international experience of public control is distinguished by its subjects, as well as the

set of their powers. In the United States and European Union countries, the bodies of state power itself are also among the subjects of public control. This practice slightly changes the definition that the term "public control" means control over public activities by society. Society is the subject of control, the object of state control. At the same time, the state itself is the second subject of this public control, which determines the rules and fundamentals of such control. However, it is possible to argue with the position in this definition. In our opinion, if the belonging of public authorities to various subjects of public control, on the one hand, leads to the assessment of one of the types of state control as a form of public control, on the other hand, the bodies of state power at the same time become an object and subject of public control.

One of the most interesting examples of public control over the observance of the rights of prisoners in prison is the Japanese experience. A very well-developed system of interaction of society with prisons is of interest. The concept of public interaction with the Japanese system of Correction of morality is determined by the mentality and culture of the Japanese.

First, Japanese culture is characterized by the presence of a category of shame, shame, in particular, deprivation of Liberty, inspired by a feeling that justifies the prisoner to purify himself through suffering. If a person evokes a sense of shame, this feeling is often experienced by the team that belongs to this person: the family, the company, the school and especially the head of the organization. Secondly, Japan even created a nationwide system of combating crime, which, in view of the participation of all state and municipal bodies, includes a wide network of public structures that operate actively not only on the state scale, but also on the part of citizens [11.15].

In foreign experience, the activities of public organizations engaged in the organization and conduct of public control are actively financed by the state budget, as well as local government bodies. In addition, these organizations have the right to withdraw funds directly from the population, as well as from legal entities. According to the "civil society development fund", the share of state funding in the revenues of non-profit organizations: Western Europe, Canada, Israel-54%; Eastern Europe-42%; Anglo-Saxon countries-36%; Scandinavia-35%; developed countries in Asia - 34%; Latin America - 19%. In countries such as France (60%) and Belgium (76%), the majority of non-profit organizations are state-funded. Government funding in these countries is the main source of income for nonprofit organizations [12.143-45].

In this regard, in the current legislation of our country, it is necessary to establish a similar obligation on financing the activities of public organizations participating in the organization, conduct or implementation of state control measures from the state and local budget. This funding can be made on a competitive basis or through government grants, tax incentives, etc.

An important change related to the adoption of the law of the Republic of Uzbekistan "on public control" was in the adoption of the law not for citizens to participate directly in public affairs, but through public control. Public control is a broad area for communication between the society and the state and is used in solving socially significant problems. This approach is an incentive factor that focuses on the social activities and initiatives of citizens enhancing, helping to increase the legal culture and civil position in them.

Summary and suggestions (Conclusion/Recommendations). It is possible to cite a number of reasons for the use of international and foreign experience in the formation, improvement of public control in our country:

first, the democratic institutions of civil society have a rather long history of establishing control over state power and its officials in foreign countries, during which many successful forms and methods have been developed and implemented;

secondly, it makes sense to use the best models of formation in the world for the organization and implementation of public control, since after the collapse of the former Union, the model of the developed countries of the formation and activities of state power is based on the construction of the state legal system in Uzbekistan;

thirdly, the regional state of globalism has suspended many processes of integration (for example, within the framework of the European Union), which led to a new stage of the development of public participation institutions in the implementation of control over state power.

At us in the further improvement of the law "on public control" leads to the creation of the "electronic resource center of public control", in which the implementation of the technology of electronic democracy, ensuring transparency and openness of public control, taking into account its results, the role of the automated Information System "Organization of electronic public control" for the information and technological interaction of

In this regard, it would be appropriate to take the following measures:

1. It is necessary to establish the legal framework of public control and pay special attention to the following issues in this regard: clear definition of the boundaries of the harmony of the interests of the "person-society-state" in the creation of legal bases; ensuring the participation of institutions of civil society; effective use of the experience of developed countries in this direction is desirable;

2. It is necessary to study the scientific foundations of public control and pay special attention to the following issues in this regard: it is necessary to develop specific forms and methods of public control carried out by institutions of civil society;

3. In order to effectively organize the implementation of public control, it is necessary to improve the legal framework of cooperation, social partnership of state and civil society institutions;

4. It is necessary to increase the role of the mass media in the promotion of public control and through them to prepare programs aimed at expressing the effective results of public control, as well as regularly enlighten them;

5. In order to identify new directions and prospects for the formation of public control in society, it is necessary to conduct international and Republican conferences, round tables and carry out scientific research.

References:

1. Конституция ва қонун устуворлиги – ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамиятининг энг муҳим мезонидир / Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 27 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. 07.12.2019. <http://uza.uz/>

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 4 мартдаги 2021-2025 йилларда фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида фармони // <https://www.lex.uz/>

3. Платон. Собрание сочинений. В 4 т. / Под общ. ред. А. Ф. Лосева, В. Ф. Асмуса, А. А. Тахо-Годи. (Серия «Философское наследие»). — М.: Мысль. Т. 3. 1994. 656 стр.

4. Руссо Ж.Ж. Избранные сочинения в 3 томах.-М.: Издательство: Книгоvek, 2018 г..

5. Локк Дж. Сочинения: В 3 т. - Т. 3. - Москва.: Мысль, 1988. -С. 137,405.

6. Гегель Г. В. Ф. Философия права.– Москва.: Мысль, 1990. – 524 с.

7. Мавлонов Ж. Давлат ва халқ ўртасида самарали мулоқотни таъминлашда фуқаролик жамияти институтларининг ролини ошириш. Сиёсий фанлар доктори (DSc) диссертацияси автореферати –Тошкент, 2019. – 54 б.;

8. Ҳасанов Б. Ўзбекистонда фуқаролик жамиятининг шаклланиши ва ривожланишида оммавий ахборот воситаларини эркинлаштиришнинг ижтимоий – сиёсий асосларини такомиллаштириш. Сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати –Тошкент, 2018. – 46 б.;

9. Пархоменко А. Н. Общественный контроль в Соединенных Штатах Америки // Молодой ученый. — 2016. — № 20. — С. 622—625. — URL: <https://moluch.ru/archive/124/34196>

10. Гончаров В. В. Правовое регулирование института общественного контроля: международный и зарубежный опыт // Актуальные проблемы российского права. 2019. № 10 (107) октябрь. –С. 161-163

11. Александров А. С. Зарубежный опыт общественного контроля и общественного воздействия на осужденных к лишению свободы // Вестник Кузбасского института. — 2018. — № 1 (34). — С. 15.

12. Кудрявцев А. В., Юдина Н. В. Из истории изучения зарубежного опыта реализации общественного контроля // Российская государственность в XXI веке: модели и перспективы социально-политического развития: материалы научно-практической конференции. — 2017. — С. 143—145.

Safarov Mukhlis Makhmudovich

Senior lecturer of department Social sciences
Tashkent region Chirchiq State Pedagogical Institute
Professor of NUUz I.Ergashev basic inspection

ANALYSIS OF RESEARCH ON THE DYNAMICS OF TRANSFORMATION IN THE SOCIO-POLITICAL CONSCIOUSNESS OF YOUNG PEOPLE

Annotation. The article analyzes the research, methodological bases of the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people. In this regard, the results of scientific research conducted by the world's leading research centers and higher education institutions are analyzed from a political and philosophical point of view. The article provides an opportunity for a scientific study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people.

Keywords: transformation dynamics in the socio-political consciousness of young people, transformation, transformation process, political consciousness, political culture, national and universal values, socio-political reforms, democratic processes.

Introduction.

Due to the intensification of global processes in the world and the growing social and political contradictions, the struggle to change the consciousness and outlook of more than 2 billion young people is gaining momentum. In connection with the fact that the level of youth consciousness determines the development of Tomorrow, this issue is becoming increasingly global and topical. The UN General Assembly recognized the issue of studying the dynamics of transformation in the socio-political

consciousness of young people as a priority direction. It is understood from this that there is a need to improve the methodological foundations of studying the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, to create innovative methods and tools, to develop effective mechanisms for the development of this system. So said that in the process of global changes, the consciousness of young people is particularly concerned about the process of radical transformation in the next decade, the fact that

this process is becoming more rapid is of serious concern to scientists around the world.

The rapid pace of the dynamics of transformation in the geometrical form and the increase in the arithmetic of traditional education or culture bring about mutual disproportionality. This imbalance has reduced the consciousness of young people, the positive attitude to traditional morality and culture in their education to a secularism. We can also clearly observe this in the behavior of our young people who are being educated by ourselves. It is interesting that in a mobile world where modern cultures have not reached, the tastes of a child who is brought up in a developed cultural world with a child in the most remote part of Africa remain the same, the differences in the middle are disappearing. This process is associated with the globalization of information flow by many industry experts. In this place, the question arises naturally. Why do scientists from around the world assess the disappearance of differences in attitudes to traditions and cultures in the minds of young people of existing governments as a negative phenomenon. Is it not possible to look at this as a positive phenomenon or a natural process? First, this process cannot be abandoned to its own condition, depending on what is a positive phenomenon. Because, the existence of the world is explained by its cultural diversity. Secondly, the violation of the border of diversity between religion, morality and cultures leads to the degradation of human societies, the outbreak of mass immorality. Thirdly, the lack of analysis of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people makes it difficult to know in which direction it is going. Therefore, it is necessary to carry out serious research in this regard on a global scale. That's the purpose from the research.

Review.

The study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people in fact, educating young people on the basis of traditional culture methodological aspects of the formation of the legal and political culture of young people around the world, analyzing the legal nature, as well as ensuring the effectiveness of the system of raising the legal and political culture. In particular, it is urgent to increase the level of influence of young people in socio-political life, to involve them widely in public and Public Affairs, to find legal solutions to their activity in the processes of political decision-making through various institutions, to impose the norms of international law on national legislation in this regard. Due to the fact that more than 60 percent of the population of our republic are young people, special attention is paid to the implementation of the state policy on youth and the comprehensive legal protection of their interests, the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, a number of targeted measures are being implemented. The head of our state said: "it is known that the upbringing of the younger generation has always been important and important. But in the XXI century in which we live, this issue is really becoming a matter of life-mammoth," he

stressed separately. Therefore, the education of enterprising, ambitious young people who think independently in our country, are able to take responsibility for the future of our country is defined as one of the priorities of the development of the social sphere.

Law of the Republic of Uzbekistan "On state youth policy", PD-4947 of the President of the Republic of Uzbekistan dated February 7, 2017 "On the Strategy for further development of the Republic of Uzbekistan", July 5, 2017 "On improving the effectiveness of state youth policy and youth Decree No. PD-5106, "On support of the activities of the Union", Decree No. PD-5313 of January 25, 2018 "On measures to radically improve the system of general secondary, secondary special and vocational education", as well as 14 No. PD-2829 of March 14, 2017 "On measures to further improve the activities of secondary special, vocational education institutions", No. PD-2883 of March 14, 2017 "On measures to further improve the system of crime prevention and fight against crime", August 14, 2018 "Spiritual, moral and physical upbringing of young people, the quality of the education system These official documents to a certain extent serve to implement the tasks set out in the Resolution No. PD-3907 "On measures to raise to the next level" and other relevant legislation.

Discussion.

Research on the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people the world's leading scientific centers and institutions of higher education, including the University of Georgetown (USA), the University College London (England), the Central European University (Venice), the University of Tennessee (Italy), the University of Waterloo (Canada), Charles University (Czech Republic), the University of Tsukuba (Japan), the Russian Academy of, It is carried out at the Institute for the study of youth problems and training of prospective personnel (Uzbekistan) under the Academy of Public Administration under the president of the Republic of Uzbekistan. As a result of the world research on the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, a number, including the following scientific results, were obtained: on the basis of the Street law program, aimed at practical study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, a political and legal mechanism and forms); a system of monitoring the transformation process that takes place in the minds of young people from the process of obtaining education to the beginning of work has been introduced (the University College London); an organizational and legal mechanism has been created to eliminate the non-participation of young people in political and legal processes (Central European University); recommendations have been developed to); in the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, ways of applying modern innovative methods were recommended (Charles University); the impact of national traditions

in the Prevention of crime among young people was studied (University of Tsukuba); a system of ensuring political socialization of young people was created and improved (Russian legal academy under the Ministry of Justice).

Analysis and results.

In the world, studies are conducted on the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, including in the following priority areas: diagnostics of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people; promotion of the legal and political culture of young people, formation of national and universal values; identification of specific features of changes in the socio-political. In this regard, it is worth noting that the constant study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people is becoming the main goal of existing research in each country. This of course serves to determine the positive and negative factors that affects the minds of young people and to eliminate them on this basis. Moreover, research on the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people is of particular importance in that it aims to carry out the following tasks:

- first, to analyze the purpose and content of public policy on young people in each country from the point of view of studying the dynamics of transformation in the socio-political;
- secondly, to identify the peculiarities of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people, to characterize them scientifically;
- third, to reveal the influence of legal and political institutions on the consciousness and education of young people;
- fourth, to study and analyze the state of the legal and political culture of young people who do not have a;
- fifth, to improve the cooperation of state and civil society institutions in raising the socio-political consciousness of young people and to identify prospects for their development;
- sixth, development of proposals to increase the effectiveness of research on youth in third world countries on the basis of international standards and the experience of developed countries;
- seventh, to demonstrate the importance of scientific study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people and to develop proposals to increase its effectiveness;
- eighth, to develop proposals for improving the existing legislation on public youth policy in the world, to improve the quality of their implementation, etc.

Conclusion.

In conclusion, the analysis of studies on the study of the dynamics of transformation in the socio-political consciousness of young people shows that the determination of the minimum and maximum level of influence on the consciousness of young people of

global changes taking place in the world community, carrying out large-scale research on the elimination of its negative consequences, in the moreover, the recognition of young people as an important strategic force in the democratic development of the countries of the world, the development of legal and organizational programs aimed at the full provision and protection of the needs, interests and rights of young people in the modern world, as well as the full implementation of its administrative and social functions in relation to causes the interest of representatives of the younger generation to harmonize with universal interests, without confronting the interests of representatives of other strata.

References:

1. Проблемы гражданского общества. Ежемесячный обзор зарубежной литературы. – 2018. – Т. - №9 (14).
2. Мирзиёев Ш. Жисмоний ва маънавий етук ёшлар – эзгу мақсадларимизга етишда таянчимиз ва суянчимиздир / Халқ сўзи 2017 йил 1 июль.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида ги ПФ-4947-сонли Фармони// Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда.
4. Frommhold, G. Juristische Kliniken [Elektronische Ressource] /G. Frommhold // Digitale Bibliothek, Max-Planck-Institut für Europäische Rechtsgeschichte.–Zugriffsmodus: <http://dlib-zs.mpiet.mpg.de/pdf/2173669/05/1900/21736690519000470.pdf>.–Zugriffdatum: 11.06.2018; F. Mary Robertson, A Study of Youth Political Participation in Poland and Romania, Thesis to be submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Political Science, University College London (UCL), – 2009; D.Sirinic, The political consequences of low youth participation in contemporary democracies, In partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, Central European University Department of Political Science, Budapest, Hungary. – 2015; Isaacs, Miranda Ruth, "Tackling Youth Unemployment: An Investigation of Youth Employment in Italy " (2018). University of Tennessee Honors Thesis Projects; E.Ho, A.Clarke, I.Dougherty, Youth-led social change: Topics, engagement types,organizational types, strategies, and impactsc, Environment and Resource Studies, University of Waterloo, 200 University Ave W, Waterloo, ON N2L 3G1, Canada; A.J.Dolezelova, European Unionasa Factor of the Advancement of Gender Equality in the Czech Republic, Charles University Faculty of Social Sciences – 2006.
5. Ergashev I. CIVIL SOCIETY AND YOUTH //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 2.
6. Ergashev I. UZBEKISTAN'S NATIONAL IDEOLOGY IN THE CONTEXT OF DEMOCRATIC SOCIETY DEVELOPMENT Ибодулла Эргашев //1000 kopii. – С. 18.

Dziundziuk V.B.,

*Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Head of Political Science and Philosophy Chair,
Kharkiv Regional Institute for Public Administration of
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-0622-2600>*

Merezhko S.I.,

*Postgraduate student of Political Science and Philosophy Chair,
Kharkiv Regional Institute for Public Administration of
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-7916-3424>*

MODEL FOR FORMING OF ANTI-CORRUPTION POLICY IN UKRAINEDOI: [10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.29](https://doi.org/10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.29)

Formulation of the problem. Different countries have different anti-corruption strategies. However, just separate strategies to combat such a complex phenomenon as corruption are not enough; a purposeful and long-term public policy is needed, of which the mentioned strategies will be a part. And, in our opinion, such a policy should be based on the United Nations Convention against Corruption [7], which has been created as a strong base and legal framework for the fight against corruption. This Convention is unique as it is grounded on a shared understanding of the dangers and negative consequences of corruption from a wide range of participating states. However, there is a downside: while the Convention provides new opportunities and guidance for national policy and anti-corruption measures, it can also create new issues in this area, for example, the temptation to take too many anti-corruption measures at the same time, which will lead to negative results and undermine the faith of citizens in anti-corruption efforts.

Providing guidance on national approaches to combating corruption, as well as on the very implementation of the United Nations Convention against Corruption (UNCAC), Article 5 (1) of the UNCAC provides that “each participating state, in accordance with the fundamental principles of its legal system, develops and implement or maintain effective, coordinated anti-corruption policies that *promote the participation of society* (emphasis added – S.M.) and reflect the principles of the rule of law, proper management of public affairs and public property, integrity, transparency and accountability” [7].

This article of the UNCAC ensures the political will of the participating states that anti-corruption measures have to be embedded in coordinated policies, and not implemented in isolation or in a one-off manner. It also recognizes that anti-corruption approaches cannot be limited to technocratic solutions, but must be political in nature to work to combat corruption. As Hussmann argues, Article 5 visibly reinforces the spirit of the Convention in preventing and combating corruption – not as an end in itself, but in promoting honesty and accountability and good governance in public affairs [4]. Thus, the task of the national anti-corruption policy is not only to build

bridges between the areas of corruption prevention and law enforcement, but also to ensure their adequate linkage with other strategies and reforms aimed at strengthening the country's public administration systems.

Presentation of the main material. It should be noted that the development of anti-corruption policies is not a rational process with static goals, in which technocrats have control to achieve predicted or stated results. While this applies to other areas of public policy as well, anti-corruption policy is particularly challenging as it affects different sectors and multiple institutions and systems of government in a country. Anti-corruption policies are usually created by many actors with their own political goals, and often these goals can conflict or compete with each other, or vice versa – strengthen each other.

In addition, anti-corruption policy development and implementation are not just a simple application of regulations in practice. On the contrary, in this case, the policy development process is a dynamic interaction with many feedback loops, riddled with political and authority issues that influence or even dominate technocratic approaches. Consequently, the interaction between reformers and opponents, who fear restrictions on their selfish (illegal) interests and access to authority, creates a bunch for the goals of anti-corruption policy and requires some correction throughout the process of its development and implementation.

It is important to note that anti-corruption policy provisions often need to be implemented through a series of cross-cutting policies under the auspices of various ministries, departments, agencies and other public organizations. During the political life of a government, this anti-corruption policy can rise or fall in importance, depending on current political priorities, the values of political leaders and other political and/or cultural factors.

As Campos et al. wrote, each country faces the challenges and risks associated with the phenomenon of corruption [3]. But the ways in which corruption shows itself in this society and this political system are very different, as the ways in which they prefer to fight corruption. Foreign experience regarding the

development and implementation of anti-corruption policies is very important for Ukraine, therefore, despite national differences, we, based on this experience, identified several general approaches, which we named in accordance with their content and essence.

The first, *broad political*, approach develops clear broad national policies, some of which contain hundreds of administrative and legal measures against corruption. The second, *narrow political*, approach involves more selective policies aimed at increasing integrity, ethics and transparency, and accountability in various key areas of public administration. The third, *reformist*, approach integrates anti-corruption measures into broader public sector reforms, which is especially relevant, for example, in the early stages of post-conflict reconstruction. The fourth, *law enforcement*, approach formulates programs for the transparency of legislation and the fight against corruption, aimed at eliminating systemic deficiencies in their legal infrastructure, while the implementation of the programs is transferred to already existing law enforcement agencies. The fifth, *international*, approach implements anti-corruption policies that would ensure that the state meets international criteria and treaties in this area, for example, the criteria for joining the EU.

It is clear that these approaches can (and should, in our opinion) complement each other in practice, creating a certain combined approach. However, as the analysis shows, the political response to perceived widespread corruption in most countries is to take the first approach, i.e. developing a broad national anti-corruption policy. However, in many (if not most) countries, this approach has not been very successful for a number of reasons. Let us highlight these reasons, since they are important for the development of anti-corruption policy in Ukraine:

- Insufficient attention was paid to the political dimension of anti-corruption policy. In particular, the high-level politicians often gave rise to anti-corruption policies, but it could not be sustained throughout the entire government cycle, and not continued with the arrival of a new government.

- Persons who have to implement anti-corruption policy do not “know” it in a proper way. The top management of the ministries and state agencies, which are supposed to implement the main part of the measures provided by the anti-corruption policy, did not actively participate in their development.

- Unresolved contradiction between integrated and targeted approaches. Most anti-corruption policies were not strategic. They did not prioritize or consider sequential deployment across agencies to allow pilot testing and alignment with capabilities and resources.

- Coordinating agencies often lack authority. Government agencies responsible for coordinating and monitoring anti-corruption strategies lack the full mandate, political support and capacity to encourage or coerce influential ministries and agencies to implement policy actions and report progress.

- Lack of technical advice and assistance. Government agencies that must implement anti-corruption measures often lack the necessary capacity to integrate these measures into their day-to-day operations, and leading anti-corruption agencies often lack the ability to remedy this situation.

- Monitoring and evaluation are almost completely ignored. Self-assessments in the implementation of anti-corruption policies have not yielded results, and external analysis and assessment of progress, for example, by parliament, research institutes and universities, is often not even planned.

- Lack of information and communication with stakeholders. Lack of information and communication with executive agencies, politicians, media and the public continually impedes the creation of sustained political debate, which in turn can create political pressure to widely promote anti-corruption policies [2].

- The role of international partners in the development and implementation of anti-corruption policies is problematic. While important support is provided, international partners are often unable to help in the development and implementation of national anti-corruption policies, to correct the above deficiencies, as they often lack complete information about the real situation, and sometimes the experience to help identify alternative paths and make appropriate recommendations.

These main reasons do not mean that in each of the analyzed countries there are no serious actors who firmly believe in the necessity and usefulness of anti-corruption strategies and are actively involved in the fight against corruption. However, they point out that any anti-corruption policy is easy enough to deviate from the original path and turn into overly ambitious and uncontrollable undertakings. Anti-corruption policies and strategies are indeed based on initial political will and clearly pursue political goals. However, these goals tend to focus on strengthening the foundations of existing authority and maintaining the status quo. In addition, while democratic processes have a positive effect on the public generating demand for anti-corruption policies, the lack of mechanisms for public participation in shaping these policies throughout the political cycle reduces the effectiveness of anti-corruption efforts.

The role of international anti-corruption treaties should also be taken into account: although they certainly served as catalysts for legal reform in many countries, including Ukraine, very often too little attention is paid to the problems of their implementation. This concerns both the prevention of distortion of the regulations applying these agreements and their effective application in practice.

Regardless of what form the structure of anti-corruption policy may take, its implementation may lead to the fact that, compared to the original intentions, more modest goals and objectives, clearer implementation mechanisms, stricter monitoring and a specific priority of measures to combat corruption, in particular those that allow you to get noticeable

results in the short and medium term, which positively affects public opinion.

Also, the direct fight against corruption may not be the most appropriate approach in a particular time or historical context. Instead, an approach that focuses on widespread antidotes to corruption, such as transparency and accountability, may sometimes be more promising. Therefore, it is necessary to decide which approach will prevail in anti-corruption policy: the "negative" approach, i.e. purely aimed at eradicating corruption, or a "positive" approach, i.e. supporting transparency and accountability in the public sector.

As mentioned above, in practice and in theory, there are several common anti-corruption approaches that form the basis of anti-corruption policies. Also, as practice has shown, no approach in itself is effective, and a combination of several approaches is also not always effective. In our opinion, Ukraine should use its own, special combination, consisting of several already mentioned approaches plus something else. But before proposing this "something else", it is necessary to emphasize on the consideration of such an important issue as the participation of public organizations in the fight against corruption.

Public organizations represent the interests of communities. At the same time, a "community" can be defined as a group of people who live in one place and participate in the pursuit of their common interests. This assumes that the community develops through systematic, interactive and interdependent relationships with each other. The community also relies heavily on shared history, mutual expectations, predictable roles, values, norms, and patterns of status differentiation [1]. It is the "sense of community" that then leads to the organization of the community and determines its development.

Community participation in public affairs in many countries has made a significant contribution to the provision of public services and the solution of local problems. Over the past several decades, the world has seen tremendous growth in citizen participation through community development structures, citizen satisfaction surveys, public consultation, participatory planning, budget consultation and social audits [8]. At the same time, citizen participation is possible in the form of individual or collective actions (including civil society organizations). As early as 1994, a number of authors [5] argued that if citizens in a "civil society" demand better public services and cooperation, public sector officials become more aware of their responsibility to fulfill civic responsibilities. Conversely, in less open societies, people do nothing to create a civil society, but instead become isolated and suspicious of the state and its structures.

Similarly, Sen [6] argued that citizen participation empowers people to speak out against injustice and discrimination. Citizen involvement contributes to the development of human potential, the promotion of fundamental freedoms, well-being and an improvement

in the quality of life of people. Nowadays, this trend has become popular in the fight against corruption.

At the same time, there are several separate reasons why civil society organizations are becoming popular in the anti-corruption area.

First, it has been a general trend worldwide that there have been few successful efforts to tackle corruption through existing institutions such as anti-corruption agencies and other regulatory bodies using a top-down approach. On the contrary, in some cases these institutions just made corruption stronger. In addition, these institutions often encouraged ceremonial anti-corruption demonstrations, while the over-coverage of programs compared to available resources prevented meaningful results from being achieved. In general, public confidence in institutional initiatives is low, so they don't have enough legitimacy.

Secondly, in many countries (unfortunately, in Ukraine as well) the need for petty corruption has received recognition in society. This need has been reinforced by relevant cultural influences, especially in certain social groups. Thus, the participation of communities in anti-corruption initiatives aimed at stopping or reducing the level of recognition of corruption by both communities and society as a whole is an important step in breaking the chain of corruption.

Third, community participation has been very successful over the years in various other sectors. Traditionally, many countries have strong cultural ties in which relatives, neighbors and friends share with each other and help each other, working as a force to protect itself from different dangers. Accordingly, these countries may have the potential to engage the public, which can also support anti-corruption efforts.

Fourth, policies that encourage community anti-corruption efforts should build on social institutions such as family, church, educational bodies, rather than trying to form and develop new foundations for community action.

However, the experience of public participation in one form or another in public administration is not always successful. According to one case study, community participation in the local governance process was "an unfinished and fragmented affair" due to political manipulation, clientelism, inadequate governance structures, and a lack of information [10]. The participation of civil society organizations and citizens in the fight against corruption also faces a number of problems, and these problems are universal for most countries. These problems include the following:

First, there is political interference. It is impossible to succeed and build an anti-corruption framework without some political support, and many civil society organizations do develop productive ties with political parties and/or politicians. Evidence suggests that political will can strengthen civil society organizations in the fight against corruption, as it creates an environment for reform and policy implementation [2]. However, the main danger here

lies in the development of patron-client ties between members of public organizations and influential politicians and officials, which can negatively affect an objective approach to the fight against corruption.

Second, a donor-centered approach, as well as spontaneous participation, require continuous funding to sustain the required activity. The volume and importance of the resources provided increase the external dependence of public organizations; they face greater environmental constraints if resources are highly dependent on one or more of their suppliers [9]. Even if some anti-corruption initiatives emerge as self-sustaining and self-financed, they often require stable funding sources to ensure long-term success.

Third, initiatives such as anti-corruption movements require strong leadership skills. It is often difficult to find courageous people with leadership qualities. Some leaders are difficult to replace, and leadership changes are often difficult. In addition, often members of anti-corruption organizations and movements face physical or psychological threats, and not everyone is able to withstand such pressure.

Fourth, the real involvement of citizens in various anti-corruption structures is often hampered by the presence of local "influential persons" in them, who create conflicts, suspicion and even corruption within these structures. For them, members of structures that are exclusively committed to the fight against corruption represent a serious problem that they are trying to "solve", and not always in a legal way.

Fifth, civil society organizations often require the support of various stakeholders, which is sometimes lacking due to the presence of conflicting interests.

Finally, volunteering takes a long time, especially when it comes to such a serious matter as fighting corruption. Members of public organizations (especially ordinary ones) are most often busy with their other professional duties, so it is difficult to involve people in the anti-corruption movement with full dedication.

Considering all of the above and returning to the question of which anti-corruption approach is better to apply in Ukraine, in our opinion, such an approach is none of the ones described above, but the approach we have called "*community-network approach*", which combines some elements of the mentioned approaches, but at the same time differs from them, since it has other elements. The essence of this approach is described by a community-based network model of combating corruption, which can be used as the basis for anti-corruption policy in Ukraine.

The center of the proposed model is the community anti-corruption network, which is formed from public organizations representing the interests of their communities in the fight against corruption, primarily at the local level. At the same time, since, as noted above, one of the problem areas of the activities of public organizations in the fight against corruption is dependence on third-party funding, therefore, in our model, it is proposed to use fundraising and crowdfunding as a financial base,

which, of course, does not negate other sources of funding.

These public organizations actively cooperate with each other, organizing associations, which allows them to exchange experience, concentrate resources, help each other, identify common problems and, ultimately, form public pressure on the central authorities in order to adopt a real and effective anti-corruption policy. Moreover, both public organizations themselves and their associations also take part in the formation of anti-corruption policies. The activities of the community anti-corruption network are supported by the media, which also creates a certain pressure on the authorities. In addition, it is assumed that the central authorities, when forming anti-corruption policies, use the recommendations and developments of the relevant analytical centers (think tanks), as well as use international experience and act within the framework of international obligations.

Conclusion. Thus, it seems very important that a state that really wants to fight corruption recognizes the need to conclude political agreements at all levels of public administration and reach a national consensus in order to develop a strategic vision on how to fight corruption. The problem lies precisely in making the basis of anti-corruption policies "strategic", not in the development of long lists of wishes.

In substance, most anti-corruption policies in different countries focus on norms and institutions, with limited attention to efficiency and results. And the marked discrepancy between the political nature of the problem of corruption and technocratic solutions often leads to a superficial solution. In addition, the proposed solutions are not always based on an adequate diagnosis of what causes corruption. Moreover, such diagnostics are often completely absent altogether, and integration with other mainstream policies and governance reforms occurs on paper, but not in practice.

With regard to the implementation, coordination and monitoring of anti-corruption policies, this important stage of the political cycle also does not receive sufficient political and operational attention. Leadership and control are often characterized by a mismatch between limited institutional capacity and overly ambitious goals. In addition, it is unclear how the self-reform approach should work in the context of the fight against corruption, especially if to take into account that public institutions in general tend to resist change.

Therefore, the community-based network model of combating corruption we propose allows to involve various actors in the formation of anti-corruption policies, to create the necessary pressure on local and central authorities and to conduct control by the public and the media in order to ensure that this policy is real and effective, which, in turn, will increase the degree of citizens' confidence in the implemented anti-corruption policy and its results.

References

1. Brager, G., Specht, H., Torczyner, J.L. (1987). *Community organizing*. New York: Columbia University Press.
2. Brinkerhoff, D.W. (2000). Assessing political will for anticorruption efforts: an analytic framework. *Public Administration*, Dec. 20(3): 239-248.
3. Campos, J.E., Pradhan, S. (2006). *The many faces of corruption – Tracking vulnerabilities at the sector level*, World Bank, Washington D.C., USA.
4. Hussmann, K (ed.) (2007). *U4 Report - Anti-Corruption Making in Practice: What can be learned for the implementation of Article 5 of UNCAC?* Available at: www.u4.no/themes/uncac.
5. Putnam, R.D., Leonardi, R., Nanetti, R.Y. (1994). *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press, Princeton.
6. Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press, Oxford/New York.
7. United Nations Convention against Corruption. Available at: https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf.
8. United Nations Development Programme (2016). *Citizen engagement in public service delivery: the critical role of public officials*. Available at: <https://www.alnap.org/help-library/citizen-engagement-in-public-service-delivery-the-critical-role-of-public-officials>.
9. Verbruggen, S., Christiaens, J., Milis, K. (2011). Can resource dependence and coercive isomorphism explain nonprofit organizations' compliance with reporting standards? *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 40 (1): 5-32.
10. Waheduzzaman, W., As-Saber, S. (2015). *Community participation and local governance in Bangladesh*. *Australian Journal of Political Science*, 50(1): 128-147.

Ziyaeva Ogiloy

undergraduate student at

Journalism and Mass Communications University of Uzbekistan

ELEMENTS OF CIVIL SOCIETY IN THE HISTORY OF NATIONAL HERITAGE

Abstract. This article analyzes the theoretical views of Renaissance thinkers and European scholars on the elements of civil society in the history of Uzbekistan, the supremacy of the law and the role of a just political elite in the formation of a civil society. In addition, based on this analysis, conclusions were drawn on the strengthening of civil society institutions in Uzbekistan, in particular, the role and significance of mass media in civil society.

Keywords: civil society, noble society, political elite, human rights, civic activism, rule of law, media, fair ruler, principles of justice, national values.

Civil society has been formed and developed over the centuries, its origins go back centuries, to the ancient Roman and Greek states. We can learn about this in the meetings of the people at that time, for example, in the council of elders. But this is a simple view of civil society. The first ideas about civil society are outlined in Aristotle's book "Politics". Civil society is a democratized, law-protected society. Farabi's "City of Noble People" provides an in-depth analysis of the need for a just law in the management of a noble society, the importance of forming an active civil society. To do this, the head of state is said to have several good qualities. One of them is described by the scientist as follows: "Managing society, he is "by nature just, loves just people, hates talents and oppression, tyrants and oppressors, speaks the truth to his people and strangers, calling everyone to justice, helping the unjustly oppressed, loving everyone and myself. Must be a beauty lover. He must not be stubborn in the face of justice, but must be fair and tolerant of all injustice and abuse".¹

He also said that the people of noble city should have a good understanding of what they need and know exactly how to achieve their happiness. We can see civil society in a state where the rule of law prevails,

but in this, first of all, as Farabi said, there must be a fair person. If the law is perfect, but people do not understand it, it cannot be said that such a country is a democratic state. Yusuf Has Khajibs's book "Kutadgu Bilig" tells us what it means to be a just ruler who rules a virtuous society through the dialogue between Kuntugdi and Ogdulmish. It states the following: "Beck must be wise, brave and courageous. He is required to be knowledgeable, intelligent, thoughtful. Openness is one of the good qualities of a beck, in addition, must be steadfast and perfect on the path of good and follow the path of wisdom".²

It is obvious from these thinkers that the head of state who runs a noble society must be a well-educated person of good qualities. It should also be noted that a just ruler should gather in his government people who think of people who are patriots. Then it will be even easier to form a free society.

Sakhbikiran Amir Temur in his work "Temur's rules" said the following about the attitude of officials to the people and society: "And I commanded that if their officials and their oppressors oppressed the common people and thereby harmed the poor, they

¹ Абу Наср Форобий. Фозил одамлар шахри. – Тошкент: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашрети, 1993.-Б.154.

² Юсуф Хос Ҳожиб. Қутадғу билиг.-Тошкент, 2007.-Б.68.

should recover the damage from the oppressors and give it to the oppressed so that they may recover".³

Of course, a virtuous society, which is the forerunner of civil society, is a society in which people can control themselves, obey the law (the law of justice), know their rights, and respect each other. Here Hegel made the following remarks about the basic element of civil society: "The nature of civil society is that the rights of each individual have become a personal right of the state, in which the state undertakes to protect and decide the rights as if it were its own".⁴

Even in the Middle Ages, laws, that is, Sharia rules, clearly defined the duties and responsibilities of citizens to build society. For example, in the Middle Ages, the character of people in modern Uzbekistan was based on the requirements of Islamic law, that is, respect for national values, coexistence, constant support of rich families, poor families, bid'a rule in Ramadan, respect for the elderly, parents, being in constant contact with relatives, adhere to values such as friendship, devotion to the Fatherland and a sense of love. Of course, these values are elements of civil society.

Aristotle said: "Any just law must take into account and respect the traditions of the people. Consequently, the legislature must always create rules that are in keeping with tradition. The laws don't always match. In practice, the ideal is also different. There are unjust laws, but they must be followed until they change. It will improve the law".⁵

The English philosopher Thomas Hobbes wrote that the goal of reconciling political relations with relations between society and the state will put the problems of the rule of law on the agenda. "Of course, it is impossible to imagine building a civil society without building a rule-of-law state," he said.⁶

Indeed, to this day, the rule of law and civil society are closely intertwined, and the rule of law is a state based on the rule of law and democracy. Again, in developed countries, the financial situation of citizens has improved, which is a serious reason for further improvement of civil society. Civil society is based on civil society institutions. Civil society institutions include political parties and non-governmental non-profit organizations, enterprises, trade unions, consumer associations, charitable foundations, cooperatives, rental communities, joint stock companies. These include social structures such as scientific and cultural organizations, sports societies, independent media and citizens' self-government bodies.

During the years of independence, many measures have been taken in Uzbekistan to develop civil society. In particular, "On public associations in the Republic of Uzbekistan", "On trade unions, guarantees of their rights and activities", "On non-governmental non-profit organizations", "On citizens' self-government bodies", "On political parties", "On state funds", "On the financing of political parties", "On guarantees of the activities of non-governmental organizations", "On the media" and "On public supervision". Today, starting from January 2020, 10,462 NGOs and more than 2,200 religious organizations and about 2,000 media outlets in various fields operate in the country. To date, more than 200 regulations on the activities of public organizations have been adopted. However, it is really good to increase their number. Nevertheless, despite the fact that there are enough opportunities in society, their activities are not at the level required by democratic principles. For example, the President of Uzbekistan Sh.M.Mirziyoyev expressed the following opinion about the current state of political parties: They must abandon lofty rhetoric and win the trust of our people and electorate with concrete practical work".⁷

Indeed, party leaders talk about what they are doing, but in practice the results are not visible. However, political parties are an important institution of civil society that supports the social stratum. But they forgot their true mission. Only they are engaged in educational activities for the sake of reporting, for the sake of prestige.

The role of mass media in the development of civil society is great. As a result of the Internet, which has become an important, integral part of our life, people are misinformed. Today, the number of users of social networks on the Internet in Uzbekistan has exceeded 20 million. About 2 million daily users are active on social networks (Facebook, Instagram, Telegram). There are also positive aspects to this. But a social network is not a place where you can say whatever you want and spread the information you want. There are rules for use. Unfortunately, some do not follow this. Cases of mass insults and slander about trifles are increasing. As a result, 37,805 people were prosecuted on charges of mass libel and insult in 2017 and 41,841 people in the first half of 2019.⁸

Nowadays, the need and requirements for the media are growing. It is necessary to improve the quality of the media, not their quantity. The press, one of the oldest media in our journalism, really should be at the forefront of the development of civil society.

Thus, the development of civil society was not completed either during the transition period, or in

³ Темур тузуклари.-Тошкент: Ўзбекистон, 2018. - Б.145.

⁴ Гегель Г. В. Ф. Философия права. М., Мысль, 1990. -С.418.

⁵ Учение Аристотеля о государстве и праве/<https://uz.istanbulbear.org/uchenie-aristotelya-o-gosudarstve-i-prave-14245>.

⁶ Қирғизбоев М.Сиёсатшунослик.-Тошкент: Янги аср авлоди, 2013.-Б.184.

⁷ Президент Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис палаталари, сиёсий партиялар ҳамда Ўзбекистон экологик ҳаракати вакиллари билан видеоселектор йиғилишидаги маърузаси. 13.07.2017 й.
<https://www.gazeta.uz/uz/2017/07/13/partiyalar/>.

⁸ <https://xs.uz/uz/post/shov-shuv-ortidan-quvib-khatoga-jol-qojmang>

developing countries. Civil society is based on the rule of law. When there is growth in a state with a civil society. The main idea of the holy book of Zoroastrianism, Avesto, is that "good thoughts, good intentions, good deeds" are the spiritual foundation of any society and human relations. Civil society is expressed in mutual support and attitude of people to each other, as well as in the fact that people do not depend on each other, do not put pressure on each other. For example, in Uzbekistan, the fact that people and families helped each other in the destruction of a dam in the Sardoba region in May 2020 has become a mass movement.

For the development of civil society, it is advisable to be fair, uphold the rule of law and raise people's morale and knowledge. The great ruler and philosopher Abu Ali ibn Sina (Avicenna) said that "the high value of spiritual and moral values ensures not only all-round prosperity, but also justice and stability in society" is one of the elements of civil society.⁹

Of course, the spirituality of civil society is shaped by the people of a highly moral country. In Amir Temur's "Temur's rules" I also did good to the good people of every country, expelled evil, corrupt and immoral people from my country. I entrusted decent deeds to humble and mean people and did not let them go too far. Respecting great and noble deeds, I contributed to their career".¹⁰

In short, countries in transition are facing many challenges in building civil society. The

UDC 35.078.42

underdevelopment of the political and legal culture of the population, the fact that their political parties and other civil society institutions are not yet fully developed, is the reason why their economic potential is not good. Therefore, there is a need to expand the scope of scientific and fundamental research in this area.

References:

1. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис палаталари, сиёсий партиялар ҳамда Ўзбекистон экологик ҳаракати вакиллари билан видеоселектор йиғилишидаги маърузаси. 13.07.2017 й. // <https://www.gazeta.uz/uz/2017/07/13/partiyalar/>.
2. Абу Наср Форобий. Фозил одамлар шаҳри. –Тошкент: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 1993.–Б.154.
3. Темур тузуклари. - Тошкент: Ғофур Ғулум нашриёти, 1996.–Б. 24.
4. Юсуф Хос Ҳожиб. Қутадғу билиг. - Тошкент, 2007. - Б.68.
5. Қирғизбоев М. Сиёсатшунослик. - Тошкент: Янги аср авлоди, 2013. -Б.184.
6. Гегель Г. В. Ф. Философия права. М., Мысль, 1990. –С.418.
7. Учение Аристотеля о государстве и праве//<https://uz.istanbulbear.org/uchenie-aristotelya-o-gosudarstve-i-prave-14245>.

Pechenkin I.V.

*Educational and Scientific Institute of
Public Administration and Civil Service of
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

PECULIARITIES OF EU COUNTRIES NORMATIVE-LEGAL PROVISION ON REGULATION OF THE SPHERE OF APPEAL OF SERVICE ACTIVITY OF PUBLIC AUTHORITIES: EXPERIENCE FOR UKRAINE.

Abstract. The study examines the most advanced results for Ukraine of digitalization of public administration in European countries and the regulation of procedures for appealing the service activities of public authorities in international regulations, which should be an example for the formation of a strategy for digital transformation.

Key words: foreign experience, European practices of appealing administrative procedures, digital transformation of public administration, appeal mechanisms, service activities of public authorities.

This article explores and analyzes the development of normative regulation of service complaints procedures of public authorities in international regulations and international strategies for the digital transformation of perspective for implementation in Ukraine. Ukraine has ratified some of the international norms in this area and they have become a part of national legislation, but the practice of their application needs to be improved and transparent public control over its implementation. The purpose of the article is to assess the international experience in appealing against the service activities of public

authorities by means of digital technologies. The urgency of the topic lies in the need to codify national legislation to ensure full, convenient and reasonable use of the procedure for ensuring the rights of citizens in legal relations with public authorities. According to the results of the research, tools for the use of foreign practices, digital transformation of public administration and mechanisms for appealing the service activities of public authorities are proposed.

Formulation of the problem. The global crisis caused by the CoVid-19 virus pandemic has changed the ordered life of the world community. The public

⁹ <https://hozir.org/zbekiston-respublikasi-olij-va-rta-mahsus-talim-vazirligi-andi.html?page=3>

¹⁰ Темур тузуклари.-Тошкент: Ғофур Ғулум нашриёти,1996.–Б. 24.

and private sectors face the problem of providing access to all business processes and receiving services remotely. The unpredictable situation demonstrated varying levels of preparedness to respond to emergencies in the provision of public services to the population, adequate communication, and digital inequality.

Ensuring the state implementation of information and communication (digital) technologies (hereinafter - ICT) and the development of elements of digitalization of society is considered in most countries of the modern world as one of the strategic tasks and national priorities. The existing digital divide lags behind countries in the growth of goods and services produced through ICT, automatically lags behind in economic development, and the sustainable development of digitalization, on the contrary, increases the competitiveness of countries in the international arena and improve their quality of life.

In the member-states of the European Union (hereinafter referred to as the EU), the provision of quality public services to the population is an important task to address the legislative initiatives of member states on the rights set out in the EU Charter of Fundamental Rights (9th Charter). National legislations of individual EU countries have historically developed heterogeneously, have some differences due to European administrative traditions, as well as the specifics of the development of regulatory, institutional and material support for public services and is divided into the following models: continental, continental-federal, Anglo-Saxon, Scandinavian, Central European, Eastern European, mixed. Therefore, the EU unifies the legislation in order to ensure an equally high level of quality of services provided in its territory.

On the positive side, Ukraine has done well in the last decade to work with scholars, jurists, business practitioners, and civil society to ratify outstanding international legal norms in this area, which has led to the introduction of new mechanisms for digitizing public administration. During 2019-2020, Ukraine was actively implementing the processes of digital transformation of public administration. A number of strategies were adopted, the Ministry of Digital Transformation was established, headed by the Deputy Prime Minister of the Government, and decisions were implemented under the parliamentary control of the Committee on Digital Transformation of the Verkhovna Rada of Ukraine.

However, there is an urgent need to unify the rules in this area, the development and adoption of regulations that will regulate the application of the procedure for appealing the service activities of public authorities, participation and influence of consumers on public administration decisions.

Analysis of basic research and publications.

One of the first modern studies important for the development of scientific developments in digital transformations in the field of public administration is the work of American scholars P. Danley, G. Margets, S. Bastow, J. Tinkler, "Managing the Digital Age: IT Corporations, Government, and E-Government,"

which consists of nine chapters (12. Digital Era Governance).

In addition, among foreign scholars should be noted the following scientists who have conducted research in the field of public services: M. Bengemann, W. Brown, D. Guyford, W. Weiss, A. Williams, W. Kempen, M. Clark, L. Matei, R. Merdyk, A. Palomo-Navarro (management of networks of "smart" cities), M. Puchek (national level of smart-management), R. Rawlings, J. Steward, K. Friedman, J. Schwartze and others.

Some issues of modern regulation of effective application of mechanisms for appealing the service activities of public authorities have been studied in the scientific works of O. Arkhivska, V. Bakumenko, I. Boyko, O. Bukhanevych, O. Karpenko, O. Kiliyevych, I. Koliushko, D. Luchenko, B. Melnychenko, V. Governor, A. Osmak, L. Prudius, T. Seryogina, V. Soroko, D. Spasibova, V. Tymoschuk, A. Khlebnikov, O. Tsyganov. One of the first modern studies important for the development of scientific developments in digital transformations in the field of public administration is the work of American scholars P. Danley, G. Margets, S. Bastow, J. Tinkler, "Managing the Digital Age: IT Corporations, Government, and E-Government," which consists of nine chapters (12. Digital Era Governance).

The **purpose of the article** is to analyze the ways of implementation of the most advanced for Ukraine foreign experience mechanisms for appealing the service activities of public authorities and to develop appropriate practical recommendations for public authorities.

Presenting main material. The practical experience of normative influence in the European countries on the general administrative procedure for appealing the service activities of public authorities was formed in the form of national laws, which were adopted in Austria (1925), Poland and Czechoslovakia (1928), Yugoslavia (1930). Since the middle of the twentieth century, similar laws have been passed in Hungary in 1957 and in Spain in 1958. After World War II, new versions of legislation in this area were adopted in Yugoslavia (1956) and Poland (1960), and later, in Germany (1976), Bulgaria (1979), Poland (new edition - 1980), Denmark (1985), Austria (new edition) and Italy (1990), Portugal (1991), the Netherlands (1992) and in other countries (4. B. Melnychenko, p.50-55).

A conditional starting point can be considered a scientific and analytical report on the impact of modern ICT on social transformation, economic and human development in the form of a recommendation for the European Council - "Europe and the global information society", prepared in 1994 by a group of experts led by Martin Bengemann and known as the Bengemann Report (14. Recommendations to the European Council). The analysis was prepared on the basis of the concept of "information society" (hereinafter - IS), (the idea first emerged in the 60s of the twentieth century among Japanese sociologists, and gained popularity in

the 90s against the background of intensified competition in ICT between the United States, Japan and the EU) as a new type of society based on the widespread use of previously unavailable opportunities that later became provided by ICTs. The idea was based on the hypothesis that broad informatization can lead to a qualitative leap in social and human development, and later to achieve a new level of communication, science and education, economic development, drastic improvement of quality of life, improvement of socio-economic structure, greater cohesion of societies, development of globalization processes. This report influenced the further development of the EU's digital transformation and became the basis for further policy and regulatory documents.

Such an initiative was the e-Europe programme launched by the European Commission in 1999, which was approved by the Lisbon European Council in March 2000 under the title "eEurope - an information society for all" (13.eEurope 2005), which was the basis for to introduce strategic documents and plan their implementation. Such documents were implemented including the development and adoption in the spring of 2010 by the European Council of the European Union's socio-economic development program for the period up to 2020 "Europe2020", which approved one of seven initiatives - "Digital Agenda for Europe" (11.Digital Agenda for Europe). This sectoral strategy has become the main project document until 2020 on the development of the digital sphere of the European Union. The strategy envisaged planning the implementation of 101 activities in seven key areas of the "seven pillars" (seven pillars): the creation of a single digital market; achieving interoperability (interoperability) of software and content, optimization of relevant standards; increasing the trust and security of users; development of high-speed Internet (broadband broadband access); development of scientific research and innovations; further dissemination of digital literacy and IT skills; use of digital technologies to solve social problems. These areas were formulated in the form of thirteen goals, indicating specific deadlines with a plan for their implementation.

The experience of European countries is also gradually being implemented in Ukraine in the direction of democratization of relations between the government and the citizen, the impact on the transparency of decision-making, the possibility of their further appeal and digital transformation of public administration.

It is necessary to define as a significant step for the change of state policy the adoption of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, signed on March 21, 2014 and ratified by the Law of Ukraine of 16.04.2014 №1678-VII. These and other international legal acts of the EU became the foundation for changing and improving the tools of digitalization of public administration in Ukraine and provided an opportunity to develop mechanisms for

appealing against the service activities of public authorities. Thus, in the future it contributed to the introduction of foreign experience in the development of certain regulations and the practice of mechanisms for appealing the service activities of public authorities. Thus, the Strategy of Public Administration Reform of Ukraine for the period up to 2021 was adopted, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (hereinafter - the Cabinet of Ministers) dated 24.06.2016 №474, as amended on 18.12.2018 №1102-r; Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020" and approval of the action plan for its implementation dated January 17, 2018 №67-r; Order of the Cabinet of Ministers of 28.10.2020 № 1353-r "On approval of the Strategy of digital transformation of the social sphere", to implement the State Strategy of Regional Development for 2021-2027, approved by the Cabinet of Ministers of 05.08.2020 №695; Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of development of artificial intelligence in Ukraine" dated December 2, 2020 201556 Order of the Cabinet of Ministers "On approval of the Concept for the development of digital competencies and approval of the action plan for its implementation" from 03.03.2021 №167-r.

These documents and the development of new regulations on their basis should be agreed upon and require the adoption of a single framework document to regulate the implementation of procedures for appealing against decisions, actions or omissions of public authorities and generally implement the service state policy in the country.

In 2021, the review of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand (projected in the analytical environment) begins in Ukraine. hereinafter referred to as the Agreement) (6.Agreement), which was signed on March 21, 2014 and consists of 486 articles and four dozen annexes to it. There were no clear deadlines for the implementation of the Agreement, but one of its clauses states that it may be revised every five years. The full Agreement entered into force only on September 1, 2017 and formally from September 1, 2021 there will be conditions for revision of some of its provisions, which Ukraine has repeatedly stated given the need to modernize the Agreement to protect its economic interests in liberalizing the free trade area and the activities of free economic zones.

With regard to ensuring the effectiveness of mechanisms for appealing against the service activities of public authorities, the Agreement provides for a number of rules. In particular, the provisions of Chapter 12 of the Agreement ("Transparency") regulate the procedure for administrative proceedings (Article 285), review and appeal (Article 286), regulatory quality and enforcement and good governance (Article 287), and Article 471 for free access to their competent courts and administrative bodies to protect personal and property rights.

Following the conclusion of the above-mentioned Agreement, on July 15, 2014 the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) adopted an outstanding document to implement the transition to the concept of service policy of leading countries in relation to changes in national legislation to ensure service, quality and transparency in relations with citizens. This document became the Recommendations on Digital Government Strategies (5. Recommendations of the OECD Council) - the first international legal document regulating the functioning of digital governance. The recommendations were developed and approved at the suggestion of the OECD Committee on Public Administration, in which Ukraine has had permanent observer status since 2008. They aim to help countries adopt strategic approaches to technology that foster more open, effective, participatory activities, prepare governments for technological change and digital opportunities, and deliver positive long-term results for societal values, as well as reducing the risks associated with the quality of service delivery to citizens, improving public sector efficiency, public confidence, and multilevel and multilateral governance.

We should note that the OECD is an international organization established in 1960 in Paris that unites 37 countries with innovative economies and actively cooperates with other countries (including Ukraine) in the framework of specialized programmes, international events, and others. On October 7, 2014, Ukraine and the OECD signed a Memorandum of Understanding and Deepening Cooperation (7th Agreement).

The above-mentioned official document became the basis for the development and adoption by the participating countries of digital transformation strategies in their countries. Among such countries that have already implemented the above strategy are Belgium (17), Denmark (20), Germany (23), Singapore (18), the United States of America (24), Switzerland (16), and Sweden (22).

In 2016, at the initiative of the Government of Ukraine and the non-governmental expert community, the Digital Agenda of Ukraine "Digital Agenda" 2020 was developed and adopted, which outlines the basic principles of digitalization of Ukraine in seventeen sections. Currently, in the expert environment, analysts of the independent analytical center "Ukrainian Institute of the Future" are creating a programme document: "Ukraine 2030 - a country with a developed digital economy" with the development of direction for digitalization of public administration, which is presented in section 6.6.2. "The role of the state in achieving KRI" (8. Ukraine 2030).

It is obvious that in order to achieve its strategic goals, Ukraine needs to implement the rapid development of digital transformations on the example of already developed and implemented strategies and must ensure the normative consolidation of the experience of EU countries in its legal documents. components of digital transformation strategies such as: data registers as the main source of competitiveness;

development of the Internet of things; digital transformations of both individual businesses and entire sectors of the economy and management; shared economy; virtualization of physical infrastructure IT systems; Artificial Intelligence; and digital platforms.

On March 9, 2021, the European Commission in Brussels adopted a new Strategy for the Digital Transformation of Europe until 2030 and ways to achieve them "European Digital Decade" (5th Strategy). The European Commission proposes to introduce a digital compass for Europe to realize the EU's digital ambitions by 2030 within specific deadlines in four areas: citizens' digital skills; secure, productive and sustainable digital infrastructures, digital business transformation, and digitization of public services.

The development of a strategic decision on the transition to the sixth technological mode of production, which should be completed no later than 2050 with the parallel provision of restructuring a new type of economy and the development of tools to protect it, is being discussed in the scientific and expert community. Mastering the sixth technological way, characterized by the development of cognitive, socio-humanitarian, educational technologies, nanobiotechnologies related to both food production and medicine and pharmaceuticals and based on the achievements of molecular chemistry, biology and genetic engineering; artificial intelligence systems and quantum technologies; global information networks and digital technologies; integrated high-speed transport systems; new types and methods of energy production (1). Currently, 60% of multinational companies have switched to digital technology in response to the current threats posed by global quarantine restrictions caused by the COVID-19 virus epidemic.

There are two scenarios of digital transformation of the state - evolutionary and forced, so given the lag behind the implementation of these international legal acts and strategies for the digital transformation of public administration, namely, in terms of effective use of mechanisms to challenge service activities, there is a need for rapid development and digital transformation of Ukraine. This is encouraged by the global pandemic and quarantine measures, which force to transfer work and communication with public authorities to a remote mode and oblige to develop tools for remote influence on the processes of serving consumers of administrative services, appealing the results of such activities.

The effectiveness of such actions can be evidenced by the real impact of the citizen on the service, and in general will contribute to digital transformations, especially in public administration and the economy. Indicators of such competence, which indicate the readiness of the state to implement digital technologies by comparing the state of its development with predetermined criteria, allow to further realize their strategic intentions. This indicator allows the indicators of the Digital Evolution Index (3.Index) - a holistic assessment of the progress of the digital economy,

which combines about a hundred indicators in four areas: supply conditions (Supply Conditions), digital technologies or network capabilities, demand conditions (Demand Conditions), institutional environment, (Institutional Environment) and Innovation and Change.

It is to increase such ratings and indicators that it is necessary to change the quality of service provision and promote the development of mechanisms for appealing against the service activities of public authorities. To do this, it is necessary to comply with the requirements of international norms to ensure the standardization of the civil service. The most common basis for the creation of such systems is the international standard ISO 9001 (19), which was revised and adopted by Ukraine to the national standards by the abbreviation DSTU ISO 18091: 2020, which enters into force on 01.06.2020 by order of the Ukrainian Research and Training Center for Problems of Standardization, Certification and Quality "dated 25.11.2020 №408 (2.DSTU), and its measurement is carried out by the Center for Adaptation of the Civil Service to the Standards of the European Union of the National Agency of Ukraine for Civil Service and publishes reports on quality management systems authorities (including the provision of administrative services) (10. Adaptation Center).

In order to determine the quality, efficiency and effectiveness of the service in the world it is recognized to use the tools of TQM (15.Total Quality Management). TQM - a model of overall quality management - ie management philosophy of continuous improvement of service quality to fully satisfy the consumer of services, optimal use of resources, as well as satisfaction with their own work of employees that leads to reliable and innovative services to consumers). They also use the Common Assessment Framework (CAF) model, a joint product model of 15 EU ministries operating in the field of public administration, the main purpose of which is to provide a fairly simple definition of the place of public authority in public sector self-assessment.

In addition, when applying the mechanisms of appealing the service activities of public authorities, it is efficient to use in comparing the mechanisms of appealing the comparison of their compliance with the following requirements for service delivery standards: ISO 9000: 2015, ISO 26000 on social responsibility; Investors in People, guidelines on staff involvement and competence (ISO 10018); staff training (ISO 10015); anti-corruption management systems (ISO 37001); codes of conduct for organizations (ISO 10001); consideration of complaints in organizations (ISO 10002); Out-of-organization dispute resolution (ISO 10003); monitoring and evaluation (ISO 10004); quality programs (ISO 10005); quality management in projects (ISO 10006); quality management system documentation (ISO / TR 10013), risk management (ISO 31000), and others.

The above tools can be an assessment factor when considering the compliance of the results of the service, the formation of documents for its appeal and

preparation for review or judicial review of the appeal of the service activities of public authorities.

In addition, in the appeal process it should be understood that the right to do so is part of ensuring the accountability of public authorities to the public and is recognized as one of the EU's priorities, reflected in many documents of the Council of Europe and the European Court of Human Rights. The main documents of the Council of Europe that are important in the context of the problems of appeal include: Resolution (77) 31 on the protection of persons with regard to acts of administrative bodies of 28.09.1977; Resolution R (80) 2 on the exercise of discretion by the administrative authorities of 11.03.1980; Recommendation R (91) 1 concerning administrative sanctions of 13.02.1991; Recommendation Rec (2001) 9 on alternative methods of dispute settlement between administrative authorities and individuals of 05.09.2001; Recommendation Rec (2003) 16 on the implementation of decisions and court decisions in the field of administrative law of 09.09.2003.

Administrative legal issues are often found in the practice of litigation, the practice of respect for human rights in addition to national law (largely regulated by the Code of Administrative Procedure), and the ECtHR in terms of compliance with Articles 6, 13 of the Convention for the Protection of Human Rights and fundamental freedoms from 04.11.1950.

Currently, unfortunately, in Ukraine there is no single codified document on the settlement of mechanisms for appealing against the service activities of public authorities, so it is necessary to turn to international practices and accelerate the adoption of such regulations that would contain all the necessary requirements for resolving such disputes. which will simplify bureaucratic procedures and facilitate the interaction of government and citizens. For twenty years, such a document has been developed by scholars, experts, government officials and parliamentarians in the form of the Code of Administrative Procedure and the relevant law on administrative procedure.

The draft Law "On Administrative Procedure" is in the Parliament (register №3475), which was developed by the Ministry of Justice of Ukraine in pursuance of paragraph 55 of the Action Plan for the Strategy of Public Administration Reform of Ukraine for 2016-2020, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine June 24, 2016 № 474. This draft Law has been drafted in accordance with a number of other acts, including international ones, in particular Recommendation XIV of the Third Additional Report on the Implementation of Recommendations to Ukraine (RC-I / II (2009) 1E), approved by the Council of Europe Against Corruption (GRECO) at its 59th plenary session.

Conclusions. The study analyzes the development in the EU countries of regulatory regulation of digitalization of public administration, which became the basis for the formation of an appropriate environment for the development of mechanisms for appealing the service activities of public authorities for practical implementation in Ukraine.

We noted that in the process of appealing the service activities of public authorities it is necessary to use the norms of international law ratified by Ukraine, which are an integral part of national law and have a prerogative in application, including EU regulations and positive practice of appealing to the European Court of Human Rights.

Having considered the foreign experience of the practice of public administration in the EU, we determined that it is becoming increasingly important to ensure its digitalization, the actual implementation of service-oriented government policy, as well as the need to develop mechanisms for its appeal. Dominant positions should be occupied by new mechanisms of relations between the state and citizens, which are based on the processes of production, processing, storage, transmission, and use of data. We noted that for modern public authorities to ensure the quality of digital governance services becomes a priority to deepen cooperation and develop digital transformations.

The issue of assessing the quality of management services to citizens is analyzed and it is determined that approaches to digital services currently do not allow to properly assess their provision on the same criteria due to the fundamental difference in the mechanisms of providing such services.

We proposed to expand the possibilities of using international standardization to determine the quality of service provision in the application of mechanisms for appealing against service activities of public authorities, as well as the Recommendations of the Council of Europe, which can be used in the context of such appeals. We determined that an effective tool in such activities will be the use of the case law of the European Court of Human Rights, which is reflected in its decisions on the protection of citizens' rights in their statements against Ukraine in their favor.

This experience is gradually being implemented by Ukraine in national legislation and the development of strategic directions for democratization of relations between government and citizens, the impact on the transparency of decision-making, the possibility of their further appeal and further digital transformation of public administration. However, these documents and the development of new regulations on their basis should be in a coherent manner, requires codification and adoption of a single framework document to standardize the implementation of procedures for appealing against decisions, actions or omissions of public authorities.

Currently, unfortunately, in Ukraine there is no single codified document on the settlement of mechanisms for appealing against the service activities of public authorities, so it is necessary to turn to international and European practices and accelerate the adoption of such a legal act that would contain all the necessary requirements for such disputes, which will simplify bureaucratic procedures, combat corruption and facilitate interaction between government and citizens.

In the process of developing institutional mechanisms for appealing against the service activities of public authorities, it is necessary to adopt a legal act on administrative procedure, and provide for the regulation of its implementation and enforcement.

References:

1. Drobin AA The sixth technological way: educational aspects. Kropyvnytskyi, December 6, 2019. Portal of scientific conferences of the Central State Pedagogical University named after V.Винниченка. Electronic resource. Access mode: <https://www.cuspu.edu.ua/en/konferenc-19-20/ix-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsii-v-pryrodnycho-matematychnii-tekhnologichnii-i-profesiinii-osviti/sektsiia-5/10530-shostyy-tekhnologichnyy-uklad-osvitni-aspekty>
2. DSTU ISO 18091. Implementation and certification of quality management systems for services. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0408774-20#Text>
3. Index of Digital Evolution. URL: https://newsroom.mastercard.com/eu/files/2014/09/Digital-Evolution-Index_MC-Key-Findings-FINAL.pdf
4. Melnichenko BB Administrative and legal support of public administration in the countries of the European Union. Law and society. Dnipro. №1. Part 2/2020. Pp.50-55.
OECD Council Recommendation on Digital Government Strategies. Paris. 07/15/2014 URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0406>
5. OECD Council Recommendation on Digital Government Strategies. Paris. 07/15/2014 URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0406>
6. Strategy. European digital decade. International document. Brussels. 03/09/2021 URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_983
7. Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, dated 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part, dated 27.06.2014 . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
8. Agreement on renewal of the Memorandum between the Government of Ukraine and the Organization for Economic Cooperation and Development. Agreement. International document. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-21#Text
9. Ukraine 2030e - a country with a developed digital economy.// Ukrainian Institute of the Future. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-6>

10. Charter of Fundamental Rights of the European Union. International document. European Union. 07.12.2000. Electronic document. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text
11. Civil Service Adaptation Center. URL: <http://www.center.gov.ua>
12. Digital Agenda for Europe // European Commission [Electronic resource]. - Access mode: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/digital-agenda-europe>
13. Digital Era Governance: IT Corporations, the State, and e-Government. Clarendon Press. 2006. URL: <https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199296194.001.0001/acprof-9780199296194>
14. eEurope 2005 // EUROPA. Summaries of EU legislation URL: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/124226_en.htm
15. Recommendations to the European Council. Europe and the global information society. URL: <http://paginaspersonales.deusto.es/abaitua/konzeptu/w3c%5Cchange.htm#chap>
16. Total Quality Management. URL: <https://www.progressive-management.com.ua/tqm-total-quality-management>
17. <https://www.digitaldialog.swiss/en/>
18. <https://www.belgium.be/fr/justice/securite>
19. <https://www.imda.gov.sg/infocomm-media-landscape/SGDigital>
20. ISO 9001. URL: <http://iso.kiev.ua/iso-9001/history-iso-9001-2.html>
21. https://eng.em.dk/media/10566/digital-growth-strategy-report_uk_web-2.pdf
22. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/material-1-1.pdf>
23. https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-reviews-of-digital-transformation-going-digital-in-sweden_9789264302259-en
24. https://www.service.bund.de/Content/DE/Service/Ueber-service-bundde/ueber-service-bundde_node.html#doc4641996bodyText3
25. <https://www.state.gov/digital-government-strategy/> <https://www.state.gov/digital-government-strategy/>

СОЦИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Katkova Svetlana

senior lecturer

School of Integrated Communications

Faculty of Communications, Media, and Design

National Research University Higher School of Economics

20 Myasnitskaya Ulitsa, Moscow, 101000, Russia

+7 926 275 35 12

THE INSTITUTIONALIZATION OF THE NATIONAL PUBLIC RELATIONS INDUSTRY IN ITALY

Каткова Светлана Викторовна

старший преподаватель

Департамент интегрированных коммуникаций,

Факультет коммуникаций, медиа и дизайна,

Национальный исследовательский университет

«Высшая школа экономики»

ул. Мясницкая, д. 20, 101000, г. Москва, Россия

тел. +7 926 275 35 12

DOI: [10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.32](https://doi.org/10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.32)

Аннотация. В статье отмечены основные характерные черты для разных школ пиара (такие как американская, британская, немецкая и французская), но посвящена она ретроспективному анализу процесса институализации профессиональной отрасли связей с общественностью в Италии в 1950-1980-е гг. Становление и развитие профессионального PR-сообщества рассматривается сквозь призму социально-экономических и политических условий в стране.

Abstracts. The article notes the main characteristics for different schools of PR (such as schools of the USA, Great Britain, France and Germany), but it is devoted to a retrospective analysis of the institutionalization of the professional public relations industry in Italy in the 1950s-1980s. The formation and development of the professional PR-community is considered through the prism of socio-economic and political conditions in the country.

Ключевые слова: связи с общественностью, коммуникации, школы пиара, пиар в Италии.

Key words: Public Relations, Communications, schools of PR, PR in Italy.

Introduction

S. Black in his book defined public relations as "one of the functions of management that contributes to the establishment and maintenance of communication, understanding, disposition and cooperation between an organization and its public"[1, c. 15]. Thus, the basis of public relations is a mechanism of coordination and settlement of interests. This mechanism itself is very ancient, therefore, some technologies and mechanisms of public relations date back to the times of Ancient Egypt (the literary monument "Glorification of the Scribes") or Babylon (in the "Tales of Gilgamesh" the hero quite professionally makes the ambassadors change their decisions). At the same time, it is precisely with the development of the mass press that the popularization and growing influence of public relations as a science is connected.

The process of formation and institutionalization of public relations as a professional field has its regional peculiarities and is largely determined by the sociopolitical and economic development context of a country. Numerous factors belonging to various spheres of activity take part in the professional development of any branch. We are talking about the business environment, state authorities, scientific and expert community, etc. At the moment when an

industry reaches a sufficiently noticeable size for society, professional associations often begin to form, taking on many functions related to the development and recognition of their field both at the national and international level.

The relevance of the survey study presented in this article is related to the need to adjust the public relations methods used depending on national specifics. Thus, the traditional for the United States rigid PR tools, the abundance of press releases and a lot of purchased airtime are rejected by the majority of the European public [1, p. 112]. It is in the European context that it becomes evident that the establishment of feedback is a necessary element.

A specific feature of the Italian public relations system becomes also the fact that in this country, like in France, the fashion industry plays a significant role in the economy - which, in turn, requires new, more "subtle" and "creative" tools: unusual events, exclusive and mass shows, etc.

The review study presented in the article has practical relevance, as it is aimed at finding tools to solve the problem of establishing public feedback. In the future, the problem under consideration can create the prerequisites for the establishment of new forms of corporate social responsibility, which in the beginning

was seen as something superfluous and unnecessary, but at the moment is one of the mechanisms necessary to retain the company in the market.

The research methodology is in line with the neo-institutional approach [2]. According to D. North and his followers, one of the key reasons for institutional changes are changes in ideology, as well as in the totality of factors that determine social life.

This article aims to describe retrospectively the process of birth and institutionalization of the public relations industry in Italy in order to identify the factors and national peculiarities that served as the basis for the formation of the PR school in the country. The period chosen for analysis is from the end of World War II to the late 1980s: it was during these decades that Italy went from the opening of the first PR department to the presence of a branched structure of institutions whose specialists are engaged in various communication practices. A retrospective analysis of the process of formation of the Italian school of PR, poorly studied against the background of many other national approaches, is particularly interesting: the history of the Italian state of the centuries repeatedly underwent various kinds of crises, requiring, among other things, the rapid response of the communications industry.

In this case, considering the presentation in the literature a retrospective analysis of the process of institutionalization of the PR industry in the second half of the XX century, it is impossible not to note that, for the most part, the sources agree on one thing: the concept of public relations in the closest to the modern understanding originated in the United States in 1807 [3] and it was there "first appeared and the concept of public relations as the most important system of social management. The first mass printing appeared in the United States in 1844. In 1900 the first publicity firm was founded in Boston. The clear success of practical activities of PR - specialists contributed to the emergence of a completely new direction in knowledge" [4, p.529]. In 1922, E. Bernays was one of the first to teach courses on the science, becoming its progenitor [3, p. 28]. The American experience has been transmitted to other continents with varying success, being transformed by national factors. The French, German, and British schools of public relations are invariably cited as the most different from the classical American school, and they are also the most studied [5].

The French school is first of all connected with such names as L. Matra, J. Seguela, F. Boiry, M. Crozier [1]. The main features of this school are the great influence of French philosophers (such as J.-P. Sartre for example): the basic concepts that underlie PR are "information" and "social function"; "trust strategy" where values of humanism are the basis of communications (as opposed to the American approach with centralization around corporate interests), personality (the individual) as a key target audience of PR.

The French school, in turn, influenced the formation of the British and German schools.

Typical representatives of the British school are J. Grierson and S. Black. PR is based on mutual understanding, trust and full awareness [6], which fundamentally distinguishes this school from the American, based on the principles of propaganda [7]. However, an interesting feature is that if we proceed from the understanding of political communications as part of PR, then the British post-war school of political PR completely copies and at times even exceeds the American one [8] in terms of the use of "black" and propaganda tools, which is noted by many researchers, for example, S. Bodrunova [9].

Among the typical representatives of the German school, A. Oeckl [10] stands out especially. The principles of work are similar to those of the French, that is, public relations is based on social interaction [10]. A distinctive feature of the German school, as well as of the Italian one, is the significant influence of economic factors, especially the phenomenon of the "economic miracle".

The analysis of the literature shows that the transformation of the public relations industry is influenced by the following groups of factors:

- Economic. Initially, PR was a purely applied technology, because public relations is primarily a set of tools and techniques to solve specific practical problems. PR departments of commercial structures accumulate the best practices, the most effective technologies, which subsequently will be analyzed in the academic environment. That is why in the study of national characteristics of the industry in the first place it is necessary to take into account the economic situation in a particular country at a particular time. Different spheres of production require different communication tools, so each country will most actively develop those approaches to communications, which need the most developed there commercial segments.

- The degree of integration into international processes. In every certain period the level of borrowing of foreign PR-technologies is determined depending on what kind of attitude prevails at the moment - on the isolated national development or on the maximum involvement into international experience. This can be seen most clearly in a comparative analysis of PR-campaigns of transnational corporations (in which countries a "tracing" of communication activities is enough, and where a full processing of key messages is necessary).

- Values: while there are common global communication trends due to changing values, the degree of penetration of new patterns of behavior significantly differs from country to country.

- Level of technology development. At the moment, this group of factors seems to be the least significant, because the rate of diffusion of new technological solutions significantly exceeds the rate of borrowing of other attitudes.

The study of the listed groups of factors formed the basis for a retrospective analysis using the neo-institutional approach. Theoretical research was based on the analysis of Italian Public relations school

conceiving. The qualitative analysis was used in order to underline basic imperatives that influenced Italian PR schools in the period of its germination including traditional (cultural) and historical ones.

The sources of data for the analysis were scientific articles devoted to the problems of the development of the public relations industry, as well as official statistical data sources. The search for data sources for analysis was carried out in the databases of scientific publications according to the compiled list of keywords and phrases. Relevant articles and materials were manually selected from the selected data set.

The hypothesis of the study is the assumption that the formation of a distinct national school of public relations occurs when several multidirectional factors coincide in a certain historical period.

Results

Formally, the moment of the beginning of the public relations industry in Italy is defined as 1934, when a PR department was opened in one of the Pirelli group units [11, p.76]. In fact, however, until 1943 all activities in one way or another related to communications were concentrated in the hands of The Ministry of Propaganda and the Press, created by B. Mussolini.

After the end of World War II, the USIA (United States Information Agency), an American information agency becomes very active in Italy, with the main goal of confronting the Soviet propaganda at home and abroad. This period is characterized by the intense introduction of American PR practices in Italy through the massive involvement of public relations specialists from major Italian companies in the activities of the USIA. The American approach to both internal and external communications was broadcast both through the media and directly through the employees of the companies involved with the Agency. In this way, during the Cold War, the values, internal corporate culture and communication tools characteristic of the American approach to the public relations process were deeply rooted in Italy [12].

The 1950s-1960s can be considered a transitional period in the Italian national school of public relations formation: On the one hand, during this period, the process of sector` institutionalization in various directions was actively going on in the country; on the other hand, the "founding fathers" of Italian PR, whose efforts created new institutions and organizations for the country, had in one way or another received their specialized education and skills in the USA, which largely determined the continuation of the dominant American approach to public relations era, namely, the dominant principle of promoting the corporate interest, when the expertise sold the public opinion that the citizens ultimately sold to citizens [12, p.38].

The experience accumulated by this time in the field of communications began to be applied primarily to the commercial sector. Pirelli, Olivetti, ENI and a number of others were the first companies to create full-fledged public relations departments and to apply the relevant technologies to their own interests.

Pirelli's PR activity is remarkable for two reasons: firstly, because the company was able to gather a group of intellectuals with different cultural backgrounds in order to give Pirelli added value beyond the core production idea; and secondly, because the company launched a first-of-its-kind corporate magazine that covered social issues and explored interesting cultural phenomena. In addition to the Pirelli story, Olivetti's experience has become emblematic of the PR early history in Italy. It was the application of communication tools that allowed a peripheral regional company to take center stage in the market, first in Italy itself and then worldwide [12, p.345]. ENI has also achieved outstanding success through PR activities. The largest Italian oil and gas company decided to challenge the "seven sisters" (big oil companies) in the Mediterranean and North Africa. By recruiting some of the most respected journalists and intellectuals as public relations specialists, it implemented a very unconventional program of public diplomacy at the time, which opened up economic cooperation and trade with many Arab and Soviet bloc countries [11, p.79]. Many of the above practices later spread to other countries and laid the foundations of the public relations industry in Western Europe.

The year 1952 marked one of the most important stages in the process of independent development of the PR industry in Italy: Professor Roberto Tremellone, at that time the future Minister of Finance of the country, founded the Institute of Public Relations (IPR). The Institute was the first professional association of the Italian PR specialists, and its mission was to raise the awareness of PR and its methodology in relation to both public and private organizations. The association was involved in organizing the training of public officials in order to promote PR practices throughout the country. [12, p. 346].

In 1954, the Italian Public Relations Association (Associazione Italiana di Relazioni Pubbliche /A.I.R.P.) was established. The joint efforts of IPR and A.I.R.P. led, among others, to Italy becoming a member of the European Confederation of Public Relations (CERP) and the International Public Relations Association (IPRA), the largest associations of PR professionals, which marked the recognition of the industry outside the country. At the same time, despite the formal institutionalization that took place, during this period it is still too early to talk about the national character of PR in Italy, because the newly created professional associations were led by leaders who worked closely with the American representatives of the public relations industry.

The 1960s were the beginning of a period of social instability in the country, caused by the effects of the so-called "Italian Miracle" - a rapid spurt of industrialization in the post-war decade. The economic boom affected mainly the northern regions of the country, which led to an uncontrolled flow of internal migration, social stratification, the emergence and growth of student and labor protest movements.

The public relations sector at this time is forced to focus on communications between civil society,

government, the Catholic Church and corporate elites. In 1961, in Rome, Father Felix Morlion, a Jesuit known for his connections with Opus Dei and the CIA, founded the first master's program in PR at the International University of Social Sciences ProDeo [11, p. 80]. With the emergence of the first center-left government in 1963, commercial enterprises had to intensify their dialogue with the political system: previously their relations had been mainly focused on trade union activities, and the political dialogue with the Catholic Party and other smaller coalition parties was conducted directly by entrepreneurs or their public relations advisors. In particular, one of the special PR programs of Antonio Giolitti, Minister of Finance of the Socialist government, was aimed at attracting economic investment to southern Italy [12, p. 80].

Protest activity in many aspects provoked a departure from the American model of promoting corporate interests in PR activities. If previously large corporations had been communicating in a one-sided manner, using a limited set of tools (mainly the distribution of press releases in the print media), now they faced the need to use feedback mechanisms with target audiences in order to reduce tensions and establish a dialogue. Italian researchers C. Bandiera and L. Marozzi describe this period in the history of Italian PR as follows: "In addition to the "elegant writing style" which continued to retain its undeniable importance, the attitude to two previously undervalued skills was revised: "the ability to speak" and, more importantly, "the ability to listen" in order to be able to consciously build information flows from the enterprise to the target audiences and back" [13, p.13].

The 1970s and 1980s for the Italian PR was the time of the emergence of professional associations, which are still active today and in many ways determine the contours of the development of the industry in the country. Economic crisis, increasing social tensions, far-right and far-left terrorism - it was in these difficult social and political conditions that FEPRI, the Italian Federation of Public Relations, was founded. The association, founded in 1970, works on professional development in a constant dialogue with public and private institutions, foundations, universities, federations and national and international industry associations. FERPI's areas of expertise include the ethical issues of the industry, the professional qualifications of public relations professionals, and identifying and predicting trends in the PR industry (Statuto FEPRI).

In 1982, six of the largest PR-companies in the country created an association of agencies Assorel. Unlike FERPI, the individual membership organization for consultants, Assorel focused on uniting professional agencies. According to the charter of the organization itself, it was created to spread the culture of public relations in communications, strengthen and develop the industry, affirm the values of the member agencies and provide its partners with constantly updated data on trends and forecasts in the communications market [14].

FERPI and Assorel have been working together since their inception in the priority area of continuous professional dialogue with Italian universities that have communication and public relations courses. The most striking example of this activity is the PR Consulta Education Assorel-Ferpi, a structure that serves as a fundamental connection between universities and the business world. Its main goal is to increase the number of qualified specialists in the field of PR. On the educational side this link is primarily maintained by IULM (Libera Università di Lingue e Comunicazione - Free University of Languages and Communications, Milan). It was founded in 1968 and specialized in professional communications [15, p.48].

The emergence of large professional associations, which have proven their effectiveness over several decades, is one of the most important stages of institutionalization, since these structures form a unified identity of the public relations industry for practitioners and specialized organizations. Associations promote and shape the common values and ethical norms inherent in the profession, and standardize the practical tools. [16, p.544].

Between 1984 and 1987 SCR, Italy's leading public relations agency, acquired by Shandwick in 1989, made a major effort to rationalize and spread a practice-based descriptive approach to public relations called "Gorel" (Relationship Management), which was a methodology for measuring PR effectiveness. [11, p. 82]. This approach, authored by current FERPI president T. Muzi Falconi, was refined over the next few decades and is another significant sign of the methodological distance of the Italian PR school from its American ancestor.

Another important achievement of the Italian PR of the late 1970s - early 1980s is the rise of Italy to the first place among European countries in the export of fashion. Earlier France was considered the leader of haute couture, and Italy had its own concept of Alta Moda Pronta (analog of the French *pret à porter*), which was most developed in Rome. However, both French and Roman fashion were focused mainly on show business stars and tailoring, which could not provide sales to the mass consumer. Entrepreneur Beppe Modenese played a paramount role in changing attitudes toward high fashion and became the first global "guru" of fashion PR [15, p.82]. By linking the development of designers and the industrial production facilities located in Milan, Beppe Modenezé opened high fashion to very different categories of consumers. It was during this period that the Armani brand burgeoned, starting to sew business suits especially for officials. Numerous other fashion houses also found their consumer niches, which even today are widely known all over the world. In 1979 B.Modenese held on the territory of Milan fair the first Italian fashion week with participation of 40 designers - this event became a turning point in the worldwide recognition of the Italian fashion industry.

Thus, by the end of the 1980s we can talk about the end of the first stage of the institutionalization of the public relations industry in Italy, because by that

time Italian PR had the following characteristics. Firstly, in all major companies not only public relations departments were created and are successfully functioning, but specialists for them are trained by national universities. Secondly, there are powerful industry associations that provide a continuous dialogue within the professional community, exchange of best practices, protection of the interests of the industry and its representation abroad. Finally, there has been a significant distancing from the original American model of communication. The post-war industrial boom led to the emergence of its own industrial structure, followed by years of social tension: under these conditions, the one-way communication model was no longer effective, replaced by an approach in which public relations professionals had to learn to listen and hear their audiences.

Discussion

The conducted retrospective analysis of the Italian school of public relations formation process confirms the hypothesis put forward. In a fairly short historical period in Italy a set of multidirectional factors was realized, which contributed, eventually, to the formation and institutionalization of its own academic and practical vector of development of the PR industry.

Firstly, it is a combination of economic factors: the rapid development of a number of industries allowed the creation of full-fledged public relations departments staffed by highly qualified professionals. Large corporations acted as customers for services in the PR sector, which allowed them to quickly accumulate their own unique experience of solving these or those communication tasks to interact with target audiences in the interests of business structures.

Secondly, the complex socio-political situation during the period in question led to a forced change of values: the need to establish a dialogue with different target audiences led to a transformation of public relations tools.

Finally, the national specificity in both economic and socio-political development did not allow to follow the paradigm of transferring the American model of public relations to Italian soil without losing efficiency: the need to solve its own internal problems temporarily determined the course for an isolated development. We should also emphasize the importance of the emergence of national professional associations as the final stage of sectoral institutionalization.

The findings of the analysis highlight the relevance of communication ethics issues. The establishment of 2-way communication imposes new obligations on all participants in the communication process.

Some limitations of the study are associated with the specificity of the research method. The retrospective analysis made it possible to conduct an intelligence analysis, however, for a better study of the processes that took place, it is important to add a wider range of methods, including direct access to respondents (secondary data analysis, expert survey and questionnaires on a representative sample).

In addition, in the situation of studying the national context, cross-country comparison of public relations methods and their effectiveness becomes critical.

Further research perspectives are at the junction of the development of specific effective methods of establishing feedback, as well as the formation of the principles of social corporate ethics

List of References

1. Блэк С. Паблик рилейшнз. М.: Новости, 1990. 239 с. [Blek S. Pablik rileyshnz. M.:Novosti, 1990. 239 p. (In Russ).]
2. North D.C. Five Propositions About Institutional Change // Explaining Social Institutions. University of Michigan Press, 1995. 248 p.
3. PR: международная ПРАктика: Пер. с англ. [Текст] / Под ред. С.Блэка. М.: Изд. дом “Довгань”, 1997. 180 с [PR: mezhdunarodnaya PRAktika / pod red. Bleka. M.: Izd. “Dovgan”, 1997. 180 p. (In Russ)]
4. Корнейчук, Ю. В. История становления и специфика профессии PR-специалиста // Молодой ученый. 2015. № 1 (81). С. 528-531 [Kornejchuk, YU. V. Istoriya stanovleniya i specifika professii PR-specialista // Molodoj uchenyj. 2015. № 1 (81). pp. 528-531. (In Russ)]
5. O'Donohoe S. Living With Ambivalence: Attitudes to Advertising in Postmodern Times // Marketing Theory. 2001. N 1.
6. Wells W., Burnett J., Moriarty S. Advertising: principles & practice. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Upper Saddle River, 1998.
7. Evans G. John Grierson and the National Film Board: The Politics of Wartime Propaganda. University of Toronto Press, 1984. 329 p.
8. L'Etang J. Public Relations in Britain: A History of Professional Practice in the Twentieth Century 2004, Routledge. 290 p.
9. Бодрунова С.С. Современные стратегии британской политической коммуникации. Товарищество научных изданий КМК, 2010. 670 стр. [Bodrunova С.С. Sovremennye strategii britanskoj politicheskoy kommunikacii. Tovarishchestvo nauchnyh izdaniy KMK, 2010, 670 p. (In Russ)]
10. Matke C. Albert Oeckl – sein Leben und Wirken für die deutsche Öffentlichkeitsarbeit. VS Verlag, 2006. URL: <https://rs.zlibcdn2.com/book/1004569/8fbc73>
11. Muzi Falconi T. Ventoruzzo F. Part 6 Italy / National Perspectives on the Development of Public Relations / Faculty of Media & Communication Bournemouth University UK, 201. pp.75-88
12. Rodriguez Salcedo N. Mapping Public Relations in Europe: Writing National Histories against the US Paradigm / Comunication y Sociedad Vol. XXV - Núm. 2. 2012. pp. 331-374
13. Bandiera C. Marozzi L. Comunicare nel 2000. Tendenze della comunicazione alle soglie del nuovo millennio/ FrancoAngeli s.r.l. - Milano, Italy – 1999 – pp.112

14. Mission dell'Associazione universiteta. Ser. 10. Zhurnalistka 2009, №3. pp. 46-53. (In Russ)
[//www.assorel.it/it/associazione/finalita/](http://www.assorel.it/it/associazione/finalita/) (retrieved 24/07/2020)
15. Зудочкина А.А. Связи с общественностью по-итальянски: особенности и перспективы // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. 2009, №3. сс. 46-53. [Zudochkina A.A. Svyazi s obshchestvennostjyu po-italjyanski: osobennosti i perspektivy // Vestnik Moskovskogo universiteta. Ser. 10. Zhurnalistka 2009, №3. pp. 46-53. (In Russ)]
16. Taylor M. Yang A. Have Global Ethical Values Emerged in the Public Relations Industry? Evidence from National and International Professional Public Relations Associations / Springer Science+Business Media Dordrech. Journal of Business Ethics. September 2015. Vol. 130, No. 3 (September 2015). pp. 543-555

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Ehsan Moradi^{1*}, Mohsen Yousefi Parsa², Golnoosh Sabery³

1- PhD student in Entrepreneurship and Innovation, University of Klagenfurt, Austria

2- PhD Student in Entrepreneurship, Farabi Campus, University of Tehran, Iran

3- Graduate in Business administration, University of science and culture, Tehran, Iran

3D EVALUATION OF BUSINESSES IN TERMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT PURPOSES; DESCRIPTION OF THE IMPORTANCE OF SUSTAINABLE ENTREPRENEURSHIP IN THE FUTURE OF BUSINESS

DOI: [10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.33](https://doi.org/10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.33)

Abstract. Evaluation and comparison of businesses in various industrial, service, and agricultural clusters is a suitable way for determining the equivalence of their position in relation to each other if the evaluation tool can generalize and deploy in various ranges. In terms of diligence of firms and businesses trying to help the occurrence of sustainable development purposes, it is necessary to have a standard and simple tool that can be realized and used by commercial firms easily. The current article, using a qualitative method and investigating the documents and substantive concepts and open and in-depth interviews, has provided a tool for evaluation and comparison of businesses and organizations from the perspective of three dimensions of sustainable development. Services or agriculture has become easily possible, moreover due to the generalizability of its tools and items by being based on standard business literature, the ability to compare businesses in an out-cluster way has been provided, and this helps policymakers to understand the current situation and examine the desired cluster to cluster and larger which accordingly, the comparison of businesses within any industrial or service or agricultural cluster are easily possible moreover due to the generalizability of their tools and items the ability to compare out-cluster businesses is provided due to the establishment on standard business literature too. Such an issue helps policymakers survey the current and desired situation in a cluster to cluster and macro-ones. Moreover, the research findings indicate that future businesses and the future of companies depend on changing the paradigm to sustainable entrepreneurship.

Keywords: sustainable development, evaluation, environment, business, comparison, standard, future, sustainable entrepreneurship

1. Introduction

Sustainable development means a balanced development that meets all the economic, social, and environmental purposes, from the late 18th century onwards, and then it changes to a significant issue in the world of economics and politics with numerous follow-ups and official statements to the Brundtland Commission (World Commission on Environment and Development) (Kono N. (2014). Sustainable development does not seek to eliminate or prevent businesses from gaining economic benefits, but by its definition, it considers the cost of development to be reasonable to the extent that it is not beyond the ecological recovery capacity of the environment; moreover, it protects and guarantees the natural resources for future consumption and exploitation (Sauvé, S., Bernard, S., & Sloan, P. (2016).

The Brundtland Commission (Kono N. (2014) introduced the concept of sustainable development for saving the environment from being squeezed by profiteers and for guaranteeing the future of gifts of land, sea and space, instead of having just the economic concept of development to curb the unbridled craving of modern and profiteer human who rides on the compound of opportunism (Pinner and Sneader, 2019).

So far numerous international programs like Ramsar 1971 (Gardner, R. C., & Davidson, N. C. (2011), Rio 1992 and 2012 (Cléménçon, R. (2012), Kyoto 1998 and Paris 2015 (Chancel, L., & Piketty, T. (2015) have been held moreover are being held to inform and oblige governments for accepting the

limitations of having and using natural resources, moreover to respect the environment and the mother earth and to reduce polluting and harmful industrial actions, but what was expected to save the earth has not been gained (Gunningham, N., Kagan, R. A., & Thornton, D. (2003). Perhaps it can be mentioned that one of the reasons for not gaining the purposes of sustainable development is the shortage of tangible and quantitative evaluation of the situation of businesses from the perspective of discussing sustainable development as the main factors in exploiting the environment and natural resources (Kolk, A., & Van Tulder, R. (2010).

This subject is the capital of the current article and introduces a tool with the simplest method for evaluating the situation of firms and organizations, which provides the possibility of tangible and visible recent performance and planning for the ultimate purposes.

2. Problem statement

Joseph Schumpeter (Schumpeter, J. A. (1939) considers entrepreneurship as the engine of economic growth and development, and this perspective simultaneous with the Industrial Revolution and the extreme need for massive harvests of natural resources and the production of massive profits from economies of scale and economies of scale, Introduced the equivalent of unbridled profiteering and opportunism (Table 1) caused to pluck the warning alarms of the destruction of land, air, water and other natural endowments.

Table 1.

The list of 15of countries around world, which account for 70% of greenhouse gas emissions.

Rank	Country Name	Percentage of Global Emissions
1	China	27.2%
2	America	14.6%
3	India	6.8%
4	Russia	4.7%
5	Japan	3.3%
6	Germany	2.2%
7	Iran	1.9%
8	Saudi Arabia	1.8%
9	South Korea	1.7%
10	Canada	1.6%
11	Mexico	1.4%
12	Indonesia	1.3%
13	Brazil	1.3%
14	South Africa	1.3%
15	Turkey	1.2%
The total of 15 countries		72.3%
Other countries		27.7%

* The rise of China in aforementioned ranking proves the consequences of a purely economic approach to development.¹¹

One of the problems for gaining the purposes of sustainable development is the written and non-quantitative measurement of the related dimensions to its purposes (Cinquini, L., Passeti, E., Tenucci, A., & Frey, M. (2012). For instance, Table 1 provides a list of one of the categories which affect the environmental dimension, but as it is partial, it does not represent the environmental dimension of sustainable development. Thus, there is a need for larger quantification tools which include micro-concepts, but due to macro-vision, can be used and generalized in all spectrums of industries, services and agriculture. So, in current article, a tool for such an assessment and cataloging with a macro perspective is provided.

3) Research background

Development is a system whose main elements are individuals, resources and land, and the achievement of development is considered to be the ideal combination of these elements in the form of appropriate social, economic and spatial structures according to participation (Harris, J. M. (2000). The sustainable human development emphasizes sustainability in all its economic, social and environmental dimensions and argues that sustainable development cannot be gained without sustainability and without creating interaction and balance in all aspects of society (Dempsey, N., Bramley, G., Power, S., & Brown, C. (2011). The World Commission on Environment and Development defines sustainable development as "development that meets the needs of the present generation without compromising the ability of future generations to meet their own needs"(Pearce, D., & Atkinson, G. (1998). On the other hand, the paradigms of environmentalism and entrepreneurship emerged in the 1980s and 1990s (Holt, D. (2011). Competition forced new forms of industry (tourism, handicrafts), and these indicate that

the ethical values of entrepreneurship have entered the business world (Anderson, N. (1998).

Dyllick and Hockerts (Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002) developed a model of sustainable business. According to the proposed model, there are six indicators of corporate sustainability as follows:

- 1- Social performance
- 2- Economic efficiency
- 3- Social efficiency
- 4- Social factors
- 5- Economic efficiency
- 6- Environmental factors

The model proposed by GEM includes social value in entrepreneurship development. According to this model, social objectives are effective for the development of entrepreneurship in society.

The assumptions of the model are as follows:

- Economic activity takes place in a relatively stable political, social and historical environment. Large enterprises (main activity) and small and medium-sized enterprises (secondary activity).

- The main drivers of national economic growth are complementary.

- Some countries have efficient and rapid economic growth in comparison with other countries as they are rooted in entrepreneurial activities (Kelley, D. J., Singer, S., & Herrington, M. (2012).

According to the proposed model, entrepreneurship with its balanced approach in three dimensions: economy, society and environment is essential for the economic growth of society.

4) Research methods

Qualitative research uses qualitative data such as interview data, participant observation, literature review and questionnaires to understand and explain complex social phenomena. The literature reading method is used to understand, reflect and study new

¹¹ World Economic Forum, Jun 7 2019, Chart of the Day

concepts in depth by referring to existing and similar literature and materials. The first part of this paper is library-based, referring to existing articles and books of literature to gain research data, and then analyze the data using qualitative analysis and general data analysis (Tracy, S. J. (2019).

In the second part of the study, targeted interviews were conducted with business activists and a screening tool was used to identify issues relevant to each P. In these interviews, respondents were asked to freely express their opinion on the evaluation of the company (any type of company was acceptable). The interviews were open-ended, so that it was common for questions from one P to overlap or be related to questions from another P.

(P1 - the economic dimension indicator - P2 - the social dimension indicator - and P3 - the environmental dimension indicator)

5. Findings

A three-dimensional assessment of a firm's situation in terms of the three Dimensional Development objectives can be carried out effectively, efficiently, and quickly through an external assessment with the help of the organization, in addition to self-evaluation through specific questionnaires. This is particularly effective in today's fast-paced and competitive business world. On the other hand, by expanding the categories studied in various areas and summarizing the detailed findings, it is also possible to re-examine, complement, and compare the indicators and performance of other sectors. In other words, by supplementing and improving the 3DD format for firms in an industry, 3DD can gradually calculate the 3DD of industry and gradually develop the ability to rank and compare industries by criteria. In other words, 3DD is to be calculated according to the size of industry clusters and service clusters.

$$3DDCluster = [\sum 3DDBusinesses] \div n$$

N is the number of cluster operations reviewed. The same calculations can be performed separately for industry and service sectors and agriculture. For instance:

$$3DDBusinesses = [\sum 3DDCluster] \div m$$

M is the number of clusters of activities related to a particular industry.

The 3DDCluster index is a good indicator of environmental and sustainability policies for each industry and its cluster areas, while 3DDIndustry or 3DDservice is used for macro policies in industry, services and agriculture.

To assess each 3DD dimension, a 5-point Likert scaling was used, with codes ranging from 1 for absence, non-use, no genuine concern, etc. to 5 for presence, full use, genuine concern, etc.

Thus, overall, we determined the operational status of the organization according to the efforts made to achieve the SDGs, which was derived from the 3 questionnaire response points entered in Table T2 and the calculation of the arithmetic mean of the responses. These three scores are P1 - the economic dimension indicator - P2 - the social dimension indicator - and P3 - the environmental dimension indicator.

$$3DD = (P1, P2, P3, 3dd)$$

3DD is the average of these 3 dimensions and is used to indicate the overall situation of the company, which is calculated as follows.

$$3dd = (P1 + P2 + P3) \div 3$$

For instance, in company M, operating in the field of waste treatment, the following results were gained.

$$P1 = 3.5$$

$$P2 = 2.7$$

$$P3 = 4.4$$

$$3dd = (3.5 + 2.7 + 4.4) \div 3 = 3.5$$

Thus, the company was provided and fulfilled the SDGs according to the following SDGs.

$$3DD = (3.5, 2.7, 4.4, 3.5)$$

Thus, using this method, in addition to comparing various industries using the average 3dd, it is possible to compare firms, clusters and industries within and outside clusters for each economic, social and environmental indicator given by P1, P2 and P3 according to the following method, thus saving a lot of time and money.

Figure 1 indicates a spatial (three-dimensional) understanding of the state of the enterprise.

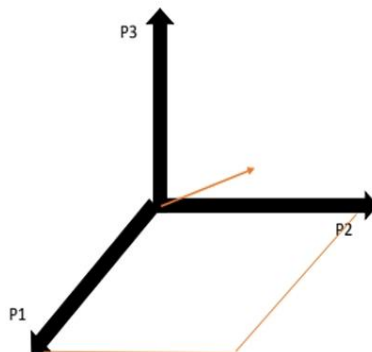

Figure 1- Three-dimensional view of scoring in 3DD method

The related questions to each P have been summarized and edited by the help of in-depth interview tools with business activists. In these interviews, the interviewees were asked to express their

opinions about evaluation businesses (of any kind they wished to comment on) feely. Since the interview is open, it is normal for one P to overlap or the relation of questions of one P or another one.

Questions of evaluating the dimensions of the organization or business

1	The firm has a business plan and a statutory marketing plan	Likert Score
2	The firm has a statutory organizational structure	"
3	The firm has established at least 3 international or national management standards or has a statutory standard	"
4	The firm has good amount of liquidity ratio	"
5	The firm has a good asset-to-debt ratio or there is a good reason for this rate to be negative	"
6	Company employees' salaries are paid without latency	"
7	The firm's production line or service lines are working without any problem in supplying raw materials or data	"
8	The firm doesn't have any tax problem	"
9	If the balanced scorecard is implemented, the satisfaction of stakeholders are evident	"
10	The firm has an active R & D or employs experienced consultants	"
	P1 score	/
		(10+9+8+7+6+5+4+3+2+1)10
11	The firm is reputable and is well known for its functional approach and positive interaction	Likert Score
12	The firm does not have judicial and legal problem due to legal conflicts	"
13	The interaction with of individuals and providing indigenous human resources runs well	"
14	The firm has designed mechanisms for gaining feedback from micro and general stakeholders	"
15	The firm's public relations acts actively in relation to national and local occasions	"
16	Maintaining and respecting the organizational culture and national and local norms have importance for the firm	"
	P2 Number	(15+14+13+12+11)/6
17	The firm has installed one of the waste management and energy environment systems	Likert Score
18	The firm has a calculated ecological footprint	"
19	The policy of the firm contains a mission statement including environmental matters	"
20	The product and service life cycle are defined	"

P3 Number	$(20+19+18+17)/4$
Final Conclusion	
3dd Number	$(P1+ P2+P3)/3$
3DD Coordinates	(P1, P2,P3, 3dd)

The number of interviewees before the initial saturation and repetition of the responses were 17, and duplicated answers emerged from the 18th individuals. Although, for more reassurance, interviews continued

with 5 other participants who confirmed the initial saturation. Thus, a total of 23 individuals were interviewed and their demographic information are provided in Tables 3 to 7.

Table 3

Composition of the interviewees' gender

Gender	Number	Percent
Female	7	30%
Male	16	70%

Table 4

Composition of the interviewees' education

Education	Number	Percent
Bachelor and less	11	49%
Masters	8	35%
P.H.D	4	16%

Table 5

Composition of the interviewees' background

Background	Number	Percent
3 years or less	3	12%
3 to 8 years	9	39%
More than 8 years	11	49%

Table 6

Composition of the main activities of the interviewees

Area of Activity	Number	Percent
University	3	12%
Industry	7	30%
Services	11	49%
Agriculture	2	9%

Table 7

Composition of the organizational position of the interviewees

Organizational Position	Number	Percent
Boss and Manager	13	57%
University Professor	3	12%
Top Employee	5	22%
Ordinary Employee	2	9%

Table 8 is used to interpret both the 3DD and 3dd:

Interpretation of 3DD coordinate results and 3dd mean					Coordinates
(5, 5, 5, 5)	(4, 4, 4, 4)	(3, 3, 3, 3)	(2, 2, 2, 2)	(1, 1, 1, 1)	
Very strong	strong	medium	weak	Very weak	Interpretation
Low economic risk	Controlled economic risk	Balanced economic risk	High economic risk	Critical economic risk	
Low social risk	Controlled social risk	Balanced social risk	High social risk	Critical social risk	
Low environmental risk	Controlled environmental risk	Balanced environmental risk	High environmental risk	Critical environmental risk	
Top approach to Sustainable Development Goal (SDG)	Good approach to Sustainable Development Goal (SDG)	Normal approach to Sustainable Development Goal (SDG)	Deficient approach to Sustainable Development Goal (SDG)	Shaky approach to Sustainable Development Goal (SDG)	

The introduced coordinates in the first row of the aforementioned table are the boundary coordinates, which means that are introduced from the weakest point to the strongest points, and other modes can be gained from in-table calculations with 3dd criteria. For instance, for a firm, the calculated indicators indicate that this firm considers:

From a moderately strong economic perspective (the scores are between 3 and 4),

From a socially weak to moderate perspective (the scores are between 2 and 3) and

It is very strong from an environmental perspective (the scores are between 4 and 5) and totally, with an average score of 3.5, it considers as one of the medium to strong companies (the scores are between 3 and 4).

Now, the management of above-said company, in the form of internally or according to external notification or compulsory policy, can plan a practical action in each of the three dimensions in order to improve the average score of its firm, and after a while (for instance after passing six months), it can re-audit the status of the firm. In the case of improvement of situation, the 3dd will rise and it means that there are positive changes in P1, P2 and P3.

6. Discussion and Conclusion

The review of the research findings indicates that two fundamental issues are effective in not paying attention to the discussion of sustainable development purposes by various businesses

1. Difficulty of evaluation and determination of the effect of business performance on economy, society and environment as the 3 dimensions of the concept of sustainable development;

2. The shortage of awareness of the sustainable entrepreneurship paradigm as an operational model involving the three purposes of sustainable development. Regarding the first matter, the current article, by surveying the relevant concepts and documents and articles in the field of development and sustainable development and interviewing activists and experts in this field, provided a tool for facilitating the evaluation and determination of the status of businesses that in the case of generalizing and using in the variety

of various fields of industry, services and agriculture, can create a proper database for policy makers and senior managers of firms in order to determine the situation and the starting point and acceleration of desired change.

Regarding the second matter, it is necessary to briefly acquaint the activists in the field with the concept of sustainable entrepreneurship and even social entrepreneurship as soon as possible and the positive impacts of these models on the future of humanity. Both Dixon and Clifford identify environment-based entrepreneurship as the best way to manage the Millennium purposes (Clifford, A., & Dixon, S. E. (2006). The term of sustainable entrepreneurship is a concept linked to sustainable development and entrepreneurship. The sustainable entrepreneurship is considered as a collective term for environment entrepreneurship, green entrepreneurship and social entrepreneurship (Gibbs, D. (2009).

Unlike other areas of business research, doing research in the field of sustainable entrepreneurship is relatively new. Studies in this area began in the early 1990s, and some researchers have used terms like green entrepreneur, environmental entrepreneur, and entrepreneurial-sustainability, all of which have been translated as the concept of sustainable entrepreneurs (Kainrath, D. (2009) & Schaltegger, S. (2002).

It can be said that the main issue of sustainable entrepreneurship includes how entrepreneurs can play a role in preserving economic, environmental, social and cultural factors, making innovative and creative entrepreneurial activities profitable and risky. So, sustainable entrepreneurship is in line with taking advantage of creative opportunities for economic gain, justice in society, quality of environment and preservation of culture (Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). The sustainable entrepreneurship can be considered as a concept of sustainable development, which is defined as "continuous business commitment to ethical behavior and contributing to economic development, while improving the quality of life of the workforce, their families, local communities, society and on a large scale, the world, and the same practices are defined for future generations (Tilley, F., & Young,

W. (2009) & Hall, J. K., Daneke, G. A., & Lenox, M. J. (2010).

If entrepreneurs just focus on economic gain, any exploitation of natural resources or future wealth is allowed. But this matter is a one-dimensional, non-interactive perspective, which is like making a hole in the ship, which endangers the destiny of the ship and other passengers too! The aforementioned perspective has changed in the sustainable development approach and the study of economic benefit has been redefined in a balanced interaction with society and the environment. Thus, it is necessary to pursue the discussion of changing the current approach to sustainable development seriously through seriously sustainable entrepreneurship in international and at least national forums.

7. Suggestions

Some of the issues in which doing research in them lead to the development of the understanding of the concept of sustainable entrepreneurship and transparency of its relationship with sustainable development, are as follows:

1. How and to what extent do entrepreneurs have the potential to build sustainable economies?

2. Under what circumstances are entrepreneurial firms expected to provide more sustainable services and products than the existing firms?

3. Under what conditions is entrepreneurship sustainable and when is sustainability destructive? Could entrepreneurs prefer destructive industries (unsustainable development)?

References

1. Kono N. (2014) Brundtland Commission (World Commission on Environment and Development). In: Michalos A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_441

2. Pinner and Sneader (2019) Earth to CEO: Your Company is already at risk from climate change. McKinsey & Company <https://www.mckinsey.com/business-functions/sustainability/our-insights/earth-to-ceo-your-company-is-already-at-risk-from-climate-change>

3. Anderson, N. (1998). The people make the paradigm. *Journal of Organizational Behavior*, 323-328. https://www.jstor.org/stable/3100149?seq=1#metadata_info_tab_contents

4. Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. *Business strategy and the environment*, 11(2), 130-141. <https://doi.org/10.1002/bse.323>

5. Kelley, D. J., Singer, S., & Herrington, M. (2012). The global entrepreneurship monitor. 2011 Global Report, GEM 2011, 7. <https://www.udd.cl/wp-content/uploads/2009/11/GEM-Mundial-2011.pdf>

6. Tracy, S. J. (2019). Qualitative research methods: Collecting evidence, crafting analysis, communicating impact. John Wiley & Sons.

1. Tracy, Qualitative Research Methods - e-Disciplinas

7. Clifford, A., & Dixon, S. E. (2006). Green-Works: A model for combining social and ecological entrepreneurship. In *Social entrepreneurship* (pp. 214-234). Palgrave Macmillan, London.

2. <https://link.springer.com/book/10.1057%2F9780230625655>

8. Gibbs, D. (2009). Sustainability entrepreneurs, ecopreneurs and the development of a sustainable economy. *Greener Management International*, (55). DOI: 10.9774/GLEAF.3062.2006.au.00007

9. Kainrath, D. (2009). Ecopreneurship in theory and practice: A proposed emerging framework for ecopreneurship. DiVA, id: diva2:280302

10. Schaltegger, S. (2002). A framework for ecopreneurship. *Greener management international*, (38). DOI: 10.9774/GLEAF.3062.2002.su.00006

11. Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). Sustainable entrepreneurship and sustainability innovation: categories and interactions. *Business strategy and the environment*, 20(4), 222-237. <https://doi.org/10.1002/bse.682>

12. Tilley, F., & Young, W. (2009). Sustainability Entrepreneurs. *Greener Management International*, (55). DOI: 10.9774/GLEAF.3062.2006.au.00008

13. Hall, J. K., Daneke, G. A., & Lenox, M. J. (2010). Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future directions. *Journal of business venturing*, 25(5), 439-448. DOI: 10.1016/j.jbusvent.2010.01.002

14. Sauv e, S., Bernard, S., & Sloan, P. (2016). Environmental sciences, sustainable development and circular economy: Alternative concepts for trans-disciplinary research. *Environmental Development*, 17, 48-56. DOI: 10.1016/j.envdev.2015.09.002

15. Gardner, R. C., & Davidson, N. C. (2011). The Ramsar convention. In *Wetlands* (pp. 189-203). Springer, Dordrecht. https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007%2F978-90-481-9659-3_113

16. Cl emen on, R. (2012). From Rio 1992 to Rio 2012 and beyond: Revisiting the role of trade rules and financial transfers for sustainable development. <https://doi.org/10.1177/1070496512436890>

17. Chancel, L., & Piketty, T. (2015). Carbon and inequality: From Kyoto to Paris Trends in the global inequality of carbon emissions (1998-2013) & prospects for an equitable adaptation fund World Inequality Lab. <https://voxeu.org/article/carbon-and-inequality-kyoto-paris>

18. Gunningham, N., Kagan, R. A., & Thornton, D. (2003). *Shades of green: business, regulation, and environment*. Stanford University Press. <https://www.sup.org/books/title/?id=5879>

19. Kolk, A., & Van Tulder, R. (2010). International business, corporate social responsibility and sustainable development. *International business review*, 19(2), 119-125.

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0969593109001474>

20. Schumpeter, J. A. (1939). *Business cycles* (Vol. 1, pp. 161-174). New York: McGraw-Hill. https://discoversocialsciences.com/wpcontent/uploads/2018/03/schumpeter_businesscycles_fels.pdf

21. Cinquini, L., Passetti, E., Tenucci, A., & Frey, M. (2012). Analyzing intellectual capital information in sustainability reports: some empirical evidence. *Journal of Intellectual Capital*. DOI: 10.1108/14691931211276124

22. Harris, J. M. (2000). Basic principles of sustainable development. *Dimensions of Sustainable Development*, 21-41.

https://notendur.hi.is/bdavids/UAU101/Readings/Harris_2000_Sustainable_development.pdf

УДК: 332.871.3

ГРНТИ: 75.29.0175.31.01

23. Dempsey, N., Bramley, G., Power, S., & Brown, C. (2011). The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable development*, 19(5), 289-300. DOI: 10.1002/sd.417

24. Holt, D. (2011). Where are they now? Tracking the longitudinal evolution of environmental businesses from the 1990s. *Business Strategy and the Environment*, 20(4), 238-250. <https://doi.org/10.1002/bse.697>

25. Pearce, D., & Atkinson, G. (1998). Concept of sustainable development: An evaluation of its usefulness 10 years after Brundtland. *Environmental Economics and Policy Studies*, 1(2), 95-111. <http://hdl.handle.net/10.1007/BF03353896>

Malacoubame Kolani

*Master's student of the Department of Economic Theory EI
«Grodno State Agrarian University»
Grodno, Belarus*

Hanchar A.I.

*Head of the Department Economic Theory EI
«Grodno State Agrarian University»
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Grodno, Belarus*

FORMATION AND DEVELOPMENT OF AGROECOTOURISM IN THE TOGOLESE REPUBLIC

Малакубаме Колани

*Магістрант кафедры эканомічнай тэорыі УО
«Гродненскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»
Гродно, Беларусь*

Ганчар Андрэй Іванавіч

*Заведуючы кафедры эканомічнай тэорыі УО
«Гродненскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»
Кандыдат эканомічных навук, дацэнт
Гродно, Беларусь*

DOI: 10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.31

Summary. The content reveals the essence of the tourist potential of Togolese regions, as a combination of investment, information, science, technology, natural and other resources in the given regions, taking into account its cultural, historical and socio-economic conditions that are prerequisites for the provision of a variety of Togolese's tourist and recreational services aimed at improving the health of the population, the reproduction of labour and the development of the tourism sector in Togo.

Анотацыя. В статье раскрывается сущность туристического потенциала тоголезских регионов как совокупности инвестиционных, информационных, научно-технических, природных и других ресурсов в данных регионах с учетом их культурных, исторических и социально-экономических условий, которые являются предпосылками для предоставления разнообразных туристско-рекреационных услуг Того, направленных на улучшение здоровья населения, воспроизводство рабочей силы и развитие туристического сектора Того.

Keywords. *Cultural property, cultural services, agroecotourism, GDP, NDP, Togo.*

Ключевые слова. *Культурные ценности, культурные услуги, агроэкотуризм, ВВП, ВНП, Того.*

Problem statement. Togolese tourism is a lever for the development of a large number of rural areas in the country. This is the booming sector, it helps to boost traditional economic activities and highlight local cultural peculiarities, while providing employment opportunities for rural youth, thus curbing rural exodus.

In Togo, tourism is an asset in solving the development problems of rural areas. It would be wrong to see this sector as the only possible alternative to agriculture or other local economic activity in difficulty.

A rigorous assessment, taking into account supply, demand, competition and trends in the tourism market,

can make it possible to confirm whether the Togolese territory really has a potential for tourism development that can justify local or foreign investment.

Analysis of recent research and publications.

To assess the local tourism potential, two essential phases are essential: analysis of the existing tourism situation where the supply, demand, competition and trends of the Togolese market are examined; diagnosis, which, by confronting the results of the analysis of the situation, will allow to identify the strengths and weaknesses of the territory, determine the opportunities and risks, and ultimately decide on the relevance of develop or not tourism in Togo.

These two phases involve the collection, processing and exploitation of internal and external information of localities. The marketing approach provides a whole set of methods for carrying out this work. Supply, demand, competition and tourist trends (the expectations of the Tourist).

Selection of previously unsolved parts of the general problem. Despite the existence of multiple and substantial research on the subject, there are currently several comprehensive approaches to solving the current situation in rural areas but practical recommendations are almost impossible, which justifies the failure of research methods and theories.

The purpose of the article is to identify the characteristics and present the place that tourism occupies in the Togolese national economy; develop an approach for a comprehensive diagnosis of protection of tourist sites and practical recommendations to improve its effectiveness.

Methods and materials. The study is based upon the principles of a systematic approach and has been carried out using statistical analysis methods in terms of identifying trends.

Presentation of the basic material. The analysis of the tourist offer should in particular concern: the organization of tourist activity in Togo; commercialization of national tourism; initial and continuing training in the field of tourism; existing cooperation and potential partners; support devices available.

For the previous year, real GDP growth (IMF, October 2020) in Togo increased by 5.3%. Adult literacy rate (WB, 2018) is 63.7%. Real GDP growth per capita (IMF, Oct. 2020) +2.8%, while Urbanization rate (WB, 2018) +41.7%, and the share of the population with less than US USD 1.90 per day (WB, 2015) is 49.8%. GDP dynamics for 2019-2020 slightly up, but growth expectations are significant and positive, as evidenced by the data presented in table 1 [4].

Table 1

The dynamics of the GRP of the Republic of Togo for 2019-2020

General information				
Togo		Sub-Saharan Africa		
Area (WB, 2018)	56 790 km ²	21,7 M km ²		
Population (UN, 2020)	8,3 bilions	1094,4 bilions		
Urbanization rate (WB, 2018)	41,7%	40,2%		
Population growth (UN, 2020)	2,4%	2,6%		
Fertility rate (UN, 2015-2020)	4,4 children per woman	4,7 children per woman		
Life expectancy at birth (UN, 2015-2020)	60,5 years	60,5 years		
Share of population under 15 years of age (UN, 2020)	40,6%	42,1%		
Share of population with less than US USD 1.90 per day (WB, 2015)	49,8%	42,3%		
Adult literacy rate (WB, 2018)	63,7%	65,6%		
ODA per capita (WB, 2018)	37,6 USD	46,7 USD		
HDI Ranking 2018 (UNDP, 2019)	167/189	-		
Main macroeconomic indicators				
Togo		Sub-Saharan Africa		
Nominal GDP in 2020 (IMF, Oct. 2020)	5,7 bilions USD	1 714,2 bilions USD		
GDP / hab2020 (IMF, Oct. 2020)	690,3	1 566,3 USD		
Sectoral distribution of GDP in 2018 (UNCTAD)				
	2019	2020	2019	2020
Real GDP growth (IMF, Oct. 2020)	+5,3%	0%	+3,2%	-3%
Real GDP growth per capita (IMF, Oct. 2020)	+2,8%	-2,4%	+0,8%	-5,3%
Annual average inflation rate (IMF, Oct. 2020)	+0,7%	+1,4%	+8,5%	+10,6%
Total budgetary balance, including grants (in % of GDP) (IMF, Oct. 2020)	2,1%	-7,1%	-4,2%	-7,6%
Public debt (as a % of GDP) (IMF, Oct. 2020)	70,9%	73,5%	50,4%	56,6%
Public external debt (as a % of GDP) (IMF, Oct. 2020)	23,5%	31,6%	23,4%	28,1%
External current balance	-4,3%	-6,3%	-3,6%	-4,8%

Source – Classement Doing Business 2020 (97/190); Classement Transparency International 2019 (130/180, 30/54)

With a 2019 GDP of XOF 4,231 billion, or USD 7.2 billion for an estimated population of 8.1 million inhabitants growing at a rate of 2.4% per year, Togo belongs to the category of LDCs.) with a GDP / capita of around 890 USD. In terms of sectoral breakdown, the primary sector contributes 19.7% to GDP; the secondary sector, which is based in particular on the cement industry, the extraction of phosphates and beverages represents 13.9% of the GDP, while the services centred around trade, port, airport and banking activity contribute to half of GDP (49.9%), the balance (16.5%) being made up of taxes and levies. The informal sector remains largely predominant, contributing more than 50% to the added value of the various sectors of the economy. Clinker (about 13% of export earnings), phosphates (10%) and cotton lint are the three main export products [1]. The commissioning, in October 2014, of new docks for containerized handling (third quay of Bolloré and new dock of LCT- a joint-parity subsidiary between MSC and China Merchant Holding International) make the port of Lomé a leading transshipment platform. plan in the sub-region. Togo is investing in the short and medium term on new investments in the cement sector, in the development of a "phosphates" pole, in the creation of a special economic zone with Olam and in agricultural development centered on agro poles. Human development, as recorded by the 2019 UNDP report, is low, with the country ranked 167th out of 189 in the world with a score of 0.513. The Togolese business climate, measured by Doing Business 2020, has improved significantly with a gain of 40 places. This is the largest increase recorded on the African continent over the year, which allowed the country to rise to 97th place in the world out of 190. Economic situation Togolese growth remains below the average for the countries of the WAEMU (6.1% in 2019), in particular due to the sharp contraction in public investment with the end of pre-financing, but it was however higher than that of sub-Saharan Africa (3.1% in 2019). After the impact of the social unrest of 2017 with a rate falling to 4.4%, the activity gradually recovered (+ 4.9% in 2018) to reach 5.3% in 2019, a rate very close to the 2016 level (+ 5.6%). The 2020 target, initially set at + 5.4%, had to be revised downwards due to the global health crisis and now stands at 0%. Tourism with hotels and restaurants, land and air transport, the beverage industry, among others, are severely impacted as well as the informal sector. On the other hand, port activity, after a sharp decline in April, returned to normal levels and the cement industry improved its production volumes. Economic activity is therefore generally down compared to 2019 but with strong contrasts depending on the sector. The INHPC recorded, on an annual average, a slight increase of 0.7% in 2019. The year 2020 will be marked by an acceleration in inflation which, if we take into account of the result for November 2019 (+ 1.5% on annual average) should however remain below the initial projection of + 2% [5].

The concept of "sustainable development" is most often considered from the point of view of the country

[7]. However, it should be noted the importance of strengthening resilience at the macro level, where the main indicators reflecting the changes in the regions of the country. Given the relationship identified, competitiveness and sustainable development of the territory, we think of the prerequisite for an assessment of the competitiveness of the Togolese Republic. The analysis of the socio-economic development of the Republic over a number of recent years has been characterized by a growth trend in all macroeconomic indicators, apart from the impact of the COVID-19 health crisis: 2013 – 4,32 billion USD; 2014 – 4,56 billion USD; 2015 – 4,179 billion USD; 2016 – 4,484 billion USD; 2017 – 4,808 billion USD; 2018 – 5,359 billion USD; 2019 – 7,2 billion USD; 2020 – 8,13 billion USD [5].

The table is based on the report on results and key areas ministry of the Togolese Economy for 2018-2019 the positive dynamics of economic growth is due to the stabilization in the industrial sector of the economy, an increase in investment, the growth of consumer demand, export-import and especially the modernization of agriculture via the NDP. GDP in 2013 compared to the previous year amounted to + 9.46% (2014).

Nevertheless, despite high growth rates in many macroeconomic indicators, the country still lags far behind the average sub-Saharan African indicators and belongs to regions with low levels of development. Thus, in 2020, according to the GRP indicator of the World bank, the republic ranks 97th out of 190 countries, in terms of average investments per capita Since 2016, the Togolese authorities have led a constant policy of reducing the public deficit (base commitments, donations included) which has thus increased from 9.5% of GDP in 2016 to 2.9% in 2019 and an initial forecast of 1.9% for 2020. The impact of COVID both at the level of additional expenses (support for fragile populations with the NOVISSI program, subsidies for water and electricity tariffs, support for basic products – flour, postponement of the burden of companies) and the decline in state revenues led the government to present an amending finance law with a deficit of 7.1% of GDP. The target is to return to 3% of GDP by 2024–2025.

In addition to preserving and strengthening food and food security, the goal will be to gradually transform agro-food agriculture into an inclusive and inclusive agro-food sector that creates wealth, improves living conditions and protects the environment, as described in the Strategies of the WBG:

The transformation of agriculture in Africa (2016–2025) and the industrialization of Africa that is currently being claimed. This approach will involve developing efficient and sustainable infrastructure and production methods with better trained and better equipped farmers in dynamic and professional sectors involving the private sector. Operations will necessarily include elements relating to environmental protection and sustainable management of natural resources. Activities under this component will enable:

agricultural productivity; rapid access to electricity and drinking water; processing of agricultural raw materials; exports of agro-industrial products; and skills in agriculture and Agro-Food.

These efforts and weaknesses of the Togolese territory represent opportunities and risks for the tourism sector on the Togolese market. However, the objective is to allow the definition of a “strategic position of success”. This concept covers the main assets that could provide a long-term superiority over the competition of neighbouring countries.

Togo has a unique opportunity in the world; that of having “KOUTAMAKOU”, which is unique in the world with these multitudes cultures. An absolute comparative advantage, recognized by tourists.

For the AGET, the policy followed by the government allows to create favorable conditions for a revival of the economy. The business climate continues to improve and the reforms are boosting the competitiveness of companies in the domestic market [2]. However, not everything is rosy. AGET points to high production costs, unfair competition from the informal sector and difficulties in accessing regional markets, among others.

The association is preparing the publication of a white paper, a kind of exhaustive and uncompromising diagnosis of the situation.

“It is important to note the positive points, but also to highlight everything that constitutes a brake on the development of our companies“, explains Kwasi José Symenouh, President of AGET.

AGET brings together 49 companies active in many sectors such as banking and insurance, industry, agro-food, distribution, services, hospitality and public works.

The Togolese economy is expected to experience a slight improvement this year. According to the ADB, the country's economic growth is expected to reach 5.3% in 2020, and 5.5% a year later. A development that is explained by the country's performance, especially in the agricultural field. Indeed, agriculture remains the engine of the Togolese economy, along with cotton production, and many others. To achieve this level, the country has since invested in the development of several projects and programs, in order to revitalize the sector. One of them, the PNIASA whose goal is to reduce poverty, while preserving the environment [3].

The sector that brings jobs, Togolese agriculture has benefited in recent years, many investments, both from the state, as well as from the various development partners. This has allowed this sector to make achievements over the past five years, thus increasing its contribution to GDP.

Already in 2017, growth was at 4,4% compared to the 2016 year when it reached 5.1%. Since then it has strengthened around 5%. Efforts and progress that reassure the various partner institutions, which accompany the country on the path of growth.

Togo is a country in Western Africa bordering the Bight of Benin. Neighbouring countries include Benin, Burkina Faso, and Ghana. The geography of Togo is

characterized by a rolling Savanna in the north, hills in the central region, and a savannah, woodland plateau, and coastal plain in the south. The government system is a republic; the chief of state is the president, and the head of government is the prime minister. Togo has a mixed economy in which the private sector is emerging, but most of the population relies on traditional subsistence agriculture. Togo is a member of the ECOWAS.

Ethnic Groups: Adja-Ewe/Mina 42.4%, Kabye/Tem 25.9%, Para-Gourma/Akan 17.1%, Akposso/Akebu 4.1%, Ana-Ife 3.2%, other Togolese 1.7%, foreigners 5.2%, no response .4% (2013 est.).

Religions Christian 43.7%, folk 35.6%, Muslim 14%, Hindu <.1%, Buddhist <.1%, Jewish <.1%, other.5%, none 6.2% (2010 est.) The GDP growth projections for 2021 and 2022 (Constant Prices, Annual % Change) were updated by the IMF in January 2021.

The agricultural sector contributes to 22.5% of GDP and employs 32% of the active workforce (WB). The main food crops include cassava, yams, maize, millet, and sorghum, with cocoa, coffee and cotton as cash crops (generating about 20% of export earnings). Although many farmers do practice subsistence farming, some basic foodstuff still needs to be imported.

The industrial sector is quite limited in Togo, accounting for only 15.4% of GDP and 19% of the total employment. With an estimated 60 million metric tons of reserves, phosphate is the country's most important commodity, making Togo one of the world's largest producers of phosphate. Hence, mining is the main industrial sub-sector, followed by food processing [6]. The services sector is estimated to account for 28.5% of GDP, giving employment to 48% of the active population. The sector has been growing consistently in recent years (7.9% in 2017 and 4.4% in 2018 according to the ADB). Trade is the biggest contributor to this sector.

Based on the fact that the development of tourism is determined by a set of territorial resources, we believe that it is necessary to consider certain guidelines for assessing the tourism potential of the region.

At the heart of the methodology of a comprehensive assessment of the tourist potential presented the potential analysed in the territory from the point of view of: natural and historic-cultural resources; socio-economic; infrastructure; and personnel.

The bank will help the government finance hydroelectric infrastructure (dams, perimeters, low-lying areas, etc.). The objective will be to take advantage of the region water supply networks and to establish under-exploited structures. The current study of the PPF on the development of agro poles will determine the implementation and technical characteristics of the various structures. In addition to hydro-agricultural development, the city of Agbassa (Kara) and the neighbouring cantons targeted by agro poles will also provide infrastructure capable of meeting drinking water and sanitation needs. The

strategy is based on the development of mini-AEP consisting of wells, water towers, supply networks and fountains. The support of the Bank of the Kara region will enable the country:

The A.E.P. on doubling the implementation of the Agro poles of Kara includes three main filaments that will be identified in the PPF study: additional infrastructure; the website of companies and production unit.

The bank will support the government in the development of reserve infrastructure such as energy supply, hydroelectric development and reconstruction of rural roads. The government will develop Agro poles on 60 hectares, which will include facilities and equipment for rent, including: flexible surfaces in dust, offices, warehouses, working chamber, technology platform, etc. In addition, the government will provide technical and financial support to local farmers and agro-food companies. Agro-industrial enterprises will provide at their own expense the construction of industrial agricultural plantations and the creation of production units in Agro poles. In the study, the MFN will determine the indicative costs of the creation of the Agro poles "Kara, and savanna", propose appropriate models of public-private partnership and clarify the promising type of use of the Bank's private window resources. For these agro-industrial projects, the bank will be able to help structure them, apply environmental and social best practices and mobilize other development partners for financing.

Development of the agro poles of the interior of the country:

Agricultural productivity SDGs-6.1 on "Universal, equitable and affordable access to water" and SDG-12.2 on "Rational use of natural resources". Indicators and targets from 2015 to 2020 in the Kara agro poles region are: increase of developed lowlands and irrigated areas from 10,000 to 15,000 ha; improved productivity per hectare from 250 to 800 kg for sesame; increasing the number of agro-industry enterprises from 0 to 3, and increasing the rate of access to drinking water from 25 per cent to 55 per cent.

This component is included in the Inland agro pole Development Project.

It will include the construction of a power transmission line that extends over about 50 km from Sari-Cava for the organization of agro pole activities in the parks and the electrification of villages in prefectures. The electrification of cantonal capitals is part of a government program in the 150 cantonal capitals of the country that are not yet electrified. The programme plans to increase the electrification rate of villages from 16% currently to 43% by 2020. As part of the National Financing Plan project preparation studies, guidance will be provided on the Bank's commitment to this objective. These studies will also determine the demand for electrical energy at the beginning of the activities of the agro poles and surrounding communities, as well as the evolution of the so-called demand. Based on this query, the studies will determine the characteristics of the power grid.

In addition, in order to increase the electricity supply in the Kara District, the aforementioned studies will examine the expediency of a power plant at the Bagan site with an estimated capacity of 6 million euros is currently funding a feasibility study of the Bagan hydroelectric power station in addition to the PPF study.

With regard to the de-incarceration of the agro poles, the Bank's support: the construction of rural roads to serve agricultural products and agro-industry and the rehabilitation of a regional integration road that will allow the removal of agro pole production in the port and the Abidjan-Lagos corridor.

The routes will facilitate the evacuation of Agro pole products to deficit areas and spawning areas, as well as outside the country, using the port of Lomé and the road along the Abidjan-Lagos corridor. This PPF study will identify indicators and targets for reducing transport costs and travel time. Available resources will allow the development of approximately 400 km of rural tracks and 28.2 km of road on the Avepozo-Aneho section. The restoration of this road will include an environmental component to protect people from sea waters. The objective will be to use this route of the Abidjan Lagos corridor to accelerate the export of products from Agro pole in the interior of the country.

Over the past five years, the bank has actively financed regional infrastructure and financial institutions.

Agro poles will benefit from technical and financial support to enable them to benefit from regional financial resources and to exploit regional infrastructures in the disposal of agro industrial products. The Bank will ensure that its partners (including the financial sector) are mobilised for the co-financing of agro poles and strengthen the coordination and synergy of their actions in order to facilitate the construction of the additional infrastructure necessary for the efficient development of agro poles.

Required in the agro pole. The focus of the training will be on the sustainability of investments in young people, as foreseen in the Strategy 2016-2025 of the WBG's YEP. At least 250 workers will be trained until 2020, of which 60% are women and 90% are young people between the ages of 15 and 35, according to the training program to be defined in the PPF study. 50 SMEs, 50% of which are managed by young people (15-35 years old) and 30% by women, will be trained in the introduction of production methods and the development of new agro-industrial product lines. The Bank in support of the Institute of Statistics in Togo will improve the country's capacity to produce baseline data and data on exposure in rural areas and urban intervention areas in order to combat inequalities between rural and urban areas.

The bank will assist the Togolese government in revising the legal framework of the electricity subsector in order to adapt it to the national and regional context and make it attractive for private investment. In this regard, the bank will revise the Electricity Act and develop implementing decrees. The government intends to revise this law to allow the private sector to

participate in electricity generation. The government plans to establish a national rural electrification agency and fund to accelerate the electrification of the country's cantons and villages. The bank will support the development of legal texts, Structure. Improved governance in the electricity subsector will enable the country to make progress towards SDG-7.

Universal, equitable and affordable access to reliable and modern energy services. In rural areas, between 2015 and 2020, the access rate will increase from 5% to 18%.

Improving the institutional and regulatory framework of the agricultural sector will make business conditions favourable for the development of agro poles. Support for the structural transformation of Togolese agriculture will be preceded by the adoption of a new Land code that will reduce the time required to register real estate from 288 days in 2016 to 150 days in 2020. It is also a question of supporting the government in the adoption of the agrarian policy and the framework law on agricultural programming.

The bank will continue to assist the government in mobilizing internal resources to support the financing of public infrastructure for the development of agro poles. Improving the institutional capacity of the DTO therefore goes hand in hand with reforms aimed at broadening the tax base, streamlining exemption policies and establishing sound cadastre management.

The Bank will also support the establishment of an adequate mechanism for the identification, design, implementation and monitoring and evaluation of public investments in order to improve the rate of implementation of the national investment plan in the decentralized regions and more particularly in the agro poles region of the interior of the country. In addition, the energy and agriculture sectors will have a Medium-term Expenditure Framework (MTC) aligned with the strategy.

The Bank will support the decentralization process to ensure the active participation of women, youth and all regions of the country in the political, economic and social transformation of Togo. As decentralization takes place gradually and gradually, the Bank's assistance over the next five years will focus on the establishment of a legal, financial and strategic framework for local administration and governance.

The expected achievements before 2020 are: the adoption of the decentralization policy and the strategy for its implementation; the legal and financial framework for decentralization and the act on the status of agents of local authorities.

Decentralized territories with their elected bodies should be operational before 2020. The Bank will engage in a dialogue with the government to ensure that the legal framework integrates the gender dimension in decentralized bodies in the same spirit as the law passed in June 2013 on the representation of gender parity lists in the various elections. Therefore, the participation of women in decision-making and economic activities is expected to increase with the introduction of decentralization.

Non-lending activities will consist of advisory and dialogue services based on analytical studies. These activities will all be aligned with the pillars of the SPC. To strengthen the policy dialogue, the Bank will work with the Government to conduct economic and sectoral studies and analytical work in a number of sectors with a view to bridging the analytical knowledge gap.

Conclusions and directions of further research.

Agriculture, forestry and spatial planning: in Togo, agriculture remains the basis of an economy that employs more than 50% of the working population. However, Togolese agriculture remains family and subsistence. It is not modern and remains particularly vulnerable to climate change. Rainfall disturbances, and sometimes floods and droughts, mainly affect non-irrigated agricultural production. The decline in the agricultural sector's contribution to growth from 67.8% in 2014 to 12.7% in 2015 is due to adverse precipitation conditions, including late rainfall and irregular rainfall. In addition, despite the significant potential of the country, irrigation is very poorly developed, except for gravity-type facilities, mainly for growing food crops in the lowlands and horticulture around streams. The reduction in the supply of plant, meat and fish products and, consequently, the supply of cities can lead to social tensions and even socio-political crises.

The economic potential of the region, which includes the production capacity and organizations that ensure its operation and consumption of tourist products throughout the entire stay of the consumer (tourists).

References:

1. Africa Development Bank Group / Togo Economic Outlook / Environmental topic / [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.afdb.org/en/countries-west-africa-togo/togo-economic-outlook>. –Access date. – 30.04.2021.
2. Economic / AGET / Forces et faiblesses de l'économie togolaise / [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.republicoftogo.com/Toutes-les-rubriques/Economie/Forces-et-faiblesses-de-l-economie-togolaise>. Access date : 30.04.2021.
3. Economic/Golf Info / Economie togolaise : 5,3% de croissance attendue en 2020 / [Electronic resource]. – Access – mode: <https://golfe-info.com/economie-togolaise-53-de-croissance-attendue-en-2020/>. –Access date : 30.04.2021.
4. International Monetary Fun/Togo/ [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.imf.org/en/Countries/TGO>. – Access date : 30.04.2021.
5. Knoema / Education Statistics of Togo / [Electronic resource]. – Access mode : <https://knoema.com/TGEDS2017/education-statistics-of-togo>. – Access date : 30.04.2021.
6. Lloyds Bank / Togo: Economic and Political Overview / The economic context of Togo / Economic Indicators / [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.lloydsbanktrade.com/en/market->

potential/togo/economical-context. – Access date : <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd/sd/>. – Access date. 30.04.2021.

7. UNESCO / Sustainable Development /TOGO/ [Electronic resource]. – Access mode :

УДК 331.52

Роман Андреевич Гладких,
*аспирант кафедры «Экономика и бухгалтерский учет»,
Забайкальский государственный университет
672039 г. Чита ул. Александрo-Заводская, д. 30*

ИССЛЕДОВАНИЕ МАСШТАБОВ НЕФОРМАЛЬНОЙ ЗАНЯТОСТИ И БЕЗРАБОТИЦЫ НА РОССИЙСКОМ РЫНКЕ ТРУДА.

DOI: [10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.27](https://doi.org/10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.27)

Аннотация. В данной статье исследуются масштабы неформальной занятости и безработицы по России и округам. Измеряется степень вовлеченности в неформальную занятость по уровню образования, сферам деятельности, а также исследуется влияние номинальной заработной платы на неформальный сектор и безработицу. Предложен комплекс мер, способствующий снижению доли неформальной занятости и безработицы на рынке труда.

Abstract. This article examines the scale of informal employment and unemployment in Russia and its districts. The degree of involvement in informal employment is measured by level of education, spheres of activity, and the influence of nominal wages on the informal sector and unemployment is investigated. A set of measures is proposed to reduce the share of informal employment and unemployment in the labor market.

Ключевые слова: неформальная занятость, неофициальная занятость, неформальный сектор, теневая экономика, рынок труда, налоги, заработная плата, безработица.

Keywords: informal employment, informal employment, informal sector, shadow economy, labor market, taxes, wages, unemployment.

В современной России масштабы теневой (неформальной) экономики имеют существенные масштабы и тенденции к сокращению данного феномена не наблюдается. Помимо того, что такая деятельность вредит всей экономике государства, она также сказывается и на социальной обстановке, как по регионам, так и по всей России. Это и обуславливает изучение данных трудовых отношений с целью выявить метод, позволяющий стабилизировать (ограничить) распространение неформальных трудовых отношений.

Сам феномен теневая (неформальная) экономика не нова, над её пониманием и стремлением определить масштабы с целью их снижения, трудятся как зарубежные, так и отечественные ученые: Буров В.Ю. [1], Голованов Е.Б. [3], Барсукова С.Ю. [2], Гутманн П. [7], Э. де Сото [5], Фейг Э. [6], Харт К [4].

Интерес к теневой экономике возник во второй половине 60-ых годов XX века. Само понятие «неформальный сектор» принадлежит социологу К. Харту, в свою очередь на изучение теневых экономических отношению существенно повлияла работа Эрнандо де Сото «Иной путь». Влияние теневых отношений на экономику в стране было очевидно, что и поспособствовало в осуществлении Э. Фейгом одной из первых оценок масштабов теневой экономической деятельности в Соединенных Штатах Америки. Также определен вклад в изучение масштабов и роли

представленных трудовых отношений провёл учёный П. Гутманн в своей работе «Подпольная экономика».

Из отечественных исследователей необходимо отметить доцента, доктора экономических наук Бурова В.Ю. Он считает, что «современная теневая экономика возникла не только в результате попыток ограничить свободу рынка, но и в силу природы самих рыночных отношений, которые базируются на стремлении индивидуума: а) к неадекватному обогащению; б) к защите своих социальных благ, необходимых для элементарного физиологического и духовного выживания. При этом стремление населения к выживанию и обогащению (получение дополнительных доходов), полностью «совпадает» со стремлением обогащения любой ценой представителей теневого и криминального сектора экономики» [1 с. 32].

В современном мире нет единой концепции, позволяющей измерить величину теневых (неформальных) отношений, каждый исследователь данным трудовым отношениям даёт своё определение. Однако все они схожи во мнении, что без внимания со стороны государственных органов данные отношения оставаться не должны. Но для начала следует выявить причины, способствующие развитию теневой экономики и неформальным трудовым отношениям, в частности. Для наглядности использовать схему, изображенную на рисунке 1.

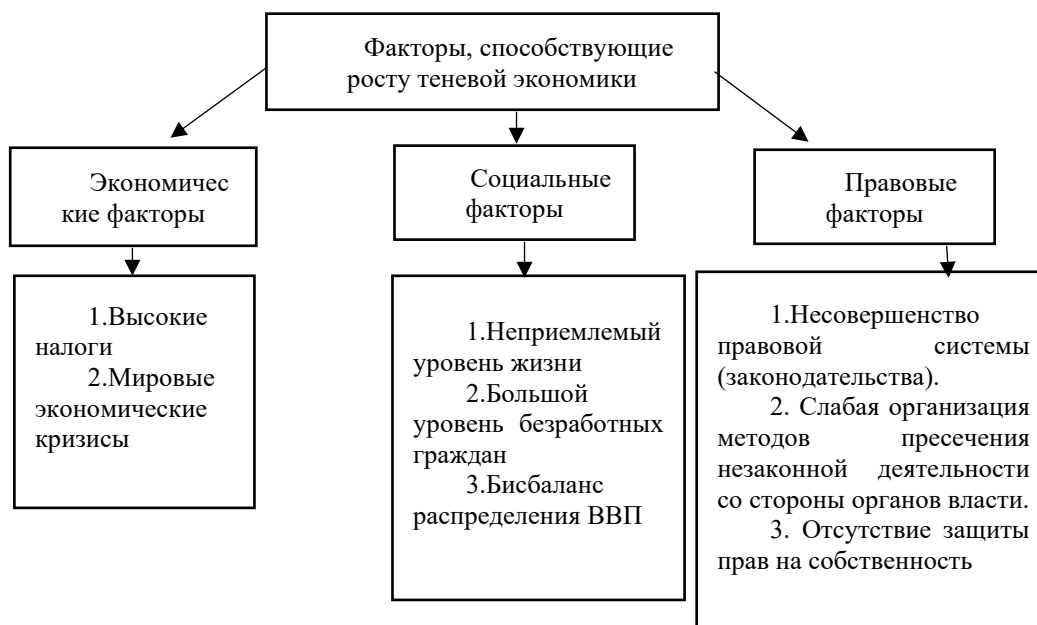

Рисунок 1 – Причины, способствующие развитию теневой экономики в Российской Федерации.

Исследования Федеральной службы государственной статистики позволяют взглянуть на ситуацию на рынке труда и измерить масштабы неформального сектора и безработицы в период с 2010 по 2019 год. Для наглядности использовать рисунок 2.

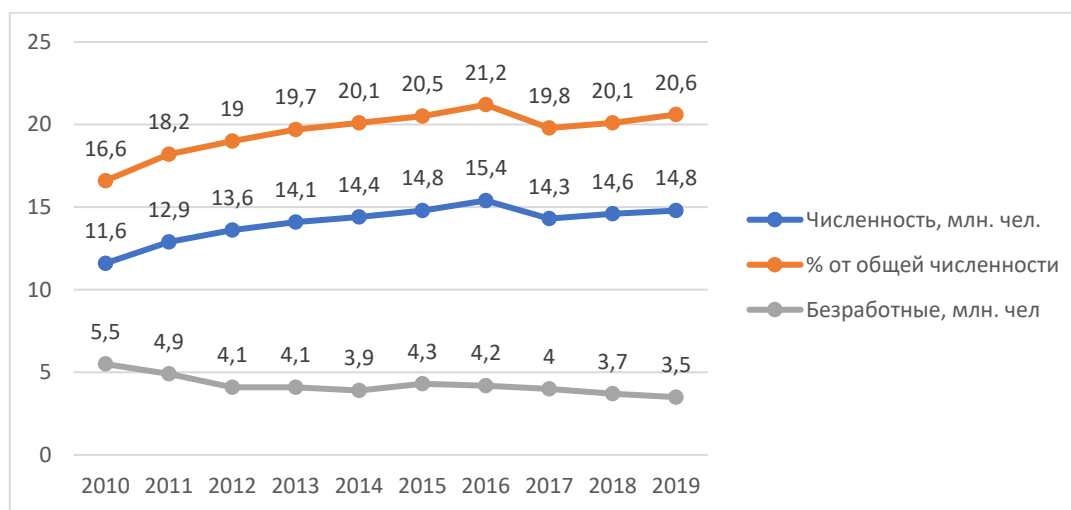

Рисунок 2 – Динамика неформальной занятости и безработицы в РФ.

Из рисунка 2 видно, что неформальная занятость имеет тенденцию к росту и увеличилась на 4% за весь исследуемый период (2010г.-11,6%, 2019г.- 20,6%). Самая большая численность граждан трудящихся в неформальном секторе приходится на 2016 год и составляет 21,2% или 15,4 млн. чел. Уровень безработицы за исследуемый период имеет тенденцию к снижению на 2 млн. чел. на конец 2019 года (с 5,5 млн. чел. до 3,5 млн. чел.). Из представленных данных складывается не совсем благоприятная ситуация, которая сообщает что

около одной пятых всех трудящихся граждан предпочло неформальную экономику-официальной. Уровень безработных хоть и сохраняет тенденцию к снижению своих масштабов, тем не менее находится на достаточно высоком уровне. Однако следует взглянуть на структуру неформальной занятости и безработицы по округам и выявить принадлежность заработной платы к росту этих показателей [8]. Для этого необходимо взглянуть на таблицу 1.

Зависимость неформальной занятости и безработицы от уровня заработной платы по округам на 2019 гол.

Округ	Неформальная занятость %	Безработные граждане, %	Среднемесячная номинальная З/П
Центральный федеральный округ	13,5	2,9	60,8
Северо-Западный федеральный округ	14,5	3,6	54,1
Южный федеральный округ	30,9	5,3	34,5
Северо-Кавказский федеральный округ	44,6	11	29,1
Приволжский федеральный округ	22,1	4,2	34,6
Уральский федеральный округ	15,3	4,3	51,1
Сибирский федеральный округ	22,7	5,9	41,3
Дальневосточный федеральный округ	21,8	6	56,4

Округ с самой высокой заработной платой, а именно ЦФО имеет самое низкое значение неформальной занятости, которая составляет 13,5%. Прямо противоположная ситуация приходится на Северо-Кавказский федеральный округ, округ с самой низкой среднемесячной

номинальной заработной платой и с самым большим показателем неформальной занятости из всех, составляет 44,6%. Для более тщательного исследования зависимости заработной платы на уровень неформально занятых граждан и уровня безработицы следует взглянуть на рисунок 3.

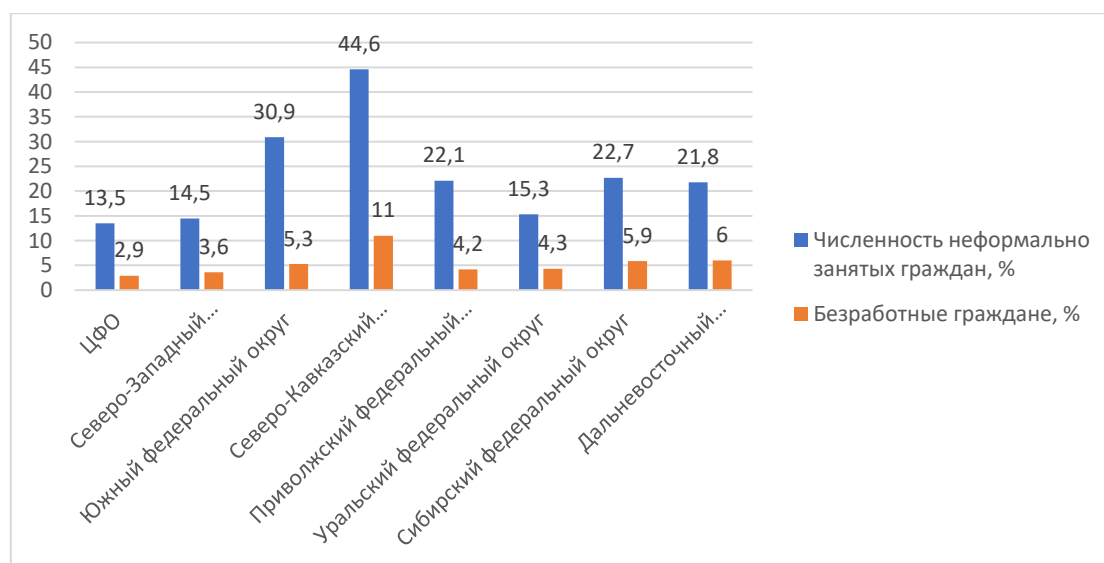

Рисунок 3 – Региональный аспект уровня безработицы и неформальной занятости на 2019 год.

Опираясь на данные представленные на рисунке 3, видно, что свидетельство критично большого уровня неформальной занятости, также является свидетельством не только самой низкой з/п, но и самым высоким уровнем безработицы, который составляет 11% в Северо-Кавказском федеральном округе. Вторым по величине с уровнем безработных граждан является Дальневосточный федеральный округ и составляет 6%, однако доля неформально занятых граждан здесь существенно ниже из-за более высокой номинальной заработной платы нежели в других округах. Можно с уверенностью говорить о том, что уровень заработной платы существенно влияет на уровень неформальной занятости, что в свою

очередь сказывается на численности безработных граждан [9].

Неформальная занятость хоть и несёт за собой пагубное влияние для экономики в целом, она также имеет и положительные стороны. Одной из которых является пополнение благосостояния у граждан чей доход в официальной экономике не позволяет покрывать свои потребности. Происходит ситуация, при которой, человек вынужден использовать неформальные трудовые отношения как дополнительный источник заработка. Немаловажную роль неформальные отношения играют у незащищенных слоёв населения, таких как студент или пенсионеры. Которые в силу возраста не могут претендовать на официальное трудоустройство.

Трудоустройство в официальной экономике, суровее чем в неформальной. Иными словами, чем выше уровень квалификации, тем больше вероятность трудоустройство в формальной экономике. Также некоторые ученые

рассматривают неформальный сектор, как сектор с большим количеством низкоквалифицированных сотрудников, чтобы убедиться в этом наглядно использовать рисунок 4.

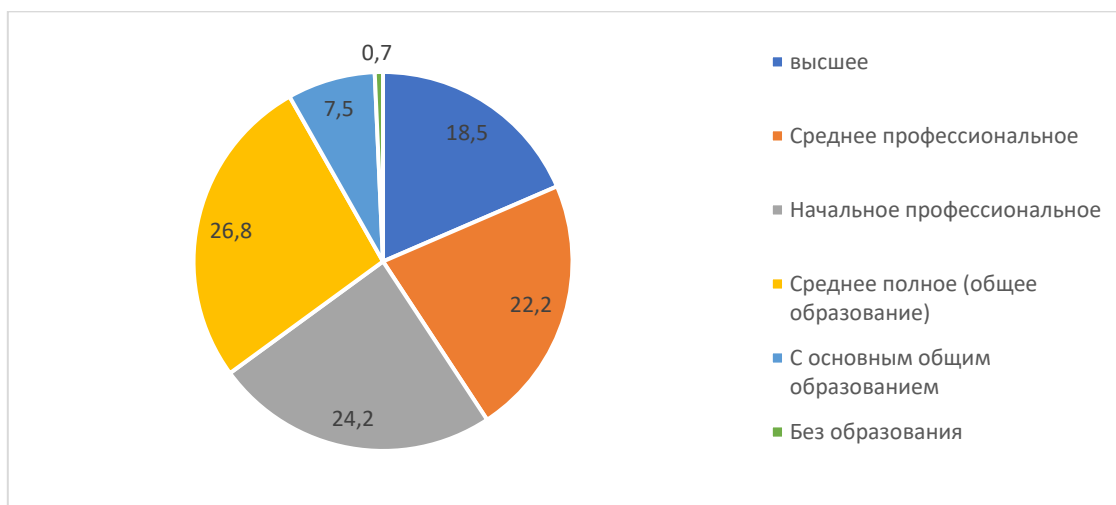

Рисунок 4 – Структура неформального сектора по уровню образования на 2019 год.

Самая большая доля неформально занятых граждан приходится на граждан со средним полным уровнем образования и составляет 26,8%, против 16,9% в официальной экономике. Следом идут граждане с начальным профессиональным уровнем образования, их доля составляет 24,2% (19,4% в официальной экономике). Доля граждан, имеющих среднее профессиональное образование составляет 22,2% (25,6% в официальной экономике), а трудящихся в неформальном секторе с высшим образованием 18,5%, почти в два раза меньше, чем в официальной экономике 34,2%. Меньше всех приходится сотрудников с основным общим образованием 7,5% и без образования

вообще 0,7%, как в неформальной экономике, так и официальной 3,7% и 0,2%. В целом неформальный сектор действительно имеет больше сотрудников с более низкой квалификацией, в большей мере это отражается среди граждан, имеющих высшее образование [8].

Теневой (неформальной) занятости, подвержены все сферы деятельности, разница составляет лишь в масштабах. Обуславливается, эта разница трудностью некоторых сфер деятельности и пристальным контролем со стороны государства за другими. Наглядно можно убедиться на рисунке 5.

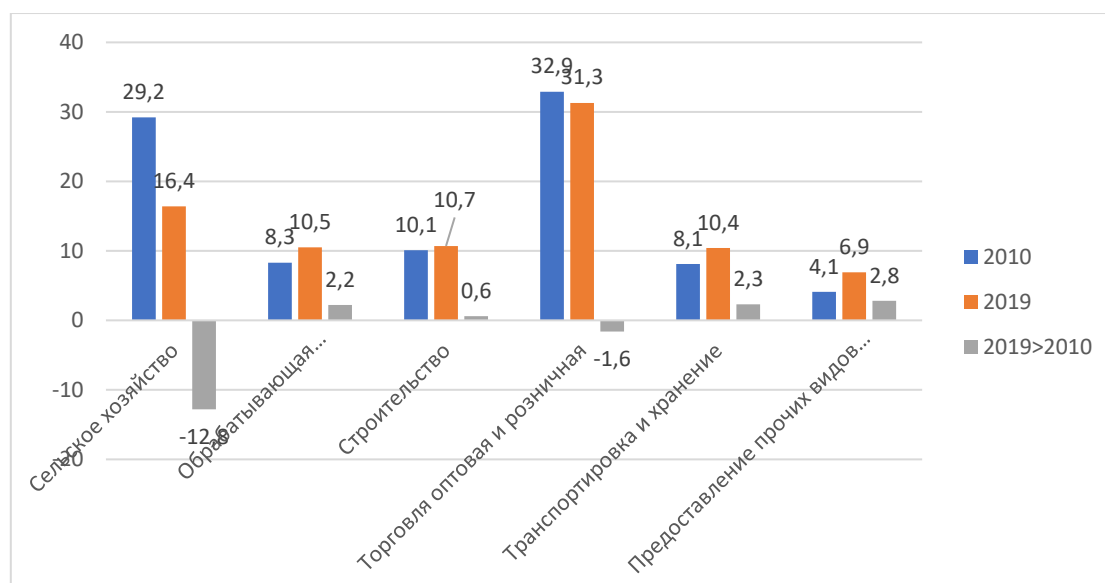

Рисунок 5 – Структура неформальной занятости по видам деятельности за 2010, 2019 года.

Опираясь на данные, представленные на рисунке 5, видно, что самая большая доля

неформально занятых граждан наблюдается в сфере деятельности «Торговля оптовая и

розничная» 31,3%, так было на начало исследуемого периода и на конец, стоит отметить, что на конец периода доля неформально занятых в этой сфере снизилась на 1,6%. Также огромную долю неформально занятых составляет сфера «Сельское хозяйство» 16,4%, однако на 2010 год доля занятых в сельском хозяйстве превышала 2019г. почти в два раза и составляла 29,2%. Снижение доли занятости в «Сельском хозяйстве» происходит и в формальной (официальной) экономике, это вызвано недостаточной поддержкой со стороны государства, в неформальном же секторе, это объясняется созданием более перспективных трудовых рабочих мест, приносящих куда большую прибыль своему участнику. Хотя доля трудящихся в данной сфере и снизилась почти в два раза, она всё равно находится второй по масштабу из всех сфер деятельности, происходит это потому, что в некоторых отдалённых участках нашей страны, отсутствует альтернатива, позволившая бы сменить род деятельности. Также нельзя не отметить весомую активность неформальности в таких сферах деятельности как, «Обрабатывающая промышленность» 10,5% рост на конец периода составил 2,2%; «Строительство» с долей в 10,7% (+0,6); «Транспортировка и хранение» имеет на 2019 год долю в 10,4% (+2,3%); «Предоставление прочих видов услуг» 6,9% (+2,8%). В расчёт не принимались сферы деятельности где неформальная занятость имеет менее 4% [9].

Исследуя проблему теневой (неформальной) экономики, становится понятно, на сколько он объёмна и её пагубное влияние на ВВП и ВНП нашего государства. В настоящее время мы имеем картину, при которой каждый пятый гражданин вовлечен в данный сектор экономики, прибегая к нему с целью повысить своё благосостояние опираясь, как на основной источник дохода или дополнительный. Государство же при это теряет огромную часть доходов, опираясь на подсчеты Росфинмониторинга теневая экономика составляет более, чем 20 трлн. рублей, что является больше расходов всего федерального бюджета на 2019 год. Однозначно, данный вектор экономики нельзя оставлять без внимания со стороны государства, а также необходимо разработать комплекс мер, которые позволят сократить долю безработицы и неформальной занятости в России.

Комплекс мер, которые поспособствуют уменьшению доли теневой (неформальной) экономики и безработицы на Российском рынке труда:

1. Ужесточение наказаний (штрафов) за осуществление предпринимательский деятельности без регистрации.

2. Ужесточение наказания за преступления экономического характера.

3. Государству следует поддерживать малый и средний бизнес, что в свою очередь приведёт к созданию большей численности рабочих мест для населения.

4. Повышать грамотность среди населения, касается это в первую очередь преимуществ официального трудоустройства, перед неофициальным. В настоящий момент времени значимая часть граждан, не до конца понимает, в чём же для них выгода трудиться официально.

5. Уменьшение налоговой на грузки.

6. Увеличение уровня заработной платы и минимального размера оплаты труда.

7. Способствовать выводу из оборота бумажных денежных средств, переходя на систему безналичного расчёта.

Предложенные меры благоприятно скажутся на уровне неформальной занятости и безработицы снизив масштабы к минимуму.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК

1. Буров В.Ю. Теневая экономика и малое предпринимательство: теоретические и методологические основы исследования: монография / В. Ю. Буров; Забайкал. гос. ун-т – Чита : ЗабГУ, 2014. – 204 с.

2. Барсукова С.Ю. Неформальная экономика: экономико-социологический анализ / С.Ю. Барсукова – М.: Изд-во ГУ-ВШЭ, 2004.

3. Голованов Е.Б. Теневая экономика: учебное пособие/ Челябинск: издательский центр ЮУрГУ, 2014г. 205с.

4. Hart K. Informal urban income opportunities and urban employment in Ghana // *Journal of Modern African Studies*. 1973.

5. E. Soto de. (1995). Another way. An invisible revolution in the third world. M.: Catallaxy C.10

6. Feige E. L. Defining and Estimating Underground and Informal Economies: The New Institutional Economics Approach // *World Development*. – 1990. – Vol. 18. – № 7. – P. 989 – 1002

7. Gutmann P. The Subterranean Economy // *Financial Analysts Journal*. 1977. № 34. P. 20.

Электронные ресурсы:

8. Рабочая сила занятость и безработица в России / Официальный сайт Федеральной службы государственной статистики [Электронный ресурс]:

https://www.gks.ru/storage/mediabank/rab_sila18.pdf (дата обращения 25.03.2021)

9. Труд и занятость в России / Официальный сайт Федеральной службы государственной статистики [Электронный ресурс]:

https://gks.ru/storage/mediabank/trud_2017.pdf (дата обращения 25.03.2021)

Bochulia T.V.

*Doctor of Economics, Professor,
Academician of the Academy of Economic Science of Ukraine
Professor of Finance and Accounting Department
Kharkiv State University of Food Technology and Trade*

Kashperska A. I.

*PhD in Economics, Associate Professor
of the Department Finance and Accounting,
Kharkiv State University of Food Technology and Trade*

EPISTEMOLOGY OF INNOVATION AND DEVELOPMENT OF BUSINESS ENTITIES

Бочуля Тетяна Володимирівна

*доктор економічних наук, професор
академік Академії економічних наук України
професор кафедри фінансів та обліку,
Харківський державний університет харчування та торгівлі*

Кашперська Анастасія Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів та обліку,
Харківський державний університет харчування та торгівлі*

ГНОСЕОЛОГІЯ ІННОВАЦІЙ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бочуля Татьяна Владимировна

*доктор экономических наук, профессор
академик Академии экономических наук Украины
профессор кафедры финансов и учета,
Харьковский государственный университет питания и торговли*

Кашперская Анастасия Ивановна

*кандидат экономических наук, доцент
кафедры финансов и учета,
Харьковский государственный университет питания и торговли*

ГНОСЕОЛОГІЯ ІННОВАЦІЙ І РОЗВИТТЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

DOI: 10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.30

Summary. The conceptual apparatus of the categories «innovation» and «innovative development» is investigated in the article. Innovation is defined as a sphere of free ideas, covering the issues of organizational and methodological provision for continuous improvement of the enterprise activity, reproduction of rules and regulations governing the development and dissemination of innovations for the development of economic systems. It is substantiated that the essence of innovation is revealed through the processes of informatization and intellectualization with provision of the development of economic, social and information systems. Factors for ensuring the implementation of radical innovations are identified, namely: values (standards, priorities), procedures (formal, informal) and resources (tangible, intangible). The expediency of optimizing the model of enterprise organization on the basis of the development of a personalized parameter – the organizational code is determined. It is substantiated that the main idea of constructing the model of innovation management is the trinity of factors of balanced development, namely: understanding of the real situation, formation of expectations and development of necessary measures. The importance of imitation in the formation of the strategy of innovative development is determined and the stages of transformation of the organizational business model are described. The strategy of innovative changes focused on sustainable business development is proposed, which contributes to increase its efficiency and effectiveness. Emphasis is placed on the use of big data technology as an alternative to traditional database management systems, which contributes the efficient use of big amounts of data, stimulates the development of various management solutions and increases the ability to consider and evaluate alternatives to enterprise development. Innovation is identified as a central factor in the digital transformation and a priority of digital business development that is a new principle of efficiency and contributes to expand the target audience with increasing the scale of value proposition.

Анотація. У статті досліджено понятійний апарат категорій «інновація» та «інноваційний розвиток». Інновацію визначено як сферу вільних ідей, що охоплює питання організаційно-методологічного забезпечення безперервного вдосконалення діяльності підприємства, відтворення правил і норм, які

регулюють розробку й поширення нововведень для розвитку економічних систем. Обґрунтовано, що суть інновації розкривається через процеси інформатизації та інтелектуалізації із забезпеченням розвитку економічних, соціальних та інформаційних систем. Визначено чинники забезпечення реалізації радикальних інновацій, а саме: цінності (стандарты, пріоритети), процедури (формальні, неформальні) та ресурси (матеріальні, нематеріальні). Визначено доцільність оптимізації моделі організації підприємства на підставі розвитку персоніфікованого параметру – організаційного коду. Обґрунтовано, що головною ідеєю конструювання моделі управління інноваціями є триєдність чинників збалансованого розвитку, а саме: розуміння реальної ситуації, формування очікувань, вироблення необхідних заходів. Визначено важливість імітаційності в сформуванні стратегії інноваційного розвитку та описано етапи трансформації організаційної бізнес-моделі. Запропоновано стратегію інноваційних змін, орієнтованих на сталий розвиток бізнесу, що сприяє підвищенню його результативності та ефективності. Акцент поставлено на застосуванні технології великих даних у якості альтернативи традиційним системам управління базами даних, що сприяє ефективному використанню великих обсягів даних, стимулює розробку різних варіантів управлінських рішень та підвищує можливість розгляду та оцінки альтернативи розвитку діяльності підприємства. Визначено інновацію як центральний чинник у цифровій трансформації та пріоритет цифрового розвитку бізнесу, що є новою засадою ефективності та сприяє розширенню цільової аудиторії зі збільшенням масштабу ціннісної пропозиції.

Анотація. В статті досліджено понятійний апарат категорій «інновація» і «інноваційне розвиток». Інновація визначена як сфера свободних ідей, яка охоплює питання організаційно-методологічного забезпечення неперервного удосконалення діяльності підприємства, удосконалення правил і норм, регулюючих розробку і поширення новств для розвитку економічних систем. Обґрунтовано, що суть інновації розкривається через процеси інформатизації та інтелектуалізації з забезпеченням розвитку економічних, соціальних та інформаційних систем. Визначено фактори забезпечення реалізації радикальних інновацій, а саме: цінності (стандарты, пріоритети), процедури (формальні, неформальні) та ресурси (матеріальні, нематеріальні). Визначено доцільність оптимізації моделі організації підприємства на основі розвитку персоніфікованого параметру – організаційного коду. Обґрунтовано, що головною ідеєю конструювання моделі управління інноваціями є триєдність факторів удосконалення, а саме: розуміння реальної ситуації, формування очікувань, вироблення необхідних заходів. Визначено важливість імітаційності в формуванні стратегії інноваційного розвитку та описано етапи трансформації організаційної бізнес-моделі. Предложено стратегія інноваційних змін, орієнтованих на удосконалення розвитку бізнесу, що сприяє підвищенню його результативності та ефективності. Акцент поставлено на використанні технології великих даних як альтернативи традиційним системам управління базами даних, що сприяє ефективному використанню великих обсягів даних, стимулює розробку різних варіантів управлінських рішень та підвищує можливість розгляду та оцінки альтернативи розвитку діяльності підприємства. Інновація визначена як центральний фактор у цифровій трансформації та пріоритет цифрового розвитку бізнесу, що є новою основою ефективності та розширення цільової аудиторії з удосконаленням масштабу ціннісної пропозиції.

Key words: innovation, informatization, big data, innovative development, innovation strategy, innovative changes, digital transformation.

Ключові слова: інновації, інформатизація, великі дані, інноваційний розвиток, інноваційна стратегія, інноваційні зміни, цифрова трансформація.

Ключевые слова: инновации, информатизация, большие данные, инновационное развитие, инновационная стратегия, инновационные изменения, цифровая трансформация.

Постановка проблеми. Економіка потребує змін, перетворень і нововведень, які забезпечуються генеруванням і поширенням нових знань, що знаходиться в прямій залежності від масштабу інноваційних перетворень як результату адаптації суспільних та економічних інститутів до нової парадигми розвитку сучасного світу. Логічною стала потреба в зміні інерційного індустріального розвитку на розвиток інноваційний, який би відповідав вимогам сучасного етапу науково-технічної революції [1]. Підґрунтям таких змін є наука як найвищий рівень розвитку керуючого розуму, раціонального та ірраціонального мислення, креативності інтелектуальних рішень, розробки не досліджених раніше проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням питання гносеології інновацій та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності займалися провідні вчені, зокрема В. Базилевич, І. Балабанова, І. Вольчик, І. Галюк, О. Глебов, П. Друкер, Н. Зексембаєва, В. Зянько, Н. Краснокутська, К. Лесло, А. Нестеренко, Л. Письмаченко, Б. Санто, В. Тарасевич, Б. Твіст та інші. Однак, зважаючи на актуальність зазначеного питання та наявності різноманітних підходів до визначення суті поняття «інновація» та інноваційного розвитку бізнесу, існує об'єктивна необхідність в їх ґрунтовному аналізі та внесенні пропозицій щодо їх подальшого удосконалення.

Мета. Наукове дослідження присвячено дослідженню питання гносеології інновацій та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності, моделюванню управління інноваціями та визначення стратегії інноваційного розвитку бізнесу.

Виклад матеріалу. Інновації, які потрібні економіці, виникають з хаосу, що описано в книзі К. Лесло та Н. Зексембаєвої [2]. Автори надали практичні рекомендації щодо активізації практичного мислення та сприяння інтеграції стійкого розвитку у моделі підприємства, сприяючи в такий спосіб розширенню ключових компетенцій. Зміни, нововведення, інновації пов'язують з різними формальними і неформальними інститутами, розвиток яких обумовлюється впливом людини (людський чинник у галузі інновацій). У контексті розвитку економічних систем інновації розглядаються як процес, що поєднує систематичну перебудову і спонтанне оновлення, тобто процес прискорення оновлення через імплементацію нових рішень для бізнесу [3]. Таким чином, оновлення й оздоровлення економіки відбуваються на підставі активізації й розвитку інноваційних процесів відповідно до часового контексту зовнішнього економічного середовища. Серед складових інноваційного потенціалу привертають увагу неформальні складові розвитку, забезпечені економічними та позаекономічними стимулами. Людська присутність характерна для досягнення стабільності навколишнього середовища з інтенсивністю змін у соціокультурній сфері, змінюючи роль людини в розвитку з пасивної (об'єкт) на активну (суб'єкт).

Інновація як процес розвитку економічних систем стала нормою для діяльності підприємства, що передбачає розробку нової політики управління інформацією як чинника стимулювання потенціалу трансформації суспільно-економічних відносин. Інновація – це не лише сума принципово нових технологій, ключових та інтелектуальних рішень і знань. Це сфера вільних ідей, яка охоплює питання організаційного та методологічного забезпечення безперервного вдосконалення діяльності підприємства, відтворення правил і норм, що регулюють розробку й поширення нововведень для розвитку економічних систем. Інновація характеризується єдністю технологій, інтелектуальних рішень, дослідження цінностей,

мотивів та історії розвитку економічних систем (підприємства) у світовому масштабі генерації та поширення нововведень, що реалізується через генерацію нових знань, актуалізацію методів і концепцій економічного розвитку із формуванням багатоаспектних інформаційних зв'язків та економічних відносин.

Концептуалізація поняття «інновація» передбачає розвиток економічної науки із вивченням закономірностей і чинників процесів модифікацій, перетворень та генерації нововведень для адаптації економіки до глобалізації інформаційно-технологічного простору.

Комплексний підхід, відповідно до якого інновація розглядається як процес, що передбачає постійне вдосконалення економічних систем, генерування та поширення знань, упровадження нових технологій, адаптацію систем до змін на основі технологічних та інтелектуальних чинників, є найбільш ґрунтовним та охоплює всі визначальні ознаки його термінологічно-категоріального наповнення. Комплексними ознаками суті інновацій є процеси інформатизації та інтелектуалізації, світовий масштаб яких обумовлений становленням інформаційно-комунікаційної парадигми розвитку економіки.

Поняття «інформатизація» є значно ширшим і включає комп'ютеризацію як окрему функцію для оперативного отримання й передачі інформації. Стадія комунікації може бути трактована, виходячи з її технічного та інтелектуального аспекту. Технічний аспект комунікацій передбачає налагодження зв'язків через апаратне забезпечення розвитку інформаційної інфраструктури. В інтелектуальному аспекті зв'язки налагоджуються на рівні індивідів з передачею знання і формуванням його референтної (еталонної) форми. Модифікація комунікаційного забезпечення інформаційного середовища підприємства базується на комплексі нововведень, які актуалізують процеси обробки, передачі та зберігання даних відповідно до реалій і темпів розвитку економічних, соціальних та інформаційних систем.

Суть інновації розкривається через процеси інформатизації та інтелектуалізації, що властиві розвитку економічних, соціальних та інформаційних систем в умовах становлення інформаційно-комунікаційної парадигми економічної теорії (рис. 1.).

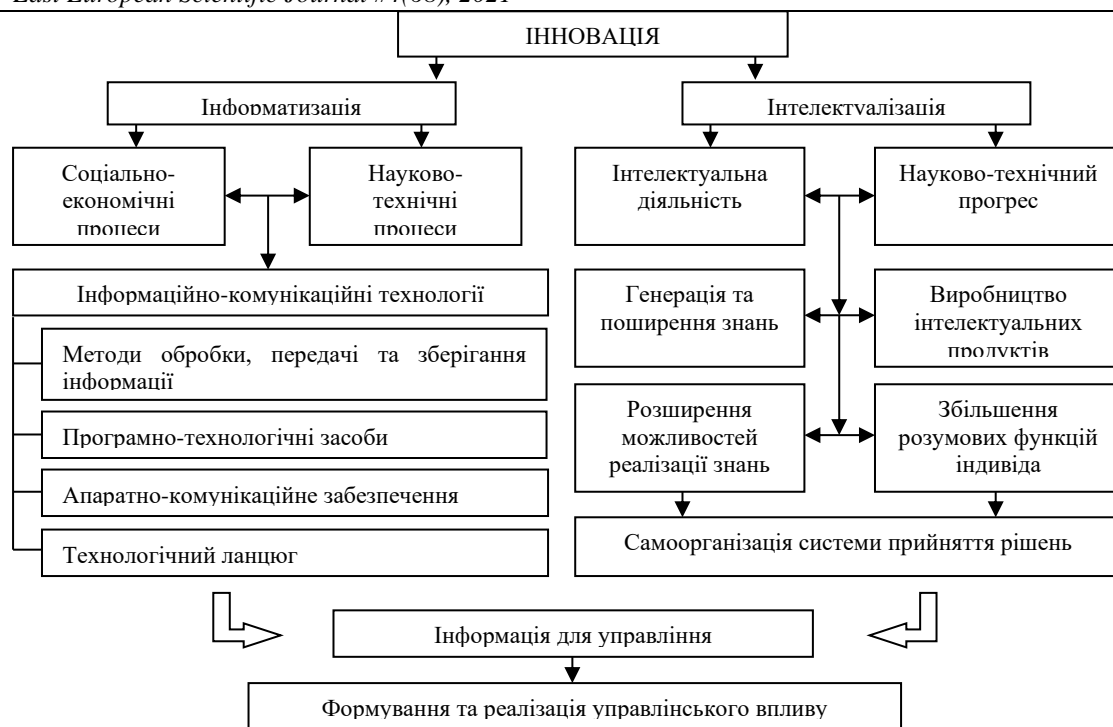

Рис. 1. Складові суті інновації як процесу розвитку економічних, соціальних та інформаційних систем

Інновація є свідомою діяльністю з генерування нововведень для прямого впливу на їх реалізацію, внаслідок чого підвищується ефективність економічних, соціальних та інформаційних систем, які характеризуються безперервністю змін і розвитку через своєчасну реакцію на чинники зовнішнього середовища, адаптацію до нових умов взаємодії та активізацію координації зв'язків. У інновації реалізована комплексна система організаційного, інформаційного, технологічного, методологічного та філософського перепроєктування процесів відповідно до досягнення багатопільового аспекту управління.

На основі використання комп'ютерних технологій в інформаційному процесі інтегровані та взаємопов'язані процеси, що відображають вплив формальних і неформальних інститутів, правила яких регулюють стійкий розвиток економіки, забезпечення інтересів бізнесу та збільшення його вартості через функціональні можливості інноваційних продуктів. Інформатизоване налаштування інформаційної системи підприємства умовно можна розділити на два рівні: апаратний та програмний. Апаратний рівень об'єднує комп'ютерні пристрої, засоби зв'язку та комунікації. З точки зору технічної реалізації немає принципової різниці в побудові інформаційної інфраструктури, оскільки сьогодні ринок пропонує достатньо програмних рішень, які можуть стати її результативною основою і мають порівняно невисоку вартість з пропозицією необхідних функціональних можливостей. Необхідно налагодити інтегровані взаємозв'язки між усіма рівнями інформаційної системи, забезпечити доступ до інформації в режимі реального часу (якщо користувач має відповідні

повноваження), організовані процеси інформаційного обслуговування.

Під інтелектуалізацією підприємства розуміють процес розвитку і поліпшення структури інтелектуального потенціалу для уможливлення реалізації стратегічних цілей підприємства відповідно до впливу глобалізації, підвищення рівня конкуренції, підвищення рівня розробок і поширення інтелектуальних нововведень. Загальні аспекти інтелектуалізації переносяться не лише на підприємство, а й на інформаційну систему, в межах яких організуються процеси обробки, передачі та зберігання даних з результатом формування релевантної інформації, що задовольняє мультицільові запити різних користувачів. Це формування нового якісного знання як результату інтерпретації економічно вагомої інформації, котра стосується певного проміжку часу й групи поставлених завдань, що має мінімізувати ризики і стан невизначеності діяльності підприємства.

Інтеграція процесів інформатизації та інтелектуалізації сприяє формуванню моделі своєчасної реакції на зміни в навколишньому середовищі з використанням принципово нових технологій і науково-інтелектуальних ресурсів. Інновація як процес генерування й поширення нововведень, результат управління змінами охоплює питання пріоритетності людської активності, а саме керуючого розуму. Інновація є тотожним поняттям до інноваційного розвитку, оскільки характеризується постійністю, послідовністю змін якісного характеру, які є незворотними та закономірними. Суть цих понять полягає в наявності можливості й реальності змін, які забезпечують безперервний процес

удосконалення соціальних, економічних та інформаційних систем, у результаті чого не лише розкриваються і розширюються їх компетенції, а й розвиваються нові ознаки та властивості, що відповідають часовому і просторовому контексту модифікації світу. Відмітною рисою інновацій (інноваційного розвитку) є властивість самовдосконалення, самоуправління економічних, соціальних та інформаційних систем через поширення результатів інтелектуалізації, що дозволяє досягати нової якості суспільно-економічних та інформаційних процесів на підприємстві і в глобальному середовищі. Інноваційний розвиток характеризується рухливістю процесів з їх адаптацією до умов, у яких функціонують економічні, соціальні та інформаційні системи, внаслідок чого ефективно реалізується алгоритм «тема – рема» (відома інформація – нова інформація).

Інноваційний розвиток підприємства виражається через формування умов для підтримки і впровадження інновацій, що забезпечується генеруванням змін для вироблення і поширення нових знань, охоплюючи рівень окремої системи, що носить системний характер, реалізується комплексно із урахуванням змін компонентів внутрішнього і зовнішнього середовища як існуючої реальності та об'єктивної реакції на зміни у самій системі, виходячи з об'єктивних і суб'єктивних засад інновацій [4]. Інноваційний розвиток підприємства сприяє досягненню вищого рівня його ключових компетенцій, які забезпечують зміцнення конкурентоспроможності діяльності, незалежно від сприятливості зовнішнього економічного середовища.

Інноваційний розвиток підприємства базується на актуалізації суспільно-економічних цінностей через різні результати, отримання яких забезпечується на підставі розробки низки інтелектуальних і технологічних рішень, що складають індивідуальну бізнес-модель суб'єкта господарювання. Це більш глибока та складна категорія, ніж традиційна група цінностей і традицій, прийнятих як структура відносин між працівниками підприємства – організаційно-методичні та інформаційно-технічні засоби і прийоми для здійснення діяльності в межах поставленої цілі, що коригується через оцінку фінансово-економічних, інформаційних і когнітивних реакцій внутрішнього середовища на правила, згенеровані та поширені формальними й неформальними інститутами.

Багатоаспектність поняття інновація, що вміщує в собі передусім генерацію ідей, знань, рішень і науково-практичних ресурсів відповідно потребує комплексу правил, які є обмежувачем регулятором діяльності індивідів, стимулюючи досягнення вищого рівня їх взаємодії в економічних, соціальних та екологічних системах, узгоджуючи базові положення формальних і

неформальних інститутів. Інновація стимулюється вимогами різних інститутів, які виступають замовниками науково-інтелектуальних ресурсів, інноваційних технологій, ідей, знанневого розвитку економічних систем тощо.

Активізація змін діяльності має забезпечуватись їх синхронізацією з інтенсивністю розвитку зовнішнього середовища, як об'єктивної реакції на розробку нововведень, продуктів та інноваційних рішень. У зв'язку з ускладненням економічних відносин, пов'язаних із глобалізацією інформаційного суспільства, підприємства зацікавлені в розвитку інформаційно-аналітичних систем управління нової генерації із забезпеченням композиційної архітекτονіки, фокусуючись на програмних, комунікаційних та інтелектуальних складниках процесів обробки, передачі та зберігання даних. Сьогодні довгостроковий конкурентний успіх компанії залежить від її вміння створювати інноваційну модель управління підприємством.

Ключову роль в стимулюванні розвитку і конкурентоспроможності в бізнесі займають інновації, передусім, в інформаційно-аналітичних процесах. Раніше для отримання результату було достатньо імплементації підтримуючих технологічних рішень, проте сьогодні необхідно значно більше – необхідно управляти можливостями та потенціалом через впровадження радикальних рішень. Емпіричні дослідження об'єктивно свідчать про те, що в радикальних інноваціях закладений куди більший потенціал успіху для бізнесу, ніж в підтримуючих удосконаленнях процесів та продуктів [5].

У своєму розвитку підприємства орієнтуються на різні інновації, проте не враховують, що не можна визначити пріоритет в рішеннях – це має бути комплексний процес змін. Інноваційний розвиток – це взаємопов'язаний процес перетворень в усіх структурних елементах підприємства, в його економічних, інформаційних зв'язках, організації, культурі та технологіях. Можливості реалізації інновацій визначаються групою ключових чинників (рис. 2) [6].

Цінності – це чинник, який визначає можливість для змін та розвитку. Передусім, це стандарти, відповідно до яких визначаються перспективи та генеруються ідеї. Також, це пріоритети, яким слідує підприємство відповідно до обраного напрямку розвитку.

Зростання бізнесу означає ускладнення структури його організації, а отже, завданням є прийняття відповідальних рішень на всіх рівнях систем управління відповідно до стратегії розвитку та бізнес-моделі. Цінності підприємства мають бути цінностями кожного працівника, що передбачає орієнтацію на єдину мету та узгодженими правилами та при рівній відповідальності за прийняті рішення.

Рис. 2. Чинники забезпечення реалізації радикальних інновацій

Для забезпечення цінностей необхідні ресурси, яким властивий матеріальний і нематеріальний характер. Ресурси є найбільш гнучким чинником інновацій і можуть комбінуватись відповідно до різних моделей розвитку із постійною актуалізацією.

Доступ до великих обсягів інформаційних ресурсів збільшує шанси управлінського персоналу своєчасно реагувати на будь-які зміни. Саме на інформаційні ресурси зважає система управління при оцінці перспектив і обмежень розвитку. Оцінка ресурсів обов'язково має супроводжуватись організацією відповідних процедур, що передбачає побудову індивідуальної моделі розвитку з перетворенням вихідних ресурсів у конкурентну перевагу.

Процедура – це не лише дія, а методи, процеси та способи перетворення ресурсів, моніторингу ринку, планування бюджету, підвищення професійних компетентностей працівників тощо.

Для забезпечення інноваційного розвитку управлінський персонал приймає рішення щодо перетворення ресурсів, технологій, продуктів, торгової марки, організаційної культури, інформації в нову вартість. Саме перетворенню інформації приділяється більше уваги в організації процедур, оскільки на управлінських відомостях ґрунтується стратегія розвитку.

Розвиток підприємства має починатись з оптимізації моделі його організації, яка складається з певних елементів, а саме організаційного коду, що є унікальним для кожного суб'єкта господарювання. Інноваційні перетворення є ефективними за умови, якщо розвиток властивий як кожному елементу організаційної моделі, так і їх сукупності загалом. Розвиток кожного елемента включає також попередній результат змін відповідного елемента та всієї моделі, оскільки визначається як рекомендації до змін і перетворень (табл. 1.).

Таблиця 1

Організаційний код інноваційних змін в діяльності підприємства

Елемент коду	Характеристика
1	2
Сукупний розвиток	Підприємство має постійно адаптуватись до змін і розвиватись. Важливо, щоб розвиток відбувався у кожній підсистемі із оновленням професійних компетенцій
Персоніфікований розвиток	Розвиток організаційного коду передусім забезпечують працівники підприємства. Тому необхідно забезпечити навчання та професійний розвиток як стимул для впровадження інновацій на мікрорівні
Комплексна система мотивації	Організаційні зміни пов'язані з мотивацією працівників, що включає не стільки матеріальне стимулювання, скільки зацікавленість в розвитку діяльності підприємства
Партнерство	Інноваційне поєднання ресурсів, цінностей, процедур, професійних компетенцій. Це складні структури інноваційного забезпечення змін, що реалізуються здебільшого шляхом актуалізації знань, вмінь, навиків
Імплементация інноваційних технологій	Фундаментом зміни організаційного коду підприємства є саме інноваційні технології, які стосуються не лише інформаційних процесів, а впроваджуються в усі процеси діяльності підприємства та управлінські системи. Саме інноваційні технології визначають рівень конкурентної стійкості підприємства, оскільки дозволяють своєчасно адаптуватись до вимог зовнішнього середовища

Трансформація архітекτονіки діяльності	Рейнжиніринг інформаційних, управлінських та бізнес процесів підприємства. Це комплексна робота з оновлення архітекτονіки організаційного коду підприємства з урахуванням нових зв'язків між рівнями управління
Передбачення реальних потреб змін	Концентрація уваги на інноваціях, властивих розвитку суспільства та економіки. Своєчасне реагування на нові чинники соціально-економічного перетворення з адаптацією діяльності до них
<i>1</i>	<i>2</i>
Розвиток інформаційної інфраструктури	Інформаційна інфраструктура забезпечує існування та розвиток організаційного коду, тому саме трансформація інформаційних процесів є необхідним заходом для підвищення ефективності діяльності підприємства
Оновлення бізнес-моделі	У сучасній економіці для розвитку бізнесу недостатньо обмежуватись формуванням інноваційних продуктів, а необхідно генерувати нові правила діяльності, які реалізуються в інноваційній бізнес-моделі
Визначення критеріїв розвитку	Оцінка результатів діяльності передбачає наявність критеріїв, відповідно до яких визначається перспективність або обмеженість розвитку підприємства. Розробка критеріїв дозволяє сформулювати індивідуальну формулу розвитку
Визначення напрямку розвитку	Визначення сенсу, потреб та перспектив існування підприємства як конкурентоздатної економічної одиниці. Формування мети має бути процесом поєднання стимулів, ресурсів, процедур і напрямів змін
Підтримка змін	Розвиток досягається шляхом прийняття змін як необхідного кроку, що передбачає переосмислення діяльності підприємства щодо перспектив і обмежень її модернізації в умовах сучасної економіки

Управління змінами передбачає перепроєктування організації діяльності підприємства, що здійснюється шляхом побудови комплексних систем з інтеграцією ключових елементів організаційного коду (див. табл. 1). Подібній системі властивий унікальний характер, оскільки виключно підприємство приймає рішення щодо організаційної основи бізнесу із моделюванням системи управління.

Основою конструювання інформаційних, організаційних, управлінських та бізнес-процесів підприємства є реструктуризація як процедура підвищення ефективності діяльності з підвищенням рівня конкурентної стійкості суб'єкта господарювання. Структурна перебудова є складним механізмом змін, чому властиві риси радикальних інноваційних рішень, в яких реалізуються перетворення у цінностях підприємства, інтеграція інформаційної та технологічної інфраструктури з перепроєктуванням бізнес процесів.

Інноваційний розвиток досягається не лише реструктуризацією процесів, а передбачає налагодження нового рівня взаємодії із зовнішнім економічним середовищем, оскільки зміни передусім властиві макрорівню, на що має реагувати мікрорівень. Адаптаційне оновлення – це невід'ємний процес змін як реакція на сигнали економіки, що налаштовує бізнес на визначення нових пріоритетів розвитку із відповідними трансформаціями в організаційному коді підприємства.

Імплементация інновацій здійснюється передусім шляхом навчання, оскільки більшість змін передбачають наявність певних професійних компетенцій. Управлінському персоналу необхідно не лише визначити новий напрям розвитку, обрати методи та інструменти його досягнення, а також сформулювати систему стимулів. Імплементация

інновацій є складним процесом, проте з великим потенціалом, який полягає в сталості розвитку.

Інформаційне моделювання можна назвати похідним елементом інтеграції реструктуризації, адаптаційного оновлення та імплементації інновацій, оскільки саме на підставі формування інформаційних моделей досягається зміна традиційних методів, принципів і процедур із трансформацією застарілої бізнес моделі. Саме інформаційне моделювання дозволяє побачити перспективи та реально оцінити ресурси, ризики, можливості та обмеження. На підставі інформаційного моделювання мобілізуються ресурси, формується система цілей та генеруються конструкції управлінських рішень.

Загалом, узгоджена структурна перебудова організаційного коду інноваційного розвитку підприємства реалізується на підставі комплексних змін з їх управлінням відповідно до інноваційних рішень. Невід'ємним інструментом управління змінами є конструювання моделей організації, найбільш ефективною з яких є модель 7S, яка дозволяє діагностувати організаційну систему підприємства, планувати зміни в його процесах, сприяти підвищенню рівня професійних компетенцій. Модель 7S складається з семи незалежних змінних: structure – спосіб розділення праці і рівнів управління; strategy – способи підтримки конкурентної переваги; systems – процедури, щодня виконуються співробітниками; shared values – усталені цінності, що розділяються співробітниками і є основою корпоративної культури; skills – компетенції організації, фактичні здібності співробітників; style – розроблений керівництвом стиль управління; staff – працівники організації [7]. Головна ідея конструювання моделі 7S полягає в тому, що ефективні рішення залежать від людського чинника, а саме від здатності фахівців реалізувати професійні компетенції

відповідно до цінностей діяльності підприємства, його стратегії та напрямку розвитку. Людський чинник є пріоритетним також у дослідженнях управління інноваціями, в якому йдеться про те, якою має бути ефективна організація, здатна зберігати конкурентну стійкість в динамічно мінливих умовах [8].

Головною ідеєю конструювання моделі управління інноваціями є триєдність ключових завдань розвитку: розуміння реальної ситуації, формування очікувань, вироблення необхідних заходів. Схематично управління інноваціями можна описати через три блоки процесів, які властиві різним рівням впливу (рис. 3).

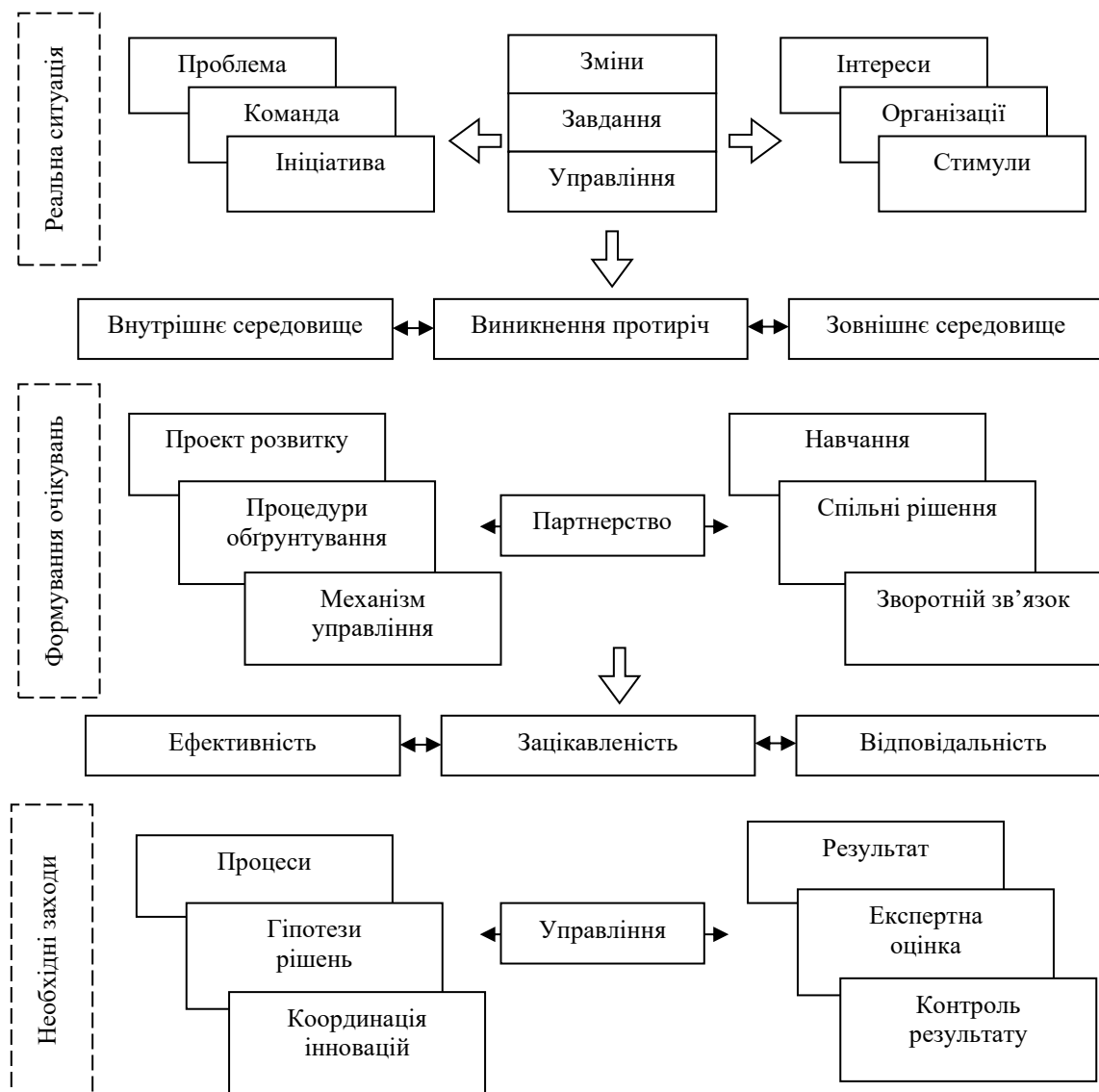

Рис. 3. Ієрархічна модель управління інноваціями

Управління інноваціями відповідно до ієрархічної моделі (див. рис. 3) дозволяє виконати два ключових завдання розвитку – не лише прийняти рішення, а також забезпечити його ефективну імплементацію. У моделі враховано наявність протиріч в інтересах розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища, внаслідок чого необхідно забезпечити партнерство, планувати розвиток з урахуванням інтересів бізнесу, економіки і суспільства.

Акцент цільових інновацій поставлено на перехід від реального стану справ до реальних дій, що забезпечує трансформацію очікувань у результат. Такий перехід є можливим, якщо є відповідний інформаційний супровід інновацій, що

передбачає безперервність модернізації інформаційно-аналітичної системи підприємства на базі нових рішень і технологій.

Орієнтир інноваційного розвитку бізнесу є підґрунтям для трансформації функціонального менеджменту із визначенням пріоритету довгострокового планування, що забезпечується комплексом відповідної інформації. Сьогодні суттєво змінився підхід до інформаційного управління, який розглядається як окрема концепція управлінської діяльності підприємства. Традиційно, підприємницькі структури використовують стратегічну піраміду розвитку бізнесу із імплементацією комплексу організаційних та технологічних інновацій (рис. 4).

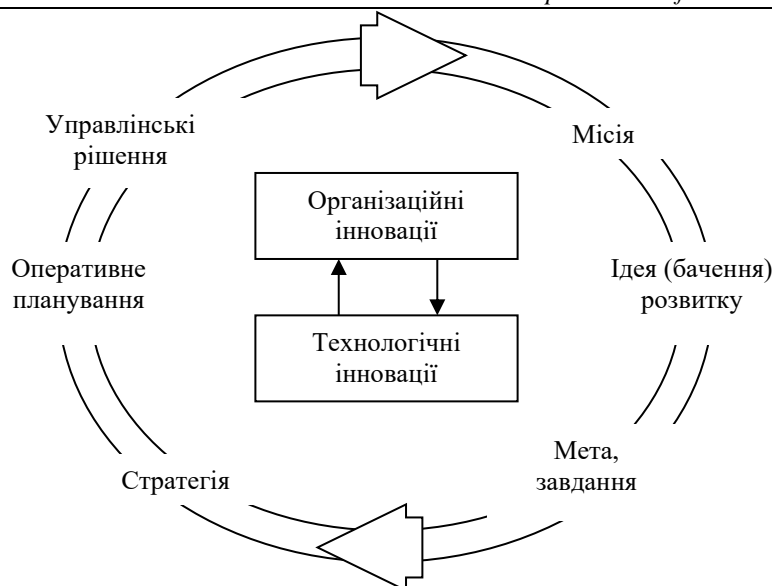

Рис. 4. Традиційний цикл інноваційного розвитку бізнесу

В умовах динамічних змін в економіці та суспільстві традиційний підхід до формування стратегії інновації є неефективним, оскільки більшість чинників, перспектив, ризиків і умов розвитку є непередбачуваними для визначення стратегії. Традиційний підхід розвитку (див. рис. 4) є більш прийнятним для бізнесу, який розвивається у стабільних та передбачуваних економічних умовах, тобто в неіснуючому сьогодні середовищі.

Інноваційна модель розвитку має бути сформована з урахуванням базових чинників інноваційних перетворень: стратегічні наміри, виклики управління, баланс можливостей та обмежень. Характерною ознакою такої моделі є кардинальна зміна суті стратегії – не усунення помилок внаслідок оцінки минулих подій, а перспективність змін і нововведень.

Стратегічні наміри властиві кожному бізнесу, проте зі рідким виключенням управлінський персонал правильно оцінює цей фактор інноваційного розвитку. Стратегічні наміри формуються як бачення та стимул розвитку, а отже, передбачають реалізацію конкретних дій, які змінюються відповідно до вимог реального часу. Вони є відправною точкою трансформацій, що передбачає формування специфічної конфігурації загальних змін із багатоваріантним комбінуванням гіпотез розвитку.

Не менш важливим фактором змін є виклики управління або мета та завдання, які формуються

для реалізації ідеї перспективного розвитку бізнесу. Управлінський персонал обов'язково має оцінювати можливості перед формуванням викликів, оскільки це дозволяє розробити реальний план дій без конфлікту інтересів та управлінської асиметрії.

Таким чином, якщо в традиційному підході наміри, виклики та перспективи формуються у вигляді моделі, то в інноваційній моделі ці чинники комбінуються в одній площині без визначення пріоритету одного чи іншого фактора. У такій моделі реалізується стратегічний процес з інтеграцією стратегічного мислення, комплексної системи прийняття рішень та механізму реакції на зміни. Це дозволяє налагодити ефективну взаємодію між ключовими суб'єктами управління та сприяє підвищенню якісних параметрів управлінських рішень. Узгоджене управління дозволяє сформувати ініціативну модель змін (рис. 5), ефективну для підприємств з адаптивним типом розробки стратегії, оскільки забезпечує гнучкість та швидкість реакції на зовнішні трансформації.

Ініціативну модель змін підприємства використовують для оцінки перспективності можливих стратегій, що дозволяє не витратити час на формування плану дій, який не буде реалізований внаслідок його неефективності в майбутньому.

Рис. 5. Ініціативна модель змін адаптивних підприємств

Така модель є більш надійною для адаптивних підприємств, оскільки дозволяє управлінському персоналу своєчасно реагувати на зовнішні фактори та здійснювати управлінські експерименти з мінімальним ризиком для розвитку. Кожен елемент моделі може використовуватись окремо як модуль управління або як комплексна система. Діагностика дозволяє розробити план процесу змін, здійснити моніторинг стратегічних факторів, оцінити можливості та, як наслідок, мобілізувати зміни. На етапі розробки стратегії приймається рішення про доцільність трансформації організаційної бізнес моделі, розроблюється сценарій як детальний план дій та вносяться перші імітаційні зміни.

Імплементация змін здійснюється одночасно з оцінкою стратегічних ініціатив та закладається в основу процесів діяльності підприємства. Саме імітаційність дозволяє за допомогою моделі передбачити розвиток подій, а отже, сформувати стратегію як експеримент із наперед очікуваним результатом. Також щоб бути попереду інновацій, необхідно управляти факторами та обмеженнями на кожному етапі трансформацій.

I Етап. Розуміння необхідності інновацій. Впровадження інновацій передбачає попереднє вивчення зовнішнього середовища з моніторингом стану розвитку ключових конкурентів та виявленням «слабких місць» у власній діяльності. Ініціація інновацій пояснюється реальною оцінкою ризиків, які властиві бізнесу за умови відмови від трансформацій.

II Етап. Формування робочої групи інноваторів. Підбір персоналу передбачає оцінку їхніх професійних компетенцій та здатності працювати разом при розробці та реалізації стратегії змін. Це найбільш відповідальний етап, оскільки зміни можуть бути ефективними при їх професійному управлінні із уникненням конфлікту інтересів.

III Етап. Визначення перспектив розвитку та розробка стратегії. Ключове місце займає стратегія перетворень, яка має бути простою, зрозумілою, гнучкою та відповідати концепції діяльності підприємства. Саме на цьому етапі детально розглядається облікова звітність та визначається

обсяг інформації, необхідної для формування стратегії розвитку.

IV Етап. Визначення засобів для сприяння інноваціям. Розробка еталонної моделі імплементации інновацій з узгодженням її основних параметрів з відповідальними особами на підсистемах управління. Кожна ланка управління має свою специфіку та потребує індивідуального підходу, тому передбачено застосування різних інструментів відповідно до роз'яснень управлінського персоналу.

V Етап. Створення умов для інновацій. Необхідно виявити і усунути перепони інновацій та замінити застарілі системи та структури, які не відповідають новій політиці розвитку.

VI Етап. Оперативність отримання результату. Пріоритет швидкого результату через імплементацию елементів загальної стратегії. Відразу змінити діяльність неможливо, тому управлінський персонал має визначити порядок трансформацій з прогнозуванням кумулятивного ефекту.

VII Етап. Оцінка отриманих результатів та поглиблення інновацій. Оперативні зміни дозволяють своєчасно оцінити їх перспективність. Якщо результат відповідає очікуванням, доцільно переходити на етап укрупнення змін та поглиблення реформ за допомогою нових проєктів і програм.

VIII Етап. Перетворення результатів інновацій на процес розвитку. Удосконалення діяльності з метою задоволення потреб розвитку, зростання продуктивності, поліпшення стилю керівництва і підвищення ефективності управління. Роз'яснення взаємозв'язку нового стилю роботи і організаційних успіхів. Розробка способів вдосконалення керівництва і його наступності

Імплементация нововведень має бути елементом політики інноваційних перетворень відповідно до їх типу, обраного підприємством. Вибір типу інноваційної політики залежить від різних факторів, основними з яких є вплив ризиків, очікувані результати, рівень складності імплементации.

Кожна інноваційна політика має свої переваги та недоліки, тому підприємство при виборі

керується загальними положеннями з адаптацією до організаційної моделі діяльності, стратегії та інструментів розвитку.

Градаційна інновація застосовується компаніями, які планують за рахунок поверхневих змін зберігати конкурентні позиції. Вона не може однозначно визначатись неефективною, оскільки дозволяє успішним компаніям регулювати діяльність шляхом необхідних коректив і запобіжних заходів. Політика розвитку може бути сконструйована з оперативних планів змін, для яких непотрібні радикальні поліпшення.

Політика градієнтних інновацій дозволяє обдумано управляти змінами та уникнути ситуацій невизначеності. Покрокові покращення сприяють більшій якості в опануванні нових технологій та забезпечують гармонійність в адаптації всього підприємства до змін без асиметрії в інформаційній системі та управлінні. Проте, градієнтна інновація має бути профілактичним засобом змін для підприємства, а не стратегією розвитку. Обов'язково необхідно визначити строк застосування такої політики з вибором наступного виду для переходу на вищий рівень змін.

Політика помірної інновації є більш інтенсивною та дозволяє реформувати організаційне середовище підприємства з істотною зміною бізнес-моделі, інформаційних та управлінських процесів. Відповідно до цієї політики, необхідні зміни, характерні для всіх площин бізнесу без виділення окремої ланки, що дозволяє поглибити перетворення та забезпечити взаємний вплив між підсистемами управління. Така політика стосується організаційної та технологічної архітектури компанії.

Помірні інновації дозволяють уникнути асиметричності, оскільки охоплюють різні рівні та механізми діяльності підприємства із забезпеченням інноваційної динаміки та розкриття потенціалу розвитку без визначення пріоритетів та ігнорування непривабливих на перший погляд ділянок бізнесу.

Докорінна інновація передбачає радикальні зміни, які суттєво впливають на всі аспекти діяльності підприємства. Це фундаментальні трансформації, які позначаються на мікрорівні та впливають на макрорівень економічного розвитку. Інновація є можливою, якщо досягти балансу між спонукальними діями підприємства та обмеженнями в реалізації змін.

Підтримати докорінну інновацію можна шляхом: розширення співпраці з лідерами галузі щодо інноваційних перетворень; трансформації кадрового планування щодо формування професійних компетенцій, які здатні підтримати зміни, формувати нові ідеї та актуалізувати стратегію. Обмеження розробки та імплементації докорінних інновацій здійснюється шляхом: орієнтування на проекти, в яких головною метою є уникнення ризику; розробки ідей, які не узгоджені з усіма підсистемами управління, а отже, не прийнятні для впровадження; використання проектів, які реалізовані в діяльності конкурентів. Докорінна інновація потребує поступової підготовки підприємства до змін, відпрацьованої політики з трансформацією кадрового, технологічного, організаційного, інформаційного забезпечення.

Вибір та інтеграція пріоритетів для трансформації діяльності, а також встановлення балансу між трьома типами інноваційної політики – градаційної, помірної, докорінної інновації – є елементом стратегії розвитку, розробка якої пов'язана зі стимулюванням інновацій. Кожна політика інновацій може бути результативною або неефективною – це залежить від політики керівництва підприємства щодо готовності перебудови бізнесу відповідно до нової стратегії розвитку. Процес розробки політики інновацій має включати визначення можливостей і виділення найпріоритетніших з них із створенням нової концепції діяльності, яка узгоджена та зрозуміла всіма працівниками підприємства. Інновації не мають бути невизначеними та випадковими – це мають бути продумані дії як алгоритм змін (рис. 6).

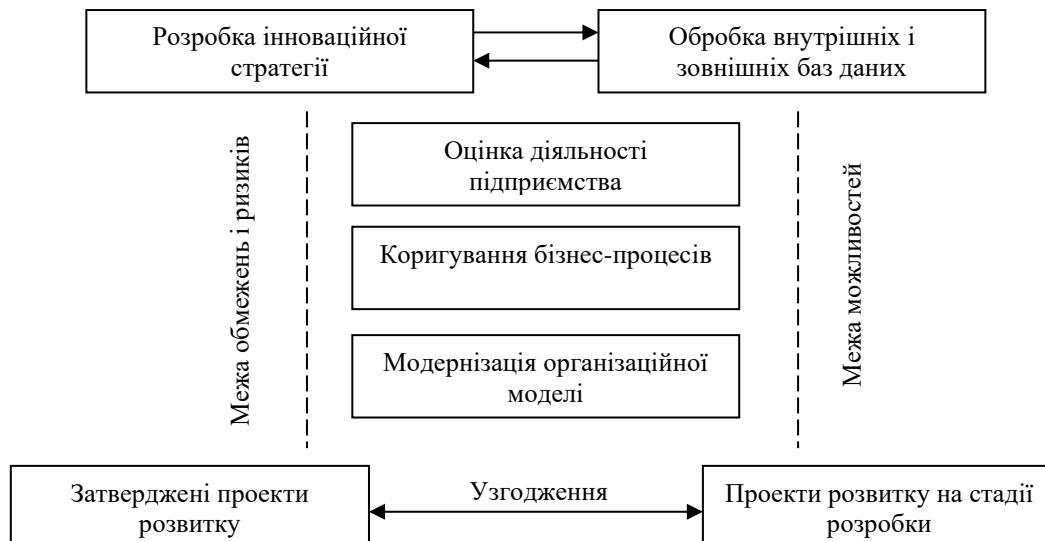

Рис. 6. Стратегія інноваційних змін, орієнтованих на сталий розвиток бізнесу

У забезпеченні стратегії інноваційних змін головне місце займають інформаційні системи та бази даних, оскільки саме інформація має ключове значення для реальної оцінки можливостей, обмежень і ризиків, визначення їхнього балансу в розробці проекту активізації діяльності підприємства.

До інформаційних систем висуваються підвищені вимоги, що передбачає опрацювання різноманітних динамічних даних з різним рівнем структуризації. Системи великих даних є новим рішенням для організації суспільно-економічних відносин з розвитком професійних компетенцій як основи для оптимізації сучасного інформаційно-аналітичного забезпечення управління. Великі дані як розширений аналітичний додаток глобального інформаційного середовища широко застосовується для обробки значних обсягів інформації.

Технологічна модифікація формування інформаційного забезпечення управління для кожного підприємства здійснюється індивідуально, враховуючи припустимі обсяги нової інформації, що не обмежується інформацією, отриманою під час звичайної діяльності. Наразі для управлінських систем обґрунтовано доцільність переважання нової інформації як форми відображення середовища підприємства, результатів його зв'язків із зовнішнім середовищем.

Для сучасного етапу розвитку бізнесу запропоновано різні інноваційні проекти, що вивели на новий рівень якість інформації, її продуктивність та оперативність обробки, передачі та зберігання даних. Потреба оперативності формування, обслуговування та поширення релевантної інформації обумовлена швидкістю, що супроводжує бізнес, ринок, економіку, технології та суспільство. Все це суттєво відрізняється від традицій минулого, коли першість здобувала уваженість і поміркованість, а час не розглядався як економічний чинник розвитку.

Технологічне та комунікаційне забезпечення обслуговування інформації сприяє оперуванню користувачем «великими» даними. Дані є «великими» не лише за точки зору обсягу, а й зважаючи на їх різноманітність, швидкість передачі та складність. Перевага в зовнішньому економічному середовищі властива компанії, яка раніше за інших матиме технології для збирання, обробки, аналізу та передачі «великих» даних.

Великі дані – це дієва альтернатива традиційним системам управління базами даних із підвищенням ефективності і швидкості обробки даних.

Разом зі стрімким накопиченням інформації швидкими темпами розвиваються технології аналізу даних. Якщо кілька років тому сегментація клієнтів на групи здійснювалась за схожими уподобаннями, то сьогодні існує можливість будувати моделі для кожного клієнта в режимі реального часу та згідно з його інтересами вносити конкретні пропозиції [9]. Організація інформації із

використанням систем великих обсягів даних здійснюється для підвищення її продуктивності, аналітичності та суттєвого скорочення часу без втрати якісних показників [10].

В узагальненому вигляді технологія великих даних – це напрям аналітики, що передбачає збір, статистику, аналіз даних, отримання знань і прогнозування подій [11]. Ця концепція набула розвитку ще за часів безкомп'ютерної обробки даних, оскільки дозволяло розширити межі планування завдяки широкому зовнішньому інформаційному середовищу.

Застосування системи Big Data сприяє ефективному використанню великих обсягів даних для підвищення аналітичності інформації через її сегментацію, що стимулює розробку різних варіантів сценаріїв управлінських рішень та підвищує можливість розглянути й оцінити альтернативи розвитку діяльності підприємства. Гнучкість сценаріїв бізнес-процесів сприяють якості провадження діяльності, а отже, підвищенню ефективності управлінських рішень і розроблених проектів розвитку. Для того, щоб забезпечити ефективність формування інноваційного середовища управління підприємством, необхідно врахувати в організації управлінського процесу стратегію реалізації проекту інноваційної інформаційної системи.

Одночасна стратегія – паралельне функціонування системи підприємства та управлінської інформаційної системи з відповідним рішенням. Таку стратегію обирають у випадку функціонування налагодженої, повністю інтегрованої системи з недостатньо розвинутим комп'ютеризованим механізмом формування бази даних, необхідних для аналізу, планування, контролю і активізації діяльності підприємства. Паралельне застосування систем відбувається в короткий строк, після чого система повністю трансформується відповідно до програмного рішення управлінської системи класу ERP (англ. Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства).

Стратегія підміни – трансформаційна заміна функціонуючої системи підприємства новою управлінською інформаційною системою та її налагодження в процесі діяльності. Використання нового програмного рішення пов'язано з високим ризиком, оскільки налаштування системи до потреб організації бази даних вимагає високого рівня професіоналізму та реорганізації у короткий строк бізнес-процесів підприємства.

Елементна стратегія – поетапне налагодження системи через часткове застосування управлінської інформаційної системи до окремих процесів з одночасним аналізом результативності формування інформаційної бази. Така стратегія може бути оцінена як найбільш безпечна, оскільки дозволяє знизити ризик неефективного обслуговування системи.

Вибір стратегії реалізації проекту управлінської інформаційної системи впливає на

організацію інформаційного забезпечення управління підприємством, оскільки програмні алгоритми мають бути синхронізовані для сприяння ефективності процесів обробки, передачі та зберігання даних. Інформаційна система може бути розширена відомостями, які необхідні для обслуговування первинної інформації стосовно діяльності підприємства відповідно до його індивідуальних характеристик. Окрему частину становить комплекс неструктурованої інформації з прив'язкою до методів, принципів і процедур організації інформаційного управління. Це сприяє формуванню розвинутої бази даних як інформаційно-довідкової компоненти.

Характерною рисою рішень є їхній вплив на діяльність підприємства через професійне судження, на основі якого визначається обсяг необхідної інформації, здійснюється її оцінка та відбір для формування декількох альтернативних варіантів, ефективність яких визначається якісними та кількісними параметрами управлінської інформації.

Інформаційний етап розвитку економіки та суспільства, що характеризується інтенсивністю інформаційного обміну та глобалізацією, висуває нові вимоги до підходів, що використовуються при формуванні стратегій. Це пов'язано з тим, що сьогодні зовнішнє середовище змінюється набагато швидше і глибше, ніж раніше, а ступінь невизначеності впливу різних чинників на майбутнє зростає. Підходи до розробки інноваційних стратегій змінювались під впливом нових умов світового розвитку.

Нижчий рівень займає стратегія, що базується на доступних ресурсах, тобто варіант, за якого стратегічне мислення системи управління обмежене активами, які доступні для використання. Такий підхід міг вважатись дієвим на початку минулого століття, коли пріоритетним чинником виробництва були земля, капітал та активи.

Наступним кроком на шляху переходу до інноваційного управління є підхід до розробки стратегії, що базується на умовах діяльності. Передбачається, що здобуття конкурентної стійкості забезпечується не шляхом володіння активами, а швидкістю адаптації діяльності підприємства до нових умов зі здатністю розвивати активи та створювати нові продукти та послуги. Такий підхід дозволяє своєчасно реагувати на минулі та поточні зміни зовнішнього економічного середовища з урахуванням внутрішніх умов, властивих бізнесу. Відповідно процес планування передбачає збір великих даних про стан ринку і тенденції його зміни, а також про діяльність підприємства на поточний момент часу і в недавньому минулому.

Наступний підхід (Ambition Driving Strategy) не відкидає аналітичні методи традиційного підходу, орієнтованого на умови розвитку. На рівні розробки стратегії, аналітичні методи та процедури інтегруються з процесами та інструментами, що забезпечують креативність, динамізм і

зацікавленість з боку персоналу підприємства. Відмітними рисами підходу є: амбіційність цілей; поведінковий контекст управління; безперервність управління змінами. Комбінація ключових компетенцій забезпечує унікальність бізнес-моделі і проектів рішень, повторити які конкуренти не зможуть, що забезпечується не стільки комплексом технологічних рішень, скільки низкою знань, ідей, професійних компетенцій, навичок, інформації.

Сьогодні найбільш ефективним підходом є розробка стратегії, що базується на цифрових технологіях, оскільки саме технології є перспективною компетенцією підприємства, орієнтованого на інноваційний розвиток. Підприємства виявили, що нові взаємозв'язки зовсім не обмежуються лише їх співробітниками і споживачами – реальною стала можливість стати частиною багатьох нових глобальних мереж, що об'єднують компанії, людей і речі в різних галузях в усьому світі. Ця ситуація і ступінь її впливу на трансформацію сучасного бізнесу відкриває нову епоху економічних і суспільних відносин – «Економіка всіх нас», коли підприємства стають частиною єдиної «цифрової тканини», що об'єднує всі аспекти бізнесу [12]. У цьому сенсі ринок кардинально змінюється під впливом розвитку компаній нового типу з інноваційною стратегією, що передбачає пропозицію клієнту не товару або послуги, а результат від використання поєднання цифрових технологій підприємства з розумними кінцевими пристроями, що використовуються клієнтом. Це еволюція не лише в стратегії розвитку, а в економіці – економіка кінцевого результату.

Digitization Driving Strategy – це серйозний крок на шляху кардинальних змін. Таку стратегію не можна визначати інструментом осучаснення, що інтегрується із загальною бізнес-стратегією. Цифрові

зміни – це глобальні перетворення, які ґрунтуються на цифрових засадах із інкорпорацією їх базових положень до стратегії розвитку, бізнес-моделі, операційної діяльності та корпоративної культури підприємства.

Центральним чинником у цифровій трансформації є інновації, які сьогодні є очевидною ознакою бізнесу, орієнтованого на цифрові технології, а отже збільшує обсяги обробки інформації із розширенням мереж взаємозв'язків та просуванням нових продуктів через цифрову платформу. Орієнтування на цифрові технології у взаємовідносинах з клієнтами дозволяє передбачувати їх очікування та пропонувати продукти раніше конкурентів. Сучасний бізнес має змінювати підхід клієнтоцентричності на цифровий розвиток, тобто трансформувати поведінковий аспект сприйняття клієнтів як об'єкту бізнес-моделі та учасників ланцюга спільного творення цінності.

Клієнти стали для бізнесу базовим завданням, оскільки забезпечують зростання діяльності підприємства, що є не лише метою бізнесу, а об'єктивною потребою підтримання життєдіяльності підприємницького суб'єкта із

переходом на вищий рівень глобальних змін. Ефективність є дзеркальним відображенням зростання, яке ґрунтується на цифрових транзакціях. Дотримання цифрових принципів означає створення якомога більшої цінності на кожну суму перерахованих клієнтами коштів. Таким чином, досягається розширення цільової аудиторії зі збільшенням масштабу пропозиції, що є новою засадою ефективності.

Висновки. У сучасній економіці конкуренція все більше стає змаганням не ресурсів, а стратегій, і інвестиції компаніями все частіше направляються на створення ключових компетенцій і забезпечення своїх динамічних здібностей. Все більшу роль відіграють цифрові трансформації, інноваційний потенціал, здатність формувати більш ефективні стратегії і постійно розвивати компанію, оновлюючи її структуру і ключові бізнес-процеси у відповідь на виклики зовнішнього середовища. Прагнення до перемоги в конкурентній боротьбі висуває нові вимоги до управлінців, які мають ставити амбітні, але досяжні цілі, формувати бачення майбутнього компанії і робити його надбанням всіх співробітників, стимулювати пошук і знаходити нові нетривіальні рішення в трансформації діяльності підприємства на цифровій платформі.

Список літератури:

1. Палагнюк Ю. В. Економічні аспекти інтеграції України до ЄС (у рамках дії Угоди про партнерство і співробітництво). Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». 2010. Т. 147, вип. 135. С. 22–27. (Серія «Державне управління»).
2. Laszlo C., Zhexembayeva N. *Embedded Sustainability: The Next Big Competitive Advantage*. Stanford Business Books : Stanford, CA, 2011. 288 p.
3. Линдгрэн М., Бандхольд Х. Принципы стратегического мышления. Сценарное планирование. Связь между будущим и стратегией. М. : Олимп-Бизнес, 2009. URL : <http://www.management.com.ua/strategy/str196.html>.
4. Галюк І. Б. Теоретичні аспекти інновацізації як об'єктивного процесу розвитку економічних систем. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2012. № 3. С. 12–17. (Серія «Економічна теорія»).
5. Gassmann O. *The business model navigator: 55 Models that will revolutionise your business* / O. Gassmann, K. Frankenberger, M. Csik : FT Press; 1 edition, 2015. 400 p.
6. Bochulia T. *Innovative changes in development of enterprise information system: digital transformations, behavioral technologies and new decisions: monograph*. Warsaw, 2019. 132 p.
7. McKinsey 7S Framework: Boost business performance, prepare for change and implement effective strategies. 50Minutes.Com, 2015. 30 p.
8. Adizes I. *Mastering Change – The Power of Mutual Trust and Respect in Personal Life, Family Life, Business & Society*. – Adizes Institute Publications, 1992. 240 p.
9. Революция Big Data: Как извлечь необходимую информацию из «Больших Данных»? URL : <http://goo.gl/FoshBG>.
10. Бочуля Т., Безверхий К. Обслуговування облікової інформації: архіви, база даних, системи великих обсягів даних (Big Data). Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 8. С. 29–37.
11. Глебов О. Большие данные для всех: сомнения и перспективы. *Intelligent Enterprise*. 2012. № 6. URL : <http://www.management.com.ua/ims/ims202.html>.
12. Daugherty P. *Digital Business Era: Stretch Your Boundaries* [Electronic resource] / P. Daugherty, P. Banerjee, M. J. Biltz. Access mode : https://www.accenture.com/t20151117T010853__w__/nlen/_acnmedia/Accenture/Conversion-Assets/Microsites/Documents11/Accenture-Technology-Vision-2015.pdf.

ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

УДК 343.851

Basenko R.A.

*candidate of pedagogical sciences,
Head of the Department of Law and Finance
Poltava Institute of Economics and Law
Open International University
of human development "Ukraine"*

Kovalenko V.F.

*Senior lecturer at the Department of Law and Finance
Poltava Institute of Economics and Law
Open International University
of human development "Ukraine"*

Avanesyan H. N.

*Associate Professor of Law and Finance
Poltava Institute of Economics and Law
Open International University
of human development "Ukraine"*

STREET CRIME IN UKRAINE: CURRENT SITUATION AND WAYS TO OVERCOME

Басенко Руслан Александрович

*кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри правознавства та фінансів
Полтавського інституту економіки і права
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»*

Коваленко Володимир Федорович

*старший викладач кафедри правознавства та фінансів
Полтавського інституту економіки і права
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»*

Аванесян Геннадій Миколайович

*доцент кафедри правознавства та фінансів
Полтавського інституту економіки і права
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»*

ВУЛИЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

DOI: 10.31618/ESSA.2782-1994.2021.5.68.28

Summary. Issues of street crime are considered. It has been established that street crime is a kind of illegal social practice and is a mass destructive phenomenon. It is manifested in the commission of homogeneous socially dangerous criminally punishable acts in the free and open part of the settlement. It has been proved that the manifestations of street crime are such types of intentional criminal offenses as: murder, bodily injury, beatings and murders, rape, theft, robbery, burglary, fraud.

Анотація. Розглядаються питання вуличної злочинності. Встановлено, що вулична злочинність є різновидом протиправної соціальної практики і являє собою масове руйнівне явище. Вона проявляється у вчиненні однорідних суспільно-небезпечних кримінально караних діянь на вільній та відкритій частині території населеного пункту. Доведено, що проявами вуличної злочинності є такі види умисних кримінальних правопорушень як: вбивство, тілесне ушкодження, побої та мордування, звалтування, крадіжка, грабіж, розбій, шахрайство.

Key words: street crime, street space, public places, criminal practice.

Ключові слова: вулична злочинність, вуличний простір, громадські місця, кримінальна практика.

Постановка проблеми. Протидія злочинності на вулицях та в інших публічних місцях визнається одним зі стратегічних завдань для більшості країн світу. За результатами проведених соціологічних досліджень 75 % громадян визнають існування в їхньому населеному пункті місць,

де безпека стати жертвою кримінального насильства найбільш висока.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемі вуличної злочинності приділялась велика увага з боку як науковців, так і практиків. Зокрема, проблемі вдосконалення методів профілактики вуличних злочинів присвячені роботи Ю.Антоняна,

С.Бородіна, К.Горяїнова, О. Гришина, В. Кудрявцева, В. Малкової, О. Сахарова, О. Шаргородського. Проте до теперішнього часу залишилось відкритим питання, що ж саме слід розуміти під поняттям «вулична злочинність», та чи є вона науковою абстракцією, або ж відображає певне явище у суспільному житті. Ця проблема по різному вирішувалась прихильниками філософських концепцій номіналізму та реалізму. Номіналісти (Дунс Скот, Росцелін, Вільям Оккам) вважали вуличну злочинність абстракцією, а реально існуючими, на їх думку, є лише одиничні, окремі кримінальні правопорушення. Навпаки, реалісти (Аристотель, Платон, А.Кентерберійський) гадали, що як загальні, так і часткові, поодинокі, окремі поняття позначають та відображають реальні явища. Звідси, на їх погляд, терміни «вулична злочинність» і «злочин» відповідають конкретним явищам суспільного життя.

Однак і дотепер у вітчизняній кримінальній науці питання вуличної злочинності залишаються малодослідженими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження поняття «вулична злочинність» має не тільки теоретичне, але й практичне значення. На сьогоднішній день офіційного визначення даного терміна взагалі не існує, через що виникає проблема відмежування цього поняття від терміна «злочинність у громадських місцях».

Мета даної статті полягає в характеристиці сучасного стану наукової розробки проблем вуличної злочинності та шляхів запобігання їй, визначення оптимальної моделі дослідження вуличної злочинності в сучасних реаліях розвитку суспільних відносин.

Виклад основного матеріалу. Поняття вуличної злочинності тісно пов'язане з місцем, де вчинюється кримінальне правопорушення, із специфікою вулиці, криміногенними вуличними ситуаціями. Тому для того щоб сформулювати поняття вуличного простору, необхідно виділити найбільш значущі структурні елементи вулиці як сфери життєдіяльності, в якій і відбуваються подібні кримінальні правопорушення. Слід визначити основні види території, де формуються специфічні криміногенні вуличні фактори. Головним елементом протиправних дій на вулиці є відкритий простір, де й відбувається порушення закону, оскільки вуличне середовище та поведінка в ньому людини і складають зміст вуличної злочинності.

Відкриті місця можна поділити на:

- а) місця, розташовані в населених житлових масивах (вулиці, двори, паркінги тощо);
- б) місця, розташовані поблизу або на деякій відстані від житлового масиву (новобудови, гаражі, мости, естакади тощо);
- в) місця, розташовані за межами житлових масивів (парки, кладовища, пустирі, лісові масиви тощо), але в межах населеного пункту.

Однак у такій ознаці вулиці як «відкритий простір» відсутня її соціальна сутність, оскільки

вона характеризує вулицю лише функціонально-просторово.

Соціальними властивостями цих територій є наявність в них людей, тобто виділення з простору місць загального, масового користування громадських місць.

Вулиці, так само як площі, проїзди, набережні, сквери і бульвари, належать до території загального користування, простору, яким безперешкодно користується необмежене коло осіб, тобто є громадськими місцями постійного користування.

Окремими наказами МВС України оголошувались роки профілактики вуличної злочинності. Однак, незважаючи на вжиті заходи, сьогодні маємо говорити про подальше поглиблене розроблення цього питання, про впровадження як найкращих зарубіжних практик у сфері протидії злочинності. Протидія злочинності на вулицях та в інших публічних місцях визнається одним зі стратегічних завдань для більшості країн світу.

За результатами проведених соціологічних досліджень 75 % громадян визнають існування в їхньому населеному пункті місць, де небезпека стати жертвою кримінального насильства анайбільш висока. Найчастіше такими є вулиці, прибудинкові території, зупинки транспорту тощо [1, с. 300-301].

У кримінологічній науці злочинність визначається як негативне соціальне, історично мінливе явище, що полягає у скоєнні частиною членів суспільства вчинків, які заподіюють шкоду іншим членам суспільства або суспільству в цілому, відповідальність за які передбачена кримінально-правовими нормами [2, с. 51]. З точки зору В. Кудрявцева, злочинність – це негативне соціально-правове явище, що має свої закономірності, кількісні та якісні характеристики, яке зумовлює негативні для суспільства, людей наслідки і яке потребує специфічних державних та громадських заходів контролю за ним [3, с. 12]. О. Александров вважає, що злочинність – це масове вирішення людьми своїх проблем із порушенням кримінальної заборони [4, с. 93].

В. Голіна та Н. Сметані на основні визначення злочинності згрупували в декілька напрямів: перший – сумарно-статистичний (абосоціально-статистичний), щобудується на радянській доктрині- це уявлення про злочинність як про відносно масове, історично мінливе, соціальне явище, що представляє собою сукупність кримінальних правопорушень, учинених на певній території і в певний проміжок часу; другий – новітній (абосоціально-практичний чи соціально-активний (діяльнісний)), що представляє злочинність як кримінальну активність частини членів суспільства (теорія кримінальної активності), як предметну діяльність, соціальну практику (інституціональна теорія криміналізації суспільства), як прояв криміногенного потенціалу суспільства, як масовий прояв деструктивності у поведінці людей, як форму соціальної адаптації [5, с. 29-30].

В окремих нормативно-правових актах вулиці та громадські місця використовується як різні поняття [6]. Як передбачається Положенням «Про

порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань», із загальної кількості кримінальних правопорушень, учинених у громадських місцях, виділяються вуличні [7]. Вулицею вважається відкрита частина території міста чи населеного пункту (крім приміщень та будівель), на якій перебувають громадяни, рухається транспорт і до якої є вільний доступ у будь-яку пору року та час доби. Також вулицею вважається проїжджа частина дороги, у тому числі автомагістралі, тротуари, площі, проспекти, бульвари, набережні, мости, шляхопроводи, естакади, проїзди, зупинки громадського транспорту, парки, сквери, провулки, завулки, двори, за винятком приватних домоволодінь, включаючи зелені насадження та елементи благоустрою. Крім того, до кримінальних правопорушень, що вчинені в умовах вулиці, належать: крадіжки з ресторанів, кафе, закладів громадського харчування, магазинів, кіосків, транспортних засобів, інших об'єктів, якщо проникнення в них здійснено безпосередньо з вулиці; незаконне заволодіння транспортним засобом, якщо він знаходився на вулиці, біля будинків, на стоянках, які не охороняються.

У науці існують і деталізовані визначення місць вчинення вуличних кримінальних правопорушень. Ю. Александров зазначає, що до вуличних кримінальних правопорушень належать, зокрема, такі кримінальні вияви:

а) кримінальні правопорушення, скоєні на вулицях, майданах, проспектах, бульварах, набережних, мостах, шляхопроводах, естакадах, зупинках громадського транспорту, в парках, скверах, провулках, проїздах, завулках, дворах (за винятком індивідуальних садіб), що знаходяться у межах населеного пункту;

б) крадіжки з ресторанів, кав'ярень, закладів громадського харчування, кіосків, транспортних засобів тощо, якщо злочинці проникають на ці об'єкти з вулиці;

в) викрадення автотранспорту, що знаходився на вулиці, поблизу будинків, на стоянках, які не охороняються [8].

Щодо ступеня суспільної небезпечності вуличних кримінальних правопорушень, то вони також є проявом найбільш небезпечних способів вчинення кримінального правопорушення (фізичне насильство). До того ж законодавець у ряді випадків посилив кримінальну відповідальність за рахунок віднесення до кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак складів вуличних кримінальних правопорушень таких, як:

- корисливі та хуліганські мотиви, мотиви расової, національної чи релігійної нетерпимості; поєднання зі зґвалтуванням або сексуальним насильством;

- вчинення групою осіб, за попередньою змовою групою осіб, організованою групою; мета залякування потерпілого;

- характер мордування; вчинення злочину щодо неповнолітньої особи або особи, яка не досягла чотирнадцяти років;

- поєднання з насильством; вчинення особою, яка раніше вчинила розбій або бандитизм тощо.

Не вдаючись до аналізу підходів до визначення поняття «кримінально-правова характеристика», слід зазначити, що детально юридичну конструкцію «кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень» досліджено у статті А. Вознюка «Поняття та елементи кримінально-правової характеристики злочинів» [9, с. 156].

На підставі аналізу наявних наукових позицій вітчизняних вчених дослідник доводить, що кримінально-правова характеристика кримінального правопорушення повинна включати такі елементи:

1) суспільна небезпечність кримінального правопорушення [9, с. 154];

2) склад кримінального правопорушення;

3) кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення;

4) характер (вид та розмір) покарання за кримінальне правопорушення;

5) спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності або обставини, що виключають злочинність діяння [9, с. 156-157].

Значна кількість таких кримінальних правопорушень вчиняється групами злочинців, особами, які перебувають в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Потерпілими здебільшого стають жінки, особи пенсійного віку та діти. При чому питома вага цих кримінальних правопорушень невпинно зростає. Тому, сьогоденні заходи запобігання та протидії малоефективні, а розробка, впровадження та реалізація нових повинна бути пріоритетним напрямом для влади. Зазначені вище умови вчинення вуличних кримінальних правопорушень ускладнюють їх розкриття та покарання винних. І, як наслідок, погіршується довіра населення до правоохоронних органів та імідж країни на міжнародній арені. Тому дуже важливо впровадити на міжнародному і державному рівні такі заходи протидії вуличній злочинності, які будуть найбільш модернізованими та ефективними в реалізації. У той же час є й позитивні моменти.

За ступенем суспільної небезпеки до злочинних однозначно належатимуть діяння, що заподіюють фізичну або майнову шкоду у розмірі та у спосіб, визначений законодавцем, та діяння, вчинені загальнонебезпечним або насильницьким способом тощо. Слід зазначити, що усі ці характерні риси суспільної небезпечності в ідеалі законодавець має враховувати під час визначення міри покарання за вчинене кримінальне правопорушення. Саме визначення у кримінально-правовій санкції виду та розміру покарання є показником типової суспільної небезпечності кримінального правопорушення.

До вуличних кримінальних правопорушень слід віднести: умисне вбивство (ст. 115 КК України), тілесні ушкодження різного ступеню тяжкості, побої та мордування (ст.ст. 121, 122, 125, 126 КК України), зґвалтування (ст. 152 КК України), крадіжку (ст. 185 КК України), грабіж (ст. 186 КК України), розбій (ст. 187 КК України),

шахрайство (ст. 190 КК України), порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України), незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України), хуліганство (ст. 296 КК України), незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК України), незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України), незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК України), незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК України) [10].

Висновки та рекомендації. Проведений аналіз наукової розробки проблем запобігання вуличній злочинності дає можливість зробити декілька висновків.

Більшість робіт виконано до істотного реформування правоохоронних органів України, а запропоновані в них заходи щодо запобігання вуличній злочинності можуть мати низький соціальний ефект в українських реаліях. Як засвідчує аналіз спеціалізованих наукових розробок кримінологічного пізнання вуличної злочинності, усі вони передбачають вивчення таких її напрямів, як загальнотеоретична розробка проблеми (визначення предметної площини, обрання методики пізнання); кримінологічна характеристика (стан, структура, динаміка вуличної злочинності, детермінанти вуличної злочинності, особа злочинця та жертва кримінального правопорушення); запобігання (загально-соціальний, спеціально-кримінологічний, індивідуальний та віктимологічний рівні).

В окремих роботах увагу також приділено таким питанням запобігання вуличній злочинності, як кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень цієї групи, міжнародні стандарти та зарубіжний досвід протидії вуличній злочинності.

У зв'язку із цим, з метою розроблення кримінологічних засад науково-практичного забезпечення запобігання вуличній злочинності необхідно вирішити такі завдання:

- 1) визначення поняття, сутнісних ознак та найбільш поширених проявів вуличної злочинності;
- 2) надання кримінально-правової характеристики вуличних кримінальних правопорушень;
- 3) установа кількісних та якісних показників вуличної злочинності;
- 4) розроблення характеристики особи злочинця, що вчиняє вуличне кримінальне правопорушення;

- 5) визначення детермінант вуличної злочинності;
- 6) віктимологічне дослідження та характеристика жертви вуличних кримінальних правопорушень;
- 7) дослідження міжнародно-правових стандартів запобігання вуличній злочинності;
- 8) аналіз зарубіжних практик запобігання вуличній злочинності та визначення тих, які з високим ступенем вірогідності матимуть позитивний ефект в українських реаліях;
- 9) розроблення загально-соціальних, спеціально-кримінологічних, індивідуальних та віктимологічних заходів запобігання вуличній злочинності.

Список літератури:

1. Тітуніна К.В., Кириленко Ф.О. Аналіз злочинів, скоєних у громадських місцях. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2017. № 2. С. 300–309.
2. Курс кримінології: Загальна частина : підручник : у 2 кн. / О.М. Джуца та ін. ; за заг. ред. О.М. Джуці. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
3. Криминология : учебник / под. ред. В.Н. Кудрявцева, В.Е. Эминова. 3-е изд, перераб. и дополн. Москва : Юристъ, 2004. 734 с.
4. Александров А.И. Уголовная политика и уголовный процесс в российской государственности: история, современность, перспективы, проблемы : монография ; под ред. В.З. Лукашевича. Санкт-Петербург : Изд-во С.-Петербург. гос. ун-та, 2003. 559 с.
5. Голіна В.В., Сметаніна Н.В. Злочинність і системний підхід. Системний підхід у дослідженні злочинності : матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 21 черв. 2013 р. Харків, 2013. С. 28–38.
6. Наказ Міністерства оборони України від 10.10.2016 р. № 515 «Про затвердження Інструкції про організацію патрульно-постової служби Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1429-16/ed20161010#n17>
7. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : Наказ Генеральної прокуратури України від 06.04.2016 р. № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16#n14>.
8. Александров Ю.В. Вулична злочинність. Юридична енциклопедія : в 6 т. редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : «Укр. енцикл.», 1998. Т. 1: А–Г. URL: http://leksika.com.ua/11691118/legal/vulichna_zlochinnist
9. Вознюк А.А. Поняття та елементи кримінально-правової характеристики злочинів. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 154–160.
10. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341>

#4(68), 2021 часть 5
Восточно Европейский научный журнал
(Санкт-Петербург, Россия)
Журнал зарегистрирован и издается в России
В журнале публикуются статьи по всем
научным направлениям.
Журнал издается на русском, английском и
польском языках.

Статьи принимаются до 30 числа каждого
месяца.

Периодичность: 12 номеров в год.

Формат - А4, цветная печать

Все статьи рецензируются

Бесплатный доступ к электронной версии
журнала.

Редакционная коллегия

Главный редактор - Адам Барчук

Миколай Вишневецки

Шимон Анджеевский

Доминик Маковски

Павел Левандовски

Ученый совет

Адам Новицки (Варшавский университет)

Михал Адамчик (Институт
международных отношений)

Питер Коэн (Принстонский университет)

Матеуш Яблоньски (Краковский
технологический университет имени
Тадеуша Костюшко)

Петр Михалак (Варшавский университет)

Ежи Чарнецкий (Ягеллонский университет)

Колуб Френнен (Тюбингенский
университет)

Бартош Высоцкий (Институт
международных отношений)

Патрик О'Коннелл (Париж IV Сорбонна)

Мацей Качмарчик (Варшавский
университет)

#4(68), 2021 part 5
Eastern European Scientific Journal
(St. Petersburg, Russia)
The journal is registered and published in Russia
The journal publishes articles on all scientific
areas.
The journal is published in Russian, English
and Polish.

Articles are accepted till the 30th day of each
month.

Periodicity: 12 issues per year.

Format - A4, color printing

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Editorial

Editor-in-chief - Adam Barczuk

Mikolaj Wisniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Pawel Lewandowski

Scientific council

Adam Nowicki (University of Warsaw)

Michal Adamczyk (Institute of International
Relations)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jablonski (Tadeusz Kosciuszko
Cracow University of Technology)

Piotr Michalak (University of Warsaw)

Jerzy Czarnecki (Jagiellonian University)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Institute of International
Relations)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (University of Warsaw)

**Давид Ковалик (Краковский
технологический университет им. Тадеуша
Костюшко)**

**Питер Кларквуд (Университетский
колледж Лондона)**

Игорь Дзедзич (Польская академия наук)

**Александр Клиmek (Польская академия
наук)**

**Александр Роговский (Ягеллонский
университет)**

Кехан Шрайнер (Еврейский университет)

**Бартош Мазуркевич (Краковский
технологический университет им. Тадеуша
Костюшко)**

Энтони Маверик (Университет Бар-Илан)

**Миколай Жуковский (Варшавский
университет)**

**Матеуш Маршалек (Ягеллонский
университет)**

**Шимон Матысяк (Польская академия
наук)**

**Михал Невядомский (Институт
международных отношений)**

Главный редактор - Адам Барчук

1000 экземпляров.

Отпечатано в ООО «Логика+»

198320, Санкт-Петербург,

Город Красное Село,

ул. Геологическая,

д. 44, к. 1, литера А

«Восточно Европейский Научный Журнал»

Электронная почта: info@eesa-journal.com,

<https://eesa-journal.com/>

**Dawid Kowalik (Kracow University of
Technology named Tadeusz Kościuszko)**

Peter Clarkwood (University College London)

Igor Dzedzic (Polish Academy of Sciences)

**Alexander Klimek (Polish Academy of
Sciences)**

Alexander Rogowski (Jagiellonian University)

Kehan Schreiner (Hebrew University)

**Bartosz Mazurkiewicz (Tadeusz Kościuszko
Cracow University of Technology)**

Anthony Maverick (Bar-Ilan University)

Mikołaj Żukowski (University of Warsaw)

Mateusz Marszałek (Jagiellonian University)

**Szymon Matysiak (Polish Academy of
Sciences)**

**Michał Niewiadomski (Institute of
International Relations)**

Editor in chief - Adam Barczuk

1000 copies.

Printed by Logika + LLC

198320, Region: St. Petersburg,

Locality: Krasnoe Selo Town,

Geologicheskaya 44 Street,

Building 1, Litera A

"East European Scientific Journal"

Email: info@eesa-journal.com,

<https://eesa-journal.com/>